ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

документа державного планування

“Стратегія розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року та План заходів з її реалізації на 2027 рік”

Реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі № 16-10-39645-26

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Інженер-геоінформатик,
спеціаліст із СЕО,
к.т.н._____Максимова Ю.С.
Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління № 25-03 від 31 березня 2021р.
Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління № 05-16 від 02 лютого 2022р.

Географ-геоеколог,
кандидат географічних
наук_____ Купач Т.Г.

Геоеколог, менеджер природокористування,
кандидат географічних наук
_____Корогода Н.П.

ЗМІСТ

1 ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ 5
1.1 Зміст та основні цілі документа державного планування 5
1.2 Узгодженість документа державного планування із цілями документів вищого рівня 14
2 ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДДП НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО 18
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка 18
2.2. Стан атмосферного повітря 23
2.3. Радіаційний стан 27
2.4. Водні ресурси 27
2.5. Земельні ресурси, ґрунти 31
2.6. Надра 32
2.7. Стан здоров'я мешканців 34
2.8. Біорізноманіття 36
2.9. Екомережа 40
2.10. Території ПЗФ 41
2.11. Землі лісового фонду, паркові та рекреаційні насадження 43
2.12. Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО 44
2.13. Культурна спадщина 46
2.14. Поводження з відходами 47
2.15. Основні екологічні проблеми, наявні на території громади 49
2.16. Прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено 54
3 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ) 57
4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДДП, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ) 61
5 ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДДП, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДДП 66
5.1 Основні міжнародні та національні зобов'язання 66
5.2 Процедура ОВД 74
6 ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ 75

6.1. Підхід до оцінки можливих наслідків реалізації ДДП 75
6.2 Врахування кліматичного компонента 75
6.3 Опис ймовірних наслідків за компонентами довкілля 80
7 ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ 88
8 ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ 92
8.1 Вихідні дані для виконання оцінки 92
8.2 Методи та підходи 92
8.3 Планувальні альтернативи 93
8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту 95
8.5. Ускладнення під час здійснення стратегічної екологічної оцінки 95
9 ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ 95
9.1 Загальний підхід до моніторингу 95
9.2 Індикатори моніторингу 96
10 ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ) 104
11 РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ 104

1 ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

1.1 Зміст та основні цілі документа державного планування

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», звіт про СЕО складається до затвердження документа державного планування та містить інформацію з урахуванням змісту і рівня деталізації документа державного планування, сучасних знань і методів оцінювання.

Для цілей цього Звіту Стратегія розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року та План заходів з її реалізації на 2027 рік (далі – *Стратегія*) розглядаються як єдиний предмет стратегічної екологічної оцінки. *Стратегія* є документом державного планування місцевого рівня, що розробляється та/або підлягає затвердженню органом місцевого самоврядування.

Стратегія розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року визначає бачення розвитку громади, систему стратегічних і оперативних цілей, завдання та/або заходи, спрямовані на розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування, охорону довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища, підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки. *Стратегія* є рамковим документом за своєю суттю, і має програмний характер, конкретні параметри окремих заходів можуть уточнюватися на етапі підготовки плану заходів, технічних завдань, проєктної документації або інших документів нижчого рівня.

В таблиці 1.1 наведено стратегічні напрями, стратегічні та оперативні цілі, завдання *Стратегії*, а також проєкти місцевого розвитку, передбачені Планом заходів з її реалізації.

Таблиця 1.1
Цілі та завдання ДДП

Стратегічний напрям	Стратегічна ціль	Оперативна ціль	Завдання та сфери реалізації проєктів	Назва проєкту місцевого розвитку	Чи потрібно аналізувати далі в СЕО / що врахувати
А. Покращення якості життя населення	*А.1. Якість життя та доступність послуг*	А.1.1. Спроможна та доступна система освіти	1.1.1. Модернізація закладів освіти шляхом створення інноваційних освітніх просторів, розвитку сучасної інфраструктури харчування та оновлення матеріально-технічної бази. 1.1.2. Впровадження сучасних освітніх концепцій, інноваційних навчальних програм та розвиток цифрової освітньої інфраструктури. 1.1.3. Розвиток та модернізація закладів позашкільної освіти. 1.1.4. Покращення територіальної доступності освітніх послуг у населених пунктах громади незалежно від статі, віку чи місця проживання.	Створення освітнього простору в межах реформи ''Нова українська школа'' у Верхньодніпровському ліцеї №2 Верхньодніпровської міської ради - лабораторія хімії (в рамках А1.1.1); Молодь.PROF: профорієнтаційний хаб Верхньодніпровської громади (в рамках А1.1.2); Створення умов для рівного доступу до освіти шляхом розвитку інфраструктури перевезень – шкільні автобуси для Верхньодніпровського ліцею №5 Верхньодніпровської міської ради (в рамках А1.1.4);	Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		А.1.2. Доступна та якісна система охорони здоров'я	1.2.1. Розбудова ефективної та доступної системи ЦПМСД. 1.2.2. Модернізація закладів охорони здоров'я та оновлення їх матеріально-технічної бази. 1.2.3. Покращення територіальної доступності медичних послуг у населених пунктах громади. 1.2.4. Забезпечення закладів охорони здоров'я кваліфікованими кадрами. 1.2.5. Розвиток системи профілактики захворювань та зміцнення громадського здоров'я у співпраці із закладами освіти, культури та спорту. 1.2.6. Розвиток центрів психосоціальної підтримки та реабілітації ветеранів.	Створення відділення амбулаторної реабілітації Комунального підприємства ''Верхньодніпровська центральна міська лікарня'' Верхньодніпровської міської ради''(в рамках А1.2.6);	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
		А.1.3. Сучасна система адміністративних послуг	1.3.1. Розширення переліку адміністративних послуг та розвиток електронних сервісів їх надання. 1.3.2. Модернізація просторів обслуговування громадян. 1.3.3. Розвиток інструментів відкритого врядування та електронної демократії.		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати

		А.1.4. Оновлена та доступна система культурних послуг	1.4.1. Реставрація, ремонт та збереження об'єктів культурної спадщини. 1.4.2. Модернізація закладів культури та розвиток сучасної культурної інфраструктури. 1.4.3. Покращення доступності та якості культурних послуг для населення. 1.4.4. Створення та розвиток цифрових інструментів для промоції культурної спадщини, туристичних об'єктів і культурних подій громади. 1.4.5. Розвиток культурно-мистецького життя громади, зокрема проведення фестивалей та подій		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		А.1.5. Нова та доступна спортивна інфраструктура	1.5.1. Розвиток мережі об'єктів спортивної інфраструктури. 1.5.2. Реконструкція, модернізація та облаштування об'єктів спортивної інфраструктури. 1.5.3. Покращення доступності спортивної інфраструктури для жителів громади.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		А.1.6. Розвиток якісного та доступного житла	1.6.1. Розвиток сучасного житлового будівництва в громаді. 1.6.2. Створення комунального фонду соціального та тимчасового житла	Будівництво соціального житлового будинку у місті Верхньодніпровську на 60 квартир (в рамках А1.6.2);	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
	А.2. Соціальний розвиток, згуртованість та участь громади	А.2.1. Активна та згуртована громада	2.1.1. Розвиток інструментів участі громадськості у прийнятті рішень із забезпеченням гендерно чутливої та інклюзивної участі, зокрема через громадські ради, громадські обговорення та партисипативне бюджетування. 2.1.2. Запровадження гендерно чутливих підходів у місцевому врядуванні та гендерно орієнтованого бюджетування. 2.1.3. Розвиток механізмів залучення до громадського життя вразливих груп населення, зокрема жінок, молоді, людей старшого віку та внутрішньо переміщених осіб. 2.1.4. Розвиток системи підтримки та соціальної адаптації вразливих категорій населення. 2.1.5. Створення фонду соціального житла для вразливих категорій громадян		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		А.2.2. Молодь як рушій розвитку громади через сучасну інфраструктуру та можливості самореалізації	2.2.1. Розвиток мережі молодіжних центрів, коворкінгів, клубів за інтересами та інших просторів для навчання, творчості й дозвілля. 2.2.2. Розвиток молодіжного підприємництва та інноваційної діяльності через створення бізнес-інкубаторів і проведення конкурсів молодіжних проєктів. 2.2.3. Створення умов для творчої, освітньої та громадської самореалізації молоді.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		А.2.3. Комплексна підтримка ветеранів/ветеранок та членів їх сімей	2.3.1 Розвиток системи комплексного супроводу ветеранів, ветеранок та членів їхніх сімей.	Реконструкція будівлі Верхньодніпровської гімназії № 3 Верхньодніпровської	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг

			2.3.2. Забезпечення доступу ветеранів і ветеранок до соціальних, адміністративних, медичних, психологічних та реабілітаційних послуг. 2.3.3. Розвиток ветеранських просторів і сервісів підтримки у громаді. 2.3.4. Створення фонду соціального житла для тимчасового розміщення ветеранів/ветеранок. 2.3.5. Розвиток можливостей професійної адаптації, працевлаштування та ветеранського підприємництва. 2.3.6. Забезпечення соціальної інтеграції, активної громадської участі та підтримки ветеранських ініціатив.	міської ради під адміністративну будівлю за адресою: вул. Театральна, 20, м.Верхньодніпровськ (в рамках А2.3.2);	
		А.2.4. Адаптація та інтеграція внутрішньо переміщених осіб у життя громади	2.4.1. Розвиток системи комплексної підтримки та супроводу внутрішньо переміщених осіб. 2.4.2. Забезпечення доступу внутрішньо переміщених осіб до соціальних, адміністративних, медичних, освітніх та інших базових послуг. 2.4.3. Створення умов для працевлаштування, професійної адаптації та розвитку підприємницької діяльності внутрішньо переміщених осіб. 2.4.4. Забезпечення доступу внутрішньо переміщених осіб до програм житлової підтримки та створення умов для їх довгострокового проживання у громаді. 2.4.5. Розвиток механізмів соціальної інтеграції та залучення внутрішньо переміщених осіб до громадського життя. 2.4.6. Створення умов для розвитку соціальної згуртованості, взаємодії та інтеграції внутрішньо переміщених осіб і мешканців громади.		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
	А.3. Формування комфортного та доступного міського та сільського середовища	А.3.1. Сучасна система просторового планування та управління розвитком території громади	3.1.1. Розроблення та затвердження Комплексного плану просторового розвитку території громади, зокрема актуалізація генеральних планів населених пунктів. 3.1.2. Створення та розвиток містобудівного кадастру для забезпечення ефективного управління територією та підвищення інвестиційної привабливості громади.		Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
		А.3.2. Якісна дорожня інфраструктура та транспортна доступність	3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг. 3.2.2. Розвиток системи громадського транспорту та підвищення якості транспортного обслуговування для різних груп населення. 3.2.3. Розвиток системи дорожньої навігації та облаштування елементів безпечної дорожньої інфраструктури. 3.2.4. Створення безбар'єрного та доступного середовища в громаді. 3.2.5. Розвиток пішохідної, велосипедної інфраструктури (прокладання велодоріжок та облаштування велопарковок) та альтернативних видів мобільності. 3.2.6. Модернізація транспортної інфраструктури, зокрема облаштування сучасних зупинок та впровадження цифрових сервісів для пасажирів.	Безбар'єрний маршрут у місті Верхньодніпровську Кам'янського району Дніпропетровської області (в рамках А3.2.4);	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг

		А.3.3. Якісні публічні простори та ревіталізація територій	3.3.1. Формування мережі безпечних, інклюзивних, доступних та якісних публічних просторів, зокрема площ, парків, скверів, набережних та громадських центрів. 3.3.2. Ревіталізація занедбаних, промислових та деградованих територій із залученням нових функцій		Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
	А.4. Безпечне середовище	А.4.1. Система громадської безпеки та правопорядку	4.1.1. Розвиток системи відеоспостереження та інших цифрових засобів забезпечення громадської безпеки. 4.1.2. Створення та розвиток системи запобігання і протидії гендерно зумовленому та домашньому насильству. 4.1.3. Модернізація системи зовнішнього освітлення з урахуванням принципів безпеки, інклюзивності та потреб різних груп населення. 4.1.4. Впровадження smart-систем управління зовнішнім освітленням.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		А.4.2. Стійка безпекова інфраструктура громади	4.2.1. Розвиток мережі безпекових центрів громади 4.2.2. Розвиток системи цивільного захисту та базової безпекової інфраструктури, зокрема укриттів. 4.2.3. Розвиток мережі центрів життєстійкості та системи психосоціальної підтримки населення. 4.2.4. Підвищення рівня цифрової безпеки та захисту інформаційних ресурсів громади. 4.2.5. Оновлення та розширення парку спеціалізованої техніки.	Нове будівництво центру безпеки громадян, за адресою: Дніпропетровська область, Кам'янський район, с. Ганнівка, вул. Степова (в рамках А 4.2.1); Нове будівництво споруди подвійного призначення із захисними властивостями ПРУ, на території Верхньодніпровського ліцею №5 (вул.Освітня, 97) (в рамках А 4.2.2); Придбання спеціалізованої комунальної техніки (в рамках А 4.2.5);	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
В. Економічний розвиток та конкурентне бізнес-середовище.	*В.1. Розвиток промислового потенціалу та залучення інвестицій*	В.1.1 Формування інвестиційно привабливого середовища	1.1.1. Створення та розвиток інвестиційного порталу громади. 1.1.2. Розвиток системи адміністративного супроводу інвесторів і підприємців за принципом «єдиного вікна». 1.1.3. Розроблення та реалізація програм підтримки інвесторів і підприємств, зокрема із застосуванням місцевих стимулів. 1.1.4. Просування інвестиційного потенціалу громади через маркетинг території, інвестиційні форуми, бізнес-заходи та промоційні кампанії.		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
		В.1.2 Розвиток виробничих територій та індустріальних майданчиків	1.2.1. Розроблення концепції створення індустріальних майданчиків (парку). 1.2.2. Підготовка містобудівної, землевпорядної та дозвільної документації для створення індустріального майданчику (парку). 1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. 1.2.4. Підготовка інвестиційних пропозицій для залучення резидентів індустріального майданчику (парку). 1.2.5. Ревіталізація занедбаних промислових територій та їх		Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг

			повторне залучення до економічного використання.		
		В.1.3 Підтримка модернізації промислових підприємств	1.3.1. Сприяння модернізації виробництв та впровадженню енергоефективних технологій. 1.3.2. Розвиток цифрової та телекомунікаційної інфраструктури для потреб бізнесу. 1.3.3. Збільшення кількості електронних послуг та сервісів для підприємців.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		В.1.4 Залучення релокованого бізнесу та нових виробництв	1.4.1. Створення сприятливих умов для релокації підприємств та розміщення нових виробництв. 1.4.2. Запровадження програм фінансової та консультаційної підтримки малого і середнього підприємництва. 1.4.3. Сприяння залученню інвестицій та пошуку партнерів для реалізації бізнес-проєктів.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
	В. 2. Розвиток партнерств	В.2.1 Розвиток партнерств для формування якісного простору громади	2.1.1. Розвиток міжмуніципального співробітництва шляхом укладання угод про співробітництво між територіальними громадами. 2.1.2. Координація спільних заходів щодо вирішення екологічних проблем та зменшення антропогенного впливу на довкілля, зокрема Верхньодніпровського та Вільногірського комплексу підприємств. 2.1.3. Розвиток співпраці з містами-побратимами та іншими міжнародними партнерами. 2.1.4. Розширення участі громади у міжрегіональних та міжнародних партнерських ініціативах.		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
		В.2.2 Просування інвестиційного потенціалу громади та залучення інвесторів	2.2.1. Формування та актуалізація бази інвестиційних проєктів і пропозицій громади. 2.2.2. Розвиток системи інституційного супроводу інвесторів та реалізації інвестиційних проєктів. 2.2.3. Просування інвестиційного потенціалу громади через інформаційні кампанії, форуми, презентації та інші промоційні заходи.		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
		В.2.3 Залучення міжнародної технічної допомоги та участь у національних і міжнародних програмах розвитку	2.3.1. Розвиток кадрового потенціалу у сфері підготовки, управління та реалізації грантових і інвестиційних проєктів. 2.3.2. Розвиток системи взаємодії з міжнародними донорами, фінансовими організаціями та програмами технічної допомоги. 2.3.3. Запровадження системного моніторингу грантових, державних і міжнародних програм фінансування.		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
	В.3. Підтримка місцевого бізнесу	В.3.1 Розвиток бізнес зон	3.1.1. Формування сучасних та впорядкованих зон для здійснення підприємницької і торговельної діяльності. 3.1.2. Формування та актуалізація переліку вільних комунальних приміщень і земельних ділянок для ведення підприємницької діяльності.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт

		В.3.2 Створення умов для підтримки аграрного бізнесу та сільського зеленого туризму	3.2.1. Розвиток та підтримка сільськогосподарської кооперації. 3.2.2. Розвиток логістичної інфраструктури для аграрного виробництва. 3.2.3. Розвиток сучасних технологій вирощування сільськогосподарської продукції, зокрема у закритому ґрунті. 3.2.4. Підтримка сімейних фермерських господарств та розвитку органічного виробництва. 3.2.5. Розвиток сільського (зеленого) туризму та популяризація локальних туристичних продуктів.		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		В.3.3 Підтримка місцевого виробника	3.3.1. Розвиток системи інформаційної, консультаційної та кадрової підтримки місцевих виробників. 3.3.2. Розвиток співпраці з торгово-промисловими палатами, бізнес-асоціаціями та міжнародними партнерами. 3.3.3. Підтримка модернізації підприємств із впровадженням ресурсо- та енергоефективних технологій і зменшенням негативного впливу на довкілля. 3.3.4. Підтримка та стимулювання жіночого підприємництва		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
С. Екологічна стійкість та ефективне управління ресурсами	*С.1. Формування кліматичної стійкості та екологічної безпеки громади*	С.1.1. Впровадження заходів з адаптації до змін клімату	1.1.1. Впровадження природоорієнтованих рішень для підвищення кліматичної стійкості громади. 1.1.2. Розвиток системи управління кліматичними ризиками, зокрема ризиками посух, підтоплень та інших небезпечних природних явищ. 1.1.3. Підвищення стійкості населення, інфраструктури та екосистем до наслідків зміни клімату. 1.1.4. Розвиток системи моніторингу та оперативного інформування населення про кліматичні загрози		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		С.1.2. Підвищення екологічної безпеки та управління техногенними ризиками	1.2.1. Запобігання та зменшення техногенних і екологічних ризиків. 1.2.2. Розвиток системи екологічного моніторингу та оперативного реагування на екологічні загрози. 1.2.3. Підвищення готовності громади до надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. 1.2.4. Розвиток системи управління екологічною безпекою громади		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
		С.1.3. Розбудова ефективної енергетичної політики громади	1.3.1. Реалізація комплексної енергетичної політики громади. 1.3.2. Розвиток системи муніципального енергоменеджменту та енергомоніторингу. 1.3.3. Розвиток системи управління енергетичними ресурсами громади. 1.3.4. Реалізація заходів Плану дій зі сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК).		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
	С.2. Стале управління та збереження природних ресурсів громади	С.2.1. Збереження екосистем та біорізноманіття	2.1.1. Збереження та відновлення природних екосистем і біорізноманіття на території громади. 2.1.2. Впорядкування обліку та статусу водних об'єктів громади. 2.1.3.Облаштування прибережно-захисних смуг водних об'єктів. 2.1.4. Розвиток природоохоронної та рекреаційної інфраструктури прибережної зони Кам'янського водосховища.		Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг

			2.1.5. Розширення територій природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні		
		С.2.2. Розвиток зелених просторів	2.2.1. Проведення інвентаризації зелених насаджень та забезпечення їх ефективного управління. 2.2.2. Збільшення площі зелених зон загального користування. 2.2.3. Впровадження принципів «блакитно-зеленої» інфраструктури під час розвитку території громади. 2.2.4. Розвиток, благоустрій та підвищення доступності парків, скверів, набережних та інших рекреаційних просторів. 2.2.5. Розширення використання природоорієнтованих рішень в озелененні населених пунктів		Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
		С.2.3. Раціональне управління природними ресурсами та довкіллям	2.3.1. Запровадження системи екологічного моніторингу стану довкілля. 2.3.2. Удосконалення системи управління відходами. 2.3.3. Забезпечення сталого використання земельних, водних та інших природних ресурсів громади		Потребує уточнення. Потребує уточнення параметрів реалізації, що саме передбачає захід; треба уточнити місце, масштаб, тип робіт
		С.2.4. Формування екологічної культури та відповідального ставлення до довкілля	2.4.1. Проведення регулярних екологічних акцій та ініціатив за участю громади («Дні зеленої громади», очищення берегів тощо) 2.4.2. Популяризація практик відповідального природокористування. 2.4.3. Залучення жителів до екологічних ініціатив		Ні. Прямий екологічний вплив малоймовірний, достатньо коротко згадати
	С.3. Енергоефективна та екологічно безпечна житлово-комунальна інфраструктура	С.3.1. Розвиток сталої енергетики	3.1.1. Розвиток об'єктів відновлюваної енергетики на території громади, зокрема шляхом встановлення сонячних електростанцій на комунальних об'єктах. 3.1.2. Реалізація муніципальної програми розвитку альтернативної енергетики	Реконструкція системи електропостачання ЗДО №3 "ДЗВІНОЧОК" з влаштуванням гібридної дахової СЕС (вул. Сапеляка Владики, 4); Реконструкція системи електропостачання ЗДО №1 "ЧАЙКА" з влаштуванням гібридної дахової СЕС (вул. Дніпровська, 90); Реконструкція системи електропостачання будівлі (літ. Б-3) ДНІПРОВСЬКОГО ЛІЦЕЮ з влаштуванням гібридної дахової СЕС (смт Дніпровське, вул. Шкільна, 7) (в рамках С 3.1.1.); Реконструкція системи електропостачання ЗДО №8 "ЗОЛОТА РИБКА" з влаштуванням гібридної дахової СЕС (вул.	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг

				Європейська, 26Б) (в рамках С 3.1.1.);	
		С.3.2. Підвищення енерго- та теплоефективності будівель бюджетної сфери та об'єктів комунального господарства	3.2.1. Комплексна термомодернізація будівель бюджетної сфери та житлового фонду. 3.2.2. Розвиток систем енергоменеджменту, енергомоніторингу та впровадження енергетичної сертифікації будівель. 3.2.3. Оснащення будівель сучасними системами обліку енергоресурсів, індивідуальними тепловими пунктами та іншими енергоефективними рішеннями. 3.2.4. Залучення механізмів енергосервісу (ЕСКО) та інших інструментів фінансування енергоефективних заходів	Термомодернізація будівлі терапевтичного корпусу літ. "К" КП "Верхньодніпровська ЦМЛ" ВМР (вул. Європейська, 16а) (в рамках С 3.2.1.); Нове будівництво газової блочно-модульної котельні за адресою: вул.Освітня, 97, м.Верхньодніпровськ (в рамках С 3.2.3);	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
		С.3.3. Створення ефективної системи управління відходами	3.3.1. Виконання Плану заходів, передбачених Місцевим планом управління відходами Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2034 року. 3.3.2. Подальше впровадження заходів з роздільного збирання, сортування та підготовки відходів до перероблення. 3.3.3. Ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ та запобігання їх повторному утворенню		Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг
		С.3.4. Енергоефективне, ресурсоощадне водопостачання та водовідведення	3.4.1. Упорядкування майнових прав на об'єкти та мережі водопостачання і водовідведення. 3.4.2. Проведення комплексного обстеження технічного стану систем водопостачання та водовідведення. 3.4.3. Реконструкція, модернізація та оптимізація систем водопостачання і водовідведення. 3.4.4. Впровадження сучасних ресурсоощадних технологій обліку, транспортування та розподілу води. 3.4.5. Підвищення якості питної води шляхом розвитку систем її очищення та доочищення. 3.4.6. Впровадження сучасних технологій очищення стічних вод. 3.4.7. Розвиток та підтримка комунального водозабору	Реконструкція водопровідної мережі північної частини с. Пушкарівка Кам'янського району Дніпропетровської області (в рамках С 3.4.3);	Так. Аналізувати далі: стан довкілля, території впливу, наслідки, заходи, моніторинг

1.2 Узгодженість документа державного планування із цілями документів вищого рівня

Інформацію щодо узгодженості даної *Стратегії* із релевантними документами вищого рівня наведено у таблицях нижче.

Зауважимо, що визначені у *Стратегії* завдання та проєкти, програми та заходи є узагальненими, тому їх вплив на довкілля має бути уточнений на наступних етапах, в тому числі: при визначенні конкретних очікуваних результатів від провадження рішень ДДП та їх характеристик.

Під час аналізу узгодженості ДДП із документами регіонального рівня враховано Стратегію регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції, затвердженій рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.05.2025 № 502-25/VIII. Зіставлення стратегічних та оперативних цілей наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.
Узгодженість цілей Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади із цілями Стратегії розвитку Дніпропетровської області

Стратегічні та оперативні цілі Оновленої Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2027	A.1	A.2	A.3	A.4	B.1	B.2	B.3	C.1	C.2	C.3
Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області										
Оперативна ціль 1.1. Стимулювання розвитку обраних ВЕДів в рамках смартспеціалізації регіон					+		+			
Оперативна ціль 1.2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки					+	+	+			
Оперативна ціль 1.3. Розвиток промисловоробничого комплексу					+					
Оперативна ціль 1.4. Розвиток агропромислового комплексу							+			
Оперативна ціль 1.5. Розвиток туристичної сфери	+						+		+	
Стратегічна ціль 2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу										
Оперативна ціль 2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)		+	+		+					
Оперативна ціль 2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	+									
Оперативна ціль 2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	+	+								
Оперативна ціль 2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців(-ок)	+									
Оперативна ціль 2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні	+	+								
Оперативна ціль 2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних	+	+								

адміністративних послуг та соціальних послуг										
Оперативна ціль 2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг	+			+	+					
Оперативна ціль 2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів(-ок) і представників(-ць) інших вразливих груп	+	+								
Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	+		+						+	+
Оперативна ціль 2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни		+		+						
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування										
Оперативна ціль 3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	+	+				+				
Оперативна ціль 3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями					+	+				
Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону										
Оперативна ціль 4.1. Забезпечення стійкості регіону				+				+		+
Оперативна ціль 4.2. Покращення екологічної ситуації в регіоні								+	+	+
Оперативна ціль 4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону								+		+
Оперативна ціль 4.4. Створення безпечного середовища			+	+				+		

Інформацію щодо узгодженості *Стратегії* із цілями Державної стратегії регіонального розвитку України наведено в таблиці нижче*.

Таблиця 1.3

Узгодженість ДДП із положеннями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки[1]

Стратегічні та оперативні цілі Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 року	A.1	A.2	A.3	A.4	B.1	B.2	B.3	C.1	C.2	C.3
Стратегічна ціль 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах										
Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь			+					+	+	+
Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	+									

[1] https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/regionalna-politika/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvitku-na-2021-2027-roki-ta-plan-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi

Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	+	+								
Стратегічна ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів										
Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	+		+	+				+		+
Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка					+	+	+			
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування										
Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС	+	+				+				
Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями			+		+	+				

Таблиця 1.4

Узгодженість цілей Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади із цілями Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року

Цілі державної екологічної політики	A.1	A.2	A.3	A.4	B.1	B.2	B.3	C.1	C.2	C.3
Ціль 1		+			+		+	+	+	+
Ціль 2			+		+		+	+	+	+
Ціль 3			+		+	+		+	+	+
Ціль 4	+		+	+	+		+	+	+	+
Ціль 5			+			+		+	+	+

Узгодженість ДДП із стратегічним цілям державної екологічної політики[2]

*Пояснення цілей Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року:

“Ціль 1.” - Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;

“Ціль 2” - Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;

“Ціль 3” - Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;

“Ціль 4” - Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров’я населення;

“Ціль 5” - Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Інформацію щодо узгодженості Стратегії та Плану із цілями сталого розвитку ООН наведено в таблиці нижче.

Таблиця 1.5.

Узгодженість ДДП із стратегічним цілям сталого розвитку ООН

Цілі Сталого Розвитку	A.1	A.2	A.3	A.4	B.1	B.2	B.3	C.1	C.2	C.3
№1		+			+		+			
№2							+		+	

[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text

№3	+	+		+						
№4	+	+								
№5	+	+					+			
№6									+	+
№7								+		+
№8		+			+	+	+			
№9			+	+	+					+
№10	+	+	+	+						
№11	+		+	+				+	+	+
№12					+		+		+	+
№13								+	+	+
№14										
№15								+	+	
№16	+	+		+						
№17						+				

Цілі сталого розвитку ООН:

№ 1. Подолання бідності; № 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства; № 3. Міцне здоров'я і благополуччя; № 4. Якісна освіта; № 5. Гендерна рівність; № 6. Чиста вода та належні санітарні умови; № 7. Доступна та чиста енергія; № 8. Гідна праця та економічне зростання; № 9. Промисловість, інновації та інфраструктура; № 10. Скорочення нерівності; № 11. Сталий розвиток міст і громад; № 12. Відповідальне споживання та виробництво; № 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату; № 14. Збереження морських ресурсів; № 15. Захист та відновлення екосистем суші; № 16. Мир, справедливість та сильні інститути; № 17. Партнерство заради сталого розвитку.

Окреме значення для реалізації Стратегії мають документи планування у сфері управління відходами. Завдання С.3.3 «Створення ефективної системи управління відходами» передбачають виконання заходів місцевого плану управління відходами, розвиток роздільного збирання, сортування та підготовки відходів до перероблення, ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ і запобігання їх повторному утворенню. Реалізація відповідних завдань Стратегії має узгоджуватися з Регіональним планом управління відходами Дніпропетровської області, затвердженим розпорядженням голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації від 17.04.2026 № Р-153/0/3-26, а також із положеннями місцевого плану управління відходами Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2034 року після його затвердження, якщо на дату підготовки Звіту його ще не затверджено.

2 ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДДП НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка

Верхньодніпровська міська територіальна громада розташована в межах степової природно-кліматичної зони. Клімат території помірно континентальний, із відносно прохолодною зимою та спекотним літом. Помірно вологі роки чергуються з посушливими, для яких характерні суховії. Середня температура січня становить від −2 до −4 ˚С, липня — +21–22 ˚С, а річна кількість атмосферних опадів — близько 500–560 мм. Найбільше опадів випадає в червні (50–70 мм), найменше — в окремі весняні та осінні місяці (30–40 мм).

Для аналізу багаторічних кліматичних змін використано результати спостережень метеостанції Дніпро, що характеризують регіональні кліматичні умови. Порівняння показників двох кліматичних періодів засвідчує підвищення середньорічної температури повітря з 8,5 до 9,5 ˚С та збільшення середньорічної кількості опадів із 513 до 563 мм (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

Основні кліматичні характеристики регіону Верхньодніпровської міської територіальної громади

Показник	1961–1990	1991–2022
Середньорічна температура повітря, ˚С	8,5 ± 1,0	9,5 ± 0,9
Річна кількість атмосферних опадів, мм	513 ± 104	563 ± 105
Середня швидкість вітру, км/год	4,7 ± 0,5	4,6 ± 0,5
Відносна вологість повітря, %	74 ± 3	75 ± 4
Атмосферний тиск, гПа	1017 ± 4	1016 ± 4

Протягом останніх десятиліть температура повітря в регіоні підвищувалася. Потепління спостерігалося в усі місяці року, причому його інтенсивність відрізнялася за сезонами. У теплий період тенденції підвищення температури становили від 0,3 до 0,91 ˚С за десятиліття, у холодний — від 0,36 до 1,2 ˚С за десятиліття. Такі зміни впливають на тривалість спекотних періодів і потреби населення та господарства в адаптації.

У 1991–2021 роках на метеостанції Дніпро в середньому випадало 563 ± 105 мм опадів на рік проти 513 ± 104 мм у 1961–1990 роках. Режим зволоження залежить від проходження атмосферних фронтів і циклонів з Атлантики та Середземномор'я. Посушливі періоди пов'язані з надходженням повітряних мас із південного сходу. Збільшення середньої річної суми опадів саме по собі не виключає виникнення тривалих бездощових періодів.

За даними Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2025 рік, характерними проявами зміни клімату в області є підвищення середньорічної температури повітря, збільшення тривалості та інтенсивності хвиль спеки, посилення посушливості, скорочення періоду зі стійким сніговим покривом і зростання ризиків природних пожеж. Для степової зони особливо актуальні ризики посух, дефіциту водних ресурсів та деградації земель. Для Верхньодніпровської міської територіальної громади ці зміни створюють додаткові ризики для водних ресурсів,

сільськогосподарських угідь, природних екосистем, зелених насаджень, здоров'я населення та функціонування інфраструктури.

До несприятливих погодних явищ на території громади належать грози, зливи, град, шквали, сухові, тривалі бездощові періоди та аномально високі температури. Сильні опади можуть спричиняти локальні підтоплення, тоді як посухи та хвилі спеки підвищують ризики для сільськогосподарського землекористування, природних екосистем і здоров'я населення. За результатами наведених у матеріалах Замовника спостережень, грози трапляються регулярно, проте істотної зміни їх повторюваності впродовж 1991–2021 років не виявлено.

На локальні кліматичні характеристики Верхньодніпровської міської територіальної громади впливають особливості рельєфу та земного покриву. Долина Дніпра, водні об'єкти, лісові насадження, відкриті сільськогосподарські угіддя та забудовані території формують відмінності температурного і вологісного режимів. Водні об'єкти пом'якшують добові коливання температури повітря, лісові насадження зменшують швидкість вітру та нагрівання земної поверхні. Відкриті сільськогосподарські угіддя більшою мірою зазнають впливу суховіїв і високих температур, а забудовані території, насамперед м. Верхньодніпровськ, характеризуються підвищеним нагріванням штучних поверхонь у теплий період року. Нижче подано інформацію щодо основних погодних характеристик за даними (Meteoblue – Клімат Верхньодніпровська).

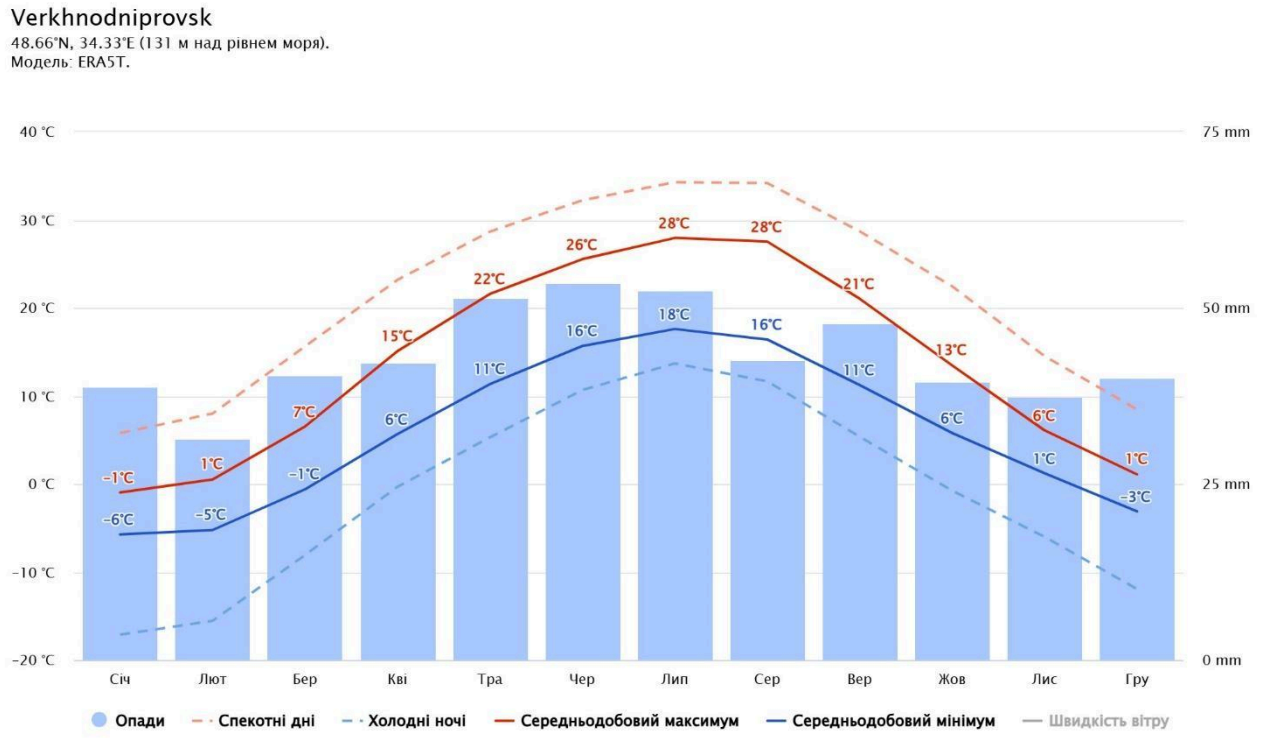


Рис.2.1. Середні температури та опади.

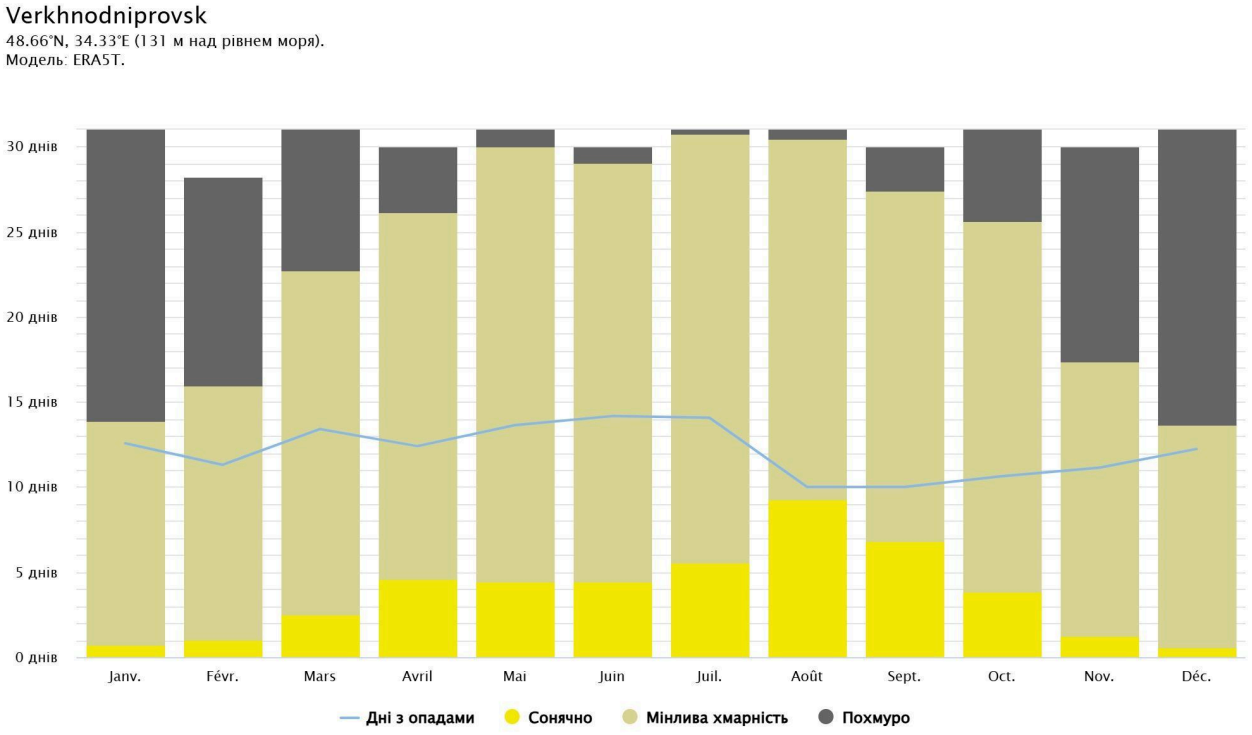


Рис.2.2. Співвідношення кількості сонячних та хмарних днів.

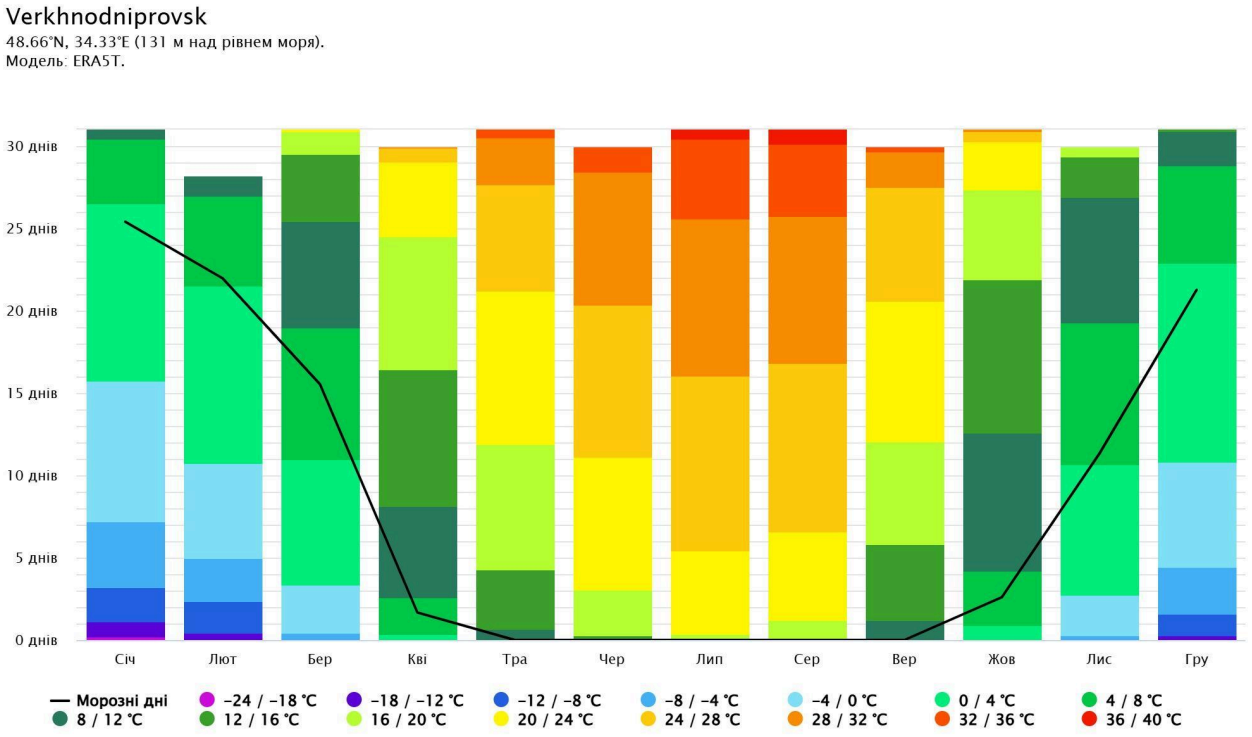


Рис.2.3. Максимальні температури.

Verkhnodniprovsk
48.66°N, 34.33°E (131 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

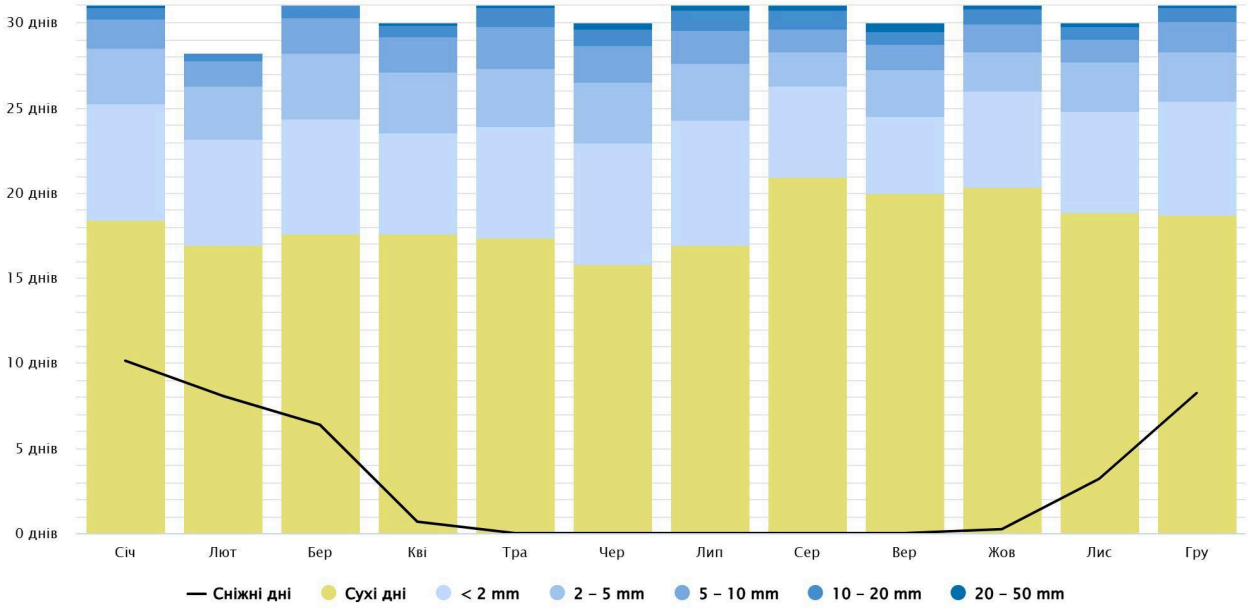


Рис.2.4. Кількість опадів.

Verkhnodniprovsk
48.66°N, 34.33°E (131 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

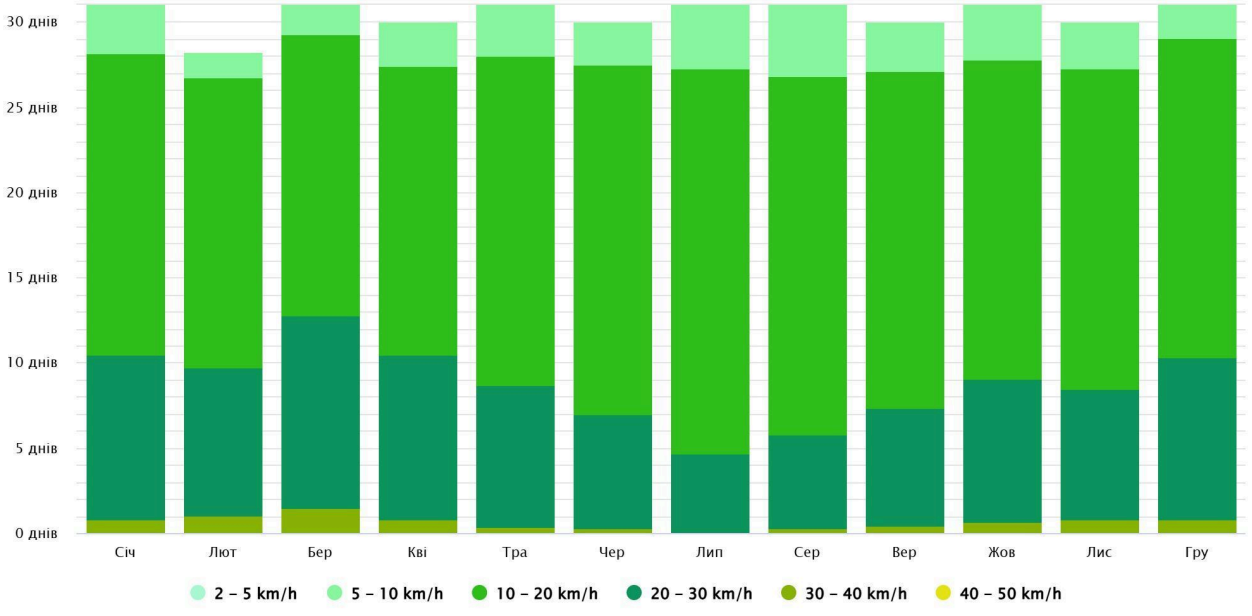


Рис.2.5. Швидкість вітру.

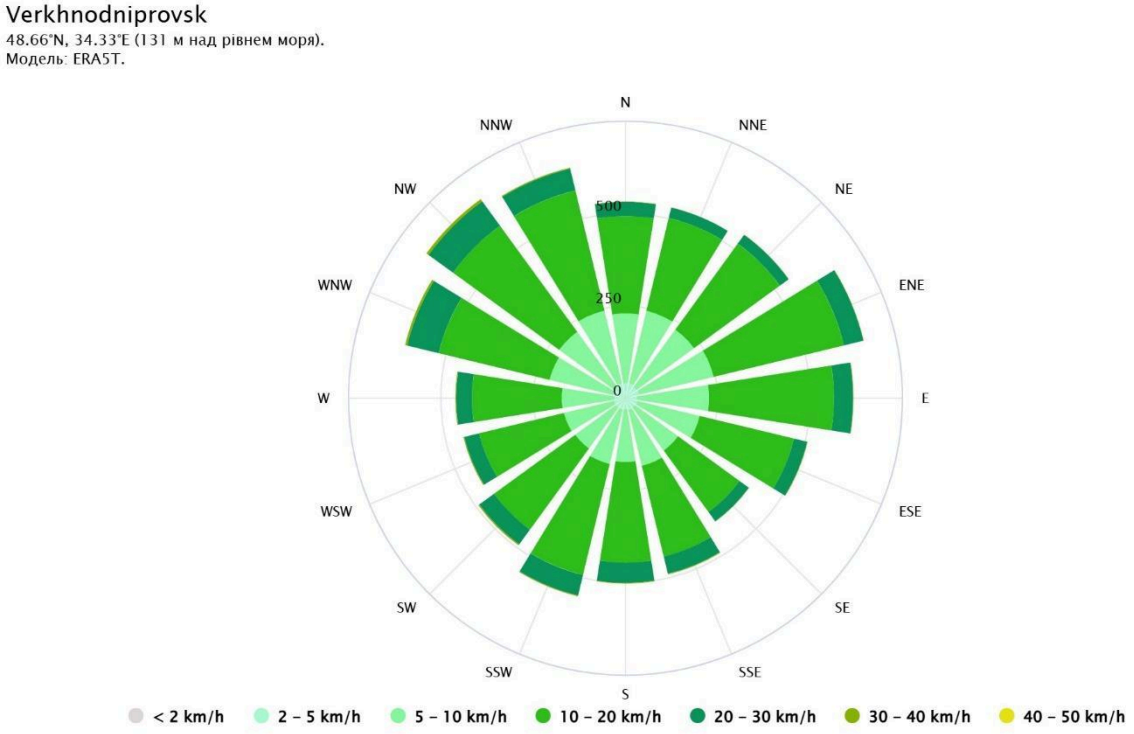


Рис.2.6. Напрями переважаючих вітрів.

Зведена інформація середньорічних показників погоди міститься на рисунку 2.7.

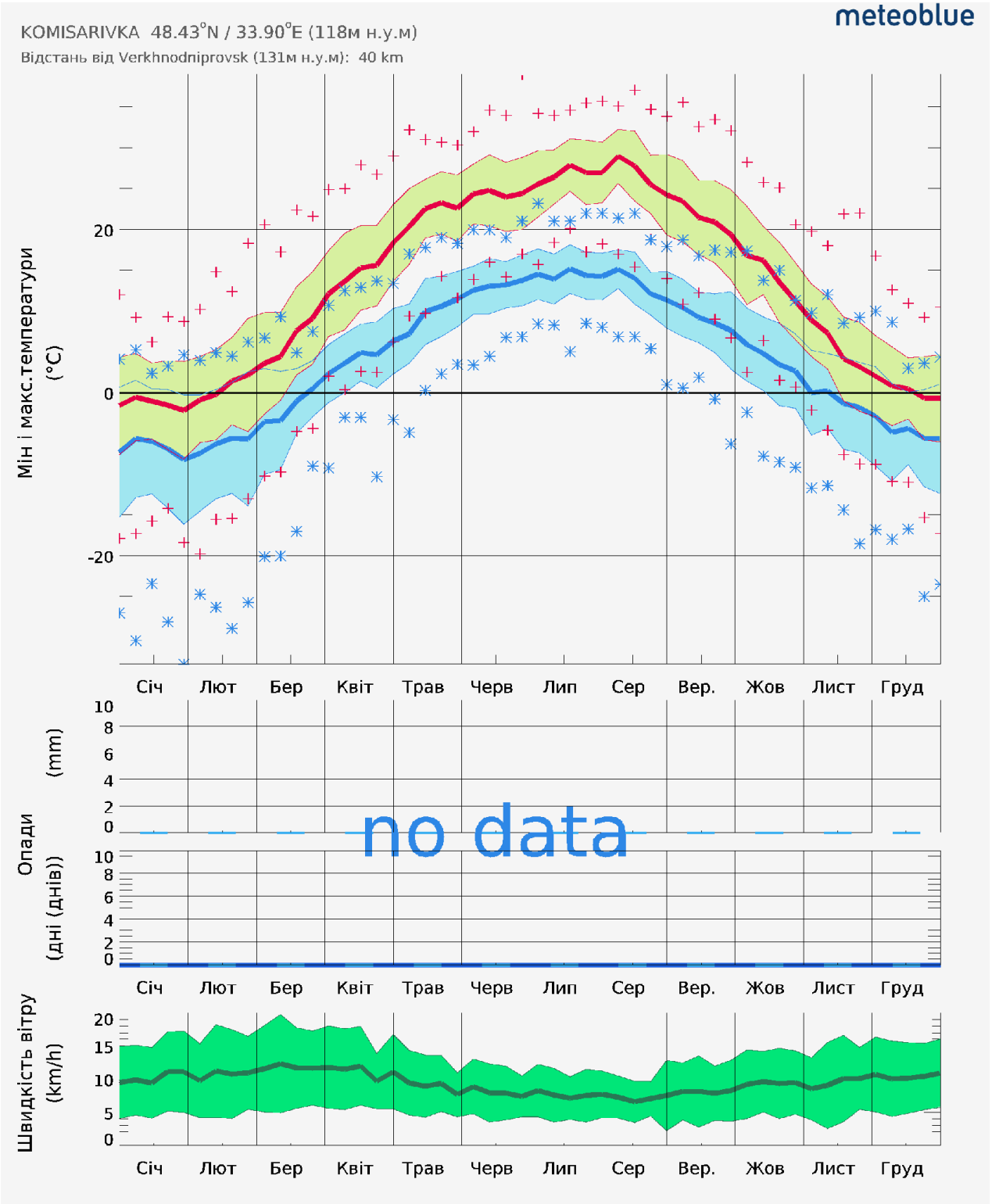


Рис.2.7. Розподіл основних метеопоказників по станції Комісарівка.

Отже, для території громади найбільш значущими кліматичними чинниками є підвищення температури повітря, посушливі періоди, хвилі спеки та небезпечні погодні явища. Вони мають враховуватися під час оцінювання стану довкілля, вразливості населення, природних систем та інфраструктури.

2.2. Стан атмосферного повітря

Стан атмосферного повітря Верхньодніпровської міської територіальної громади визначається впливом промислових і комунальних об'єктів, автомобільного транспорту, індивідуального опалення, а також пилового забруднення відкритих поверхонь. У матеріалах Замовника зазначено, що на

території громади поєднуються промислове виробництво та розвинутий аграрний сектор; серед екологічних потреб визначено покращення системи моніторингу довкілля. Одним із напрямів передбачено запобігання забрудненню та розвиток екологічного моніторингу.

Для характеристики регіонального фону використано Регіональну доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2025 рік. Обсяг викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у 2025 році становив 329,5 тис. т, що на 15,9 % менше, ніж у 2024 році. Динаміку за останні три роки наведено в таблиці 2.2. Водночас зменшення обласного показника не означає однакового поліпшення якості повітря в усіх населених пунктах: викиди зосереджені нерівномірно, а фактичні концентрації залежать також від умов розсіювання домішок.

Таблиця 2.2.

Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у Дніпропетровській області

Показник	**2023 р.**	**2024 р.**	**2025 р.**
Обсяг викидів, тис. т	385,1	392,1	329,5

У структурі обласних викидів 2025 року найбільшу частку становили метан — 119,0 тис. т (36,3 %), оксид вуглецю — 100,4 тис. т (30,5 %), діоксид та інші сполуки сірки — 56,1 тис. т (17,0 %). Окремо обліковано 16,4 млн т діоксиду вуглецю. Це регіональні характеристики, які не можна безпосередньо переносити на громаду. Дані про викиди пересувних джерел у наведеній статистиці відсутні.

Місцеві джерела промислового навантаження характеризують дані Головного управління статистики у Дніпропетровській області за формою № 2-ТП (повітря). У 2023 році серед підприємств громади найбільші обсяги викидів у поданому переліку мали ПрАТ «Дніпровський крохмалепатоковий комбінат» (132,023 т) та ТОВ «Союз ДАГ» (45,347 т). Викиди решти наведених підприємств були значно меншими. Повний перелік підприємств, щодо яких наявні відомості за 2023 рік, подано в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел підприємств Верхньодніпровської громади у 2023 році

Підприємство	**Забруднюючі речовини, т**	**Діоксид вуглецю, т**
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СОЮЗ ДАГ"	45,347	73,405
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ШЛЯХ"	4,657	–
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДНІПРОВСЬКИЙ КРОХМАЛЕПАТОКОВИЙ КОМБІНАТ"	132,023	62414,025
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКИЙ АВТОРЕМОНТНИЙ ЗАВОД"	3,309	202,668
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	2,568	124,780
ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ВО КРИВОРІЗЬКОГО ПРОМИСЛОВОГО МАЙДАНЧИКА ЗАПОРІЗЬКОГО ВИРОБНИЧОГО УПРАВЛІННЯ МАГІСТРАЛЬНИХ ГАЗОПРОВОДІВ ТОВ "ОПЕРАТОР ГТС УКРАЇНИ"	3,192	60,846
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЮНІГРЕЙН-БАЗИС"	1,170	35,003
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛАЙКОРЕД УКРАЇНА"	0,079	0,083

За даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області (таблиця 2.4.), у 2024 році обсяг викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел на території Верхньодніпровської міської територіальної громади становив 217,6 т, що на 13,1 % більше порівняно з 2023 роком. Кількість підприємств, які мали

викиди забруднюючих речовин і парникових газів, становила 7 одиниць. Зокрема, викиди діоксиду сірки становили 1,4 т (10,1 % від рівня 2023 року), діоксиду азоту — 74,5 т (104,0 % від рівня 2023 року). Наведені показники характеризують обліковані викиди від стаціонарних джерел і не відображають фактичних концентрацій забруднюючих речовин у повітрі населених пунктів громади. Викиди пересувних джерел цими показниками не охоплено.

Таблиця 2.4.

Викиди від стаціонарних джерел (для громад Кам'янського району Дніпропетровської області) у 2024 році

Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по районах і територіях територіальних громад у 2024 році[1]

	Кількість підприємств, які мали викиди забруднюючих речовин і парникових газів, одиниць	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів, т	2024 у % до 2023	У тому числі			
				діоксиду сірки		діоксиду азоту	
				т	2024 у % до 2023	т	2024 у % до 2023
Дніпропетровська область	**387**	**392149,1**	**101,8**	**76425,4**	**106,5**	**18118,3**	**95,3**
Кам'янський район	**53**	**84411,7**	**105,1**	**6523,4**	**89,0**	**3751,7**	**101,1**
Божедарівська ТГ	3	4,4	93,4	–	–	0,5	89,9
Верхівцівська ТГ	2	210,2	100,9	6,3	102,6	37,0	100,2
Верхньодніпровська ТГ	7	217,6	113,1	1,4	10,1	74,5	104,0
Вільногірська ТГ	4	350,3	106,5	65,6	107,4	99,8	104,2
Жовтоводська ТГ	5	599,7	114,5	279,8	123,1	60,5	120,1
Кам'янська ТГ	26	82255,8	104,7	6170,3	87,9	3478,3	100,7
Криничанська ТГ	4	483,5	220,0	–	–	1,1	97,9
П'ятихатська ТГ	2	290,2	99,4	–	–	0,0	63,8

За матеріалами інвентаризації викидів, оприлюдненими Верхньодніпровською міською радою у травні 2025 року, на дільниці «Верхньодніпровський елеватор» ПП «Віктор і К» (м. Верхньодніпровськ, вул. Кам'янська, 204) виявлено 42 джерела викидів забруднюючих речовин, з яких 8 організованих, 33 неорганізованих та одне пересувне. Орієнтовний потенційний обсяг викидів підприємства становить 282,560 т/рік з урахуванням парникових газів. Серед основних речовин зазначено діоксид вуглецю (276,500 т/рік), суспендовані тверді частинки (4,573 т/рік), оксиди азоту (0,614 т/рік), діоксид сірки (0,395 т/рік) та оксид вуглецю (0,300 т/рік). За результатами наведеного підприємством розрахунку розсіювання, на межі нормативної санітарно-захисної зони та найближчої житлової забудови перевищень гранично допустимих концентрацій не встановлено.

За матеріалами місцевих спостережень, контроль атмосферного повітря проводився у 14 пунктах. Дані за 2024 рік свідчать, що нестандартні проби зафіксовано не на всіх пунктах, де проводилися вимірювання. Зокрема, на вул. Яцковського, 56 нестандартними були 3 із 12 вимірювань пилу та 5 із 12 вимірювань діоксиду азоту; на просп. Шевченка, 3 — 9 із 69 вимірювань пилу (табл. 2.5). Це свідчить про локальні епізоди погіршення якості повітря за окремими показниками, але не дає підстав характеризувати всю територію громади як забруднену в однаковій мірі.

Таблиця 2.5.

Результати місцевих спостережень, за якими виявлено нестандартні проби у 2024 році

Пункт спостереження	Речовина	Усього вимірювань	Нестандартні	Частка, %
м. Верхньодніпровськ, вул. Яцковського, 56	Пил	12	3	25,0

м. Верхньодніпровськ, вул. Яцковського, 56	Діоксид азоту	12	5	41,7
м. Верхньодніпровськ, просп. Шевченка, 3	Пил	69	9	13,04

Джерело: результати спостережень Верхньодніпровського міжгромадського відділу ДУ «Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ України».

26 березня 2025 року КП «Центр екологічного моніторингу» Дніпропетровської обласної ради провело інструментальні вимірювання якості атмосферного повітря мобільною станцією «Еол-1» у м. Верхньодніпровську (просп. Олександра Поля, 1). Протягом періоду спостережень із 10:30 до 16:30 середні концентрації діоксиду азоту становили 20,6 мкг/м^3, діоксиду сірки — 13,4 мкг/м^3, озону — 8,5 мкг/м^3, дрібнодисперсного пилу PM_{10} — 19,7 мкг/м^3, $PM_{2,5}$ — 10,2 мкг/м^3. За висновком Центру, перевищень нормативних значень концентрацій досліджених забруднювальних речовин не зафіксовано. Результати характеризують стан повітря в конкретній точці та протягом обмеженого періоду вимірювань.

У 2025 році система спостережень у громаді розширилася. За інформацією Верхньодніпровської міської ради від 8 квітня 2025 року, громада уклала угоду про співпрацю з КП «Центр екологічного моніторингу» Дніпропетровської обласної ради, у межах якої здійснювалися вимірювання якості повітря і води у Верхньодніпровську. Результати моніторингу оприлюднюються Центром екологічного моніторингу: https://vdn.otg.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/spivrobitnytstvo-u-sferi-monitorynhu-dovkillia-v-dii .

За аналізом Центру екологічного моніторингу, у червні 2025 року використовувалися дані чотирьох станцій громадського моніторингу Eco City: двох у Верхньодніпровську та по одній у селищах Дніпровське і Новомиколаївка. На двох станціях категорії якості повітря III та гірше спостерігалися протягом щонайменше 5 % часу за місяць. Найгіршу ситуацію зафіксовано на станції «Центр міста Верхньодніпровськ»; найбільше на індекс якості повітря впливав монооксид вуглецю. Водночас на станціях «Лікарня ВМР» і «Будинок культури ВМР» частка таких категорій була меншою за 5 %. Ці дані характеризують конкретний місяць і відображають просторові відмінності якості повітря в межах громади.

Подальші спостереження підтверджують, що проблема не обмежується одним місяцем. За результатами аналізу мережі Eco City за жовтень 2025 року, у Верхньодніпровську серед речовин, що найбільше впливали на індекс якості повітря, зазначено оксид вуглецю та діоксид азоту. Водночас для окремих станцій фіксувалися пропуски вимірювань, тому при порівнянні показників необхідно враховувати повноту даних. (https://cleanair.org.ua/17177/zvit-po-yakosti-povitrya-za-zhovten-2025/) .

За результатами аналізу даних п'яти станцій громадського моніторингу Eco City за листопад 2025 року, на всіх станціях Верхньодніпровської громади категорії якості атмосферного повітря III та гірше фіксувалися протягом щонайменше 5 % часу спостережень. Найгірша ситуація спостерігалася на станції «Будинок культури ВМР» у селищі Дніпровське. Забруднювальною речовиною, яка найчастіше впливала на індекс якості повітря, був монооксид вуглецю. Отримані результати характеризують стан атмосферного повітря в листопаді 2025 року та доповнюють дані спостережень за попередні місяці.

Серед інших чинників впливу на стан атмосферного повітря слід враховувати автомобільний транспорт, опалення будівель, запилення повітря від відкритих ґрунтів та можливі продукти горіння під час пожеж. У посушливі періоди зростає ймовірність підвищеної запиленості. Кількісні внески цих джерел у забруднення повітря громади за доступними матеріалами не визначені.

Отже, стан атмосферного повітря громади характеризується локальним впливом стаціонарних джерел викидів та неоднорідними результатами спостережень у населених пунктах. Дані 2024 року засвідчили наявність нестандартних проб пилу та діоксиду азоту на окремих пунктах, а спостереження 2025 року — періоди погіршення якості повітря за індексом UAQI, зокрема під впливом оксиду вуглецю. Для обґрунтування природоохоронних заходів важливі продовження місцевого моніторингу, забезпечення безперервності вимірювань і встановлення джерел локального забруднення.

2.3. Радіаційний стан

Радіаційна обстановка на території Верхньодніпровської міської територіальної громади характеризується за результатами регіонального радіаційного моніторингу та вимірювань на місцевих станціях спостереження. За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології, наведеною в Регіональній доповіді про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2025 рік, радіаційна обстановка в області залишалася стабільною, а показники гамма-випромінювання перебували в межах природного фону. Середній рівень експозиційної дози становив 14 мкР/год; перевищень контрольного рівня 25 мкР/год протягом року не зафіксовано. Не виявлено також перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь. Щільність випадінь техногенних радіонуклідів залишалася на рівні попередніх років.

Безпосередньо у Верхньодніпровській громаді вимірювання гамма-фону здійснюються станціями громадського моніторингу Eco City. За інформацією КП «Центр екологічного моніторингу» Дніпропетровської обласної ради, у листопаді 2025 року аналізувалися дані п'яти станцій: трьох у м. Верхньодніпровськ та по одній у селищах Дніпровське й Новомиколаївка. На всіх станціях потужність експозиційної дози гамма-випромінювання переважно змінювалася в межах 5,9–19,8 мкР/год, що відповідає природному радіаційному фону. Таким чином, наявні результати місцевих вимірювань не свідчать про підвищений рівень гамма-випромінювання в пунктах спостереження.

Для Дніпропетровської області питання радіаційної безпеки мають особливе значення у зв'язку з наявністю об'єктів колишнього уранового виробництва, місць зберігання радіоактивних відходів та підприємств, які використовують джерела іонізуючого випромінювання. Наявність таких об'єктів у межах області сама по собі не свідчить про радіоактивне забруднення Верхньодніпровської громади. Водночас в умовах воєнного стану зберігаються потенційні ризики радіаційних аварій, пов'язаних із пошкодженням об'єктів, на яких використовуються або зберігаються радіоактивні матеріали.

На місцевому рівні питання реагування на радіаційні загрози враховано в Положенні про введення режимів радіаційного захисту та рекомендацій щодо поведінки населення Верхньодніпровської міської територіальної громади у разі виникнення радіаційних аварій, затвердженому рішенням виконавчого комітету Верхньодніпровської міської ради від 23.07.2025 № 258. За наявними результатами спостережень радіаційний стан території громади є стабільним. Водночас для своєчасного виявлення можливих змін важливе збереження регулярного радіаційного моніторингу та доступності його результатів для населення.

2.4. Водні ресурси

Водні ресурси Верхньодніпровської міської територіальної громади представлені поверхневими водами басейну Дніпра та підземними водами. Вони мають важливе значення для питного й господарсько-побутового водопостачання,

функціонування природних екосистем, рекреації та господарської діяльності. Водночас водні об'єкти зазнають впливу господарського освоєння водозбірних територій, надходження забруднюючих речовин і кліматичних змін.

Основними поверхневими водними об'єктами громади є Кам'янське водосховище, річки Домоткань, Самоткань та Омельник. За даними Замовника, на території громади налічується також 23 водні об'єкти місцевого значення, з яких 21 ставок і два водосховища — Верхове на р. Самоткань та Якимівське на р. Домоткань. Землі водного фонду займають 15,1 % території громади. У долині р. Самоткань і вздовж узбережжя Кам'янського водосховища розташовані захисні гідротехнічні споруди, призначені для запобігання підтопленню м. Верхньодніпровська та прилеглих територій.

Водозабезпеченість громади значною мірою залежить від Дніпра. За Екологічним паспортом Дніпропетровської області за 2025 рік, регіональні водні ресурси формуються переважно за рахунок транзитного стоку Дніпра: із загального обсягу 52,8 млрд м^3 у середній за водністю рік на транзитний стік припадає 51,6 млрд м^3. Місцевий стік є порівняно невеликим, а його нерівномірність посилює залежність водокористування від водосховищ та водогосподарської інфраструктури.

Водокористування. За даними Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2025 рік, водогосподарський баланс регіону характеризується переважанням поверхневого водозабору та значними обсягами використання води для виробничих потреб. Основні показники забору, використання та скидання води за 2023–2025 роки наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6.

Основні показники водокористування та водовідведення у Дніпропетровській області, млн м^3

Показник	**2023**	**2024**	**2025**
Забір води з природних джерел	813,145	723,795	836,986
У тому числі поверхневої	731,464	644,753	763,619
У тому числі підземної	81,681	79,042	73,367
Втрати води при транспортуванні	111,023	123,076	94,769
Скидання зворотних вод у поверхневі водні об'єкти	515,964	490,573	485,561

У 2025 році порівняно з 2024 роком забір води в області зріс на 113,191 млн м^3, тоді як скидання зворотних вод у поверхневі водні об'єкти зменшилося приблизно на 5,0 млн м^3. Із використаної води 509,464 млн м^3 спрямовано на виробничі потреби, 105,51 млн м^3 — на питні та санітарно-гігієнічні потреби, 24,647 млн м^3 — на зрошення. Наведені величини характеризують область, а не окремо Верхньодніпровську громаду. Достовірних зіставних обсягів забору, використання і скидання води саме в межах громади у використаних матеріалах не наведено, тому визначати місцевий водогосподарський баланс за обласними показниками некоректно.

У 2025 році в поверхневі водні об'єкти області скинуто 93,99 млн м^3 забруднених зворотних вод, у тому числі 24,14 млн м^3 без очищення та 69,85 млн м^3 недостатньо очищених. Це свідчить про збереження регіонального навантаження на водні об'єкти з боку стічних вод. Водночас без відомостей про конкретні випуски та водокористувачів у межах громади зазначені обсяги не можна приписувати її території.

Водопостачання. Для Верхньодніпровської громади основними джерелами питного та господарсько-побутового водопостачання є Кам'янське водосховище

та підземні води. На території громади розташовані три водозабори з водосховища — у м. Верхньодніпровську, с. Домоткань та селищі Дніпровське. За даними Замовника, система водопостачання різниться за населеними пунктами залежно від джерела води та постачальника (табл. 2.7).

Таблиця 2.7.

Джерела та організація водопостачання населених пунктів Верхньодніпровської громади

Населені пункти	**Джерело / організація водопостачання**
м. Верхньодніпровськ, селища Дніпровське та Новомиколаївка	Кам'янське водосховище; централізоване постачання КП ДОР «Аульський водовід»
села Богодарівка, Заріччя, Домоткань, Пушкарівка	Водопостачання забезпечує Вільногірський гірничо-металургійний комбінат АТ «ОГХК»
села Правобережне, Мишурин Ріг, Андріївка, Боровківка, Ганнівка	Підземні джерела водопостачання
Інші сільські населені пункти	Громадські колодязі та свердловини

У громаді зареєстровані три комунальні підприємства, що мають право здійснювати діяльність у сфері централізованого водопостачання та водовідведення: КП «Верхньодніпровське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства» ДОР, КП «Водоканал» Верхньодніпровської міської ради та КП «Вднжитлокомсервіс» Верхньодніпровської міської ради. Водночас централізоване постачання питної води в частині населених пунктів здійснюють інші підприємства, зазначені в табл. 2.6.

На початок 2025 року послугами централізованого водопостачання було охоплено 19,5 тис. абонентів, з них 18,0 тис. — населення; централізованого водовідведення — 10,7 тис. абонентів, з них 9,2 тис. — у багатоквартирних будинках. Середній обсяг подачі води становив близько 4,0 тис. м^3 на добу. Наведені показники характеризують кількість абонентів, а не чисельність забезпечених жителів.

Стан водопровідно-каналізаційної інфраструктури залишається одним із найважливіших обмежень. За даними Замовника, загальна протяжність водоводів становить 123,42 км, з яких 95,0 км є фізично та морально зношеними. Частина насосних станцій, очисних споруд і мереж експлуатується з 1960–1970-х років. Це підвищує ризики аварій, втрат води, порушень безперервності водопостачання та негативного впливу на водні об'єкти в разі несправностей каналізаційної системи.

Проблеми якості питної води також підтверджуються загальнодержавними матеріалами. У Національній доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання і водовідведення в Україні у 2024 році для м. Верхньодніпровська та м. Вільногірська серед показників відхилень зазначені забарвленість, каламутність і перманганатна окиснюваність. Ці відомості вказують на необхідність контролю ефективності водопідготовки, але не є підставою вважати, що вся питна вода громади не відповідає нормативам.

Водовідведення. На початок 2025 року централізованим водовідведенням було забезпечено 10,7 тис. абонентів, із них 9,2 тис. — у багатоквартирних будинках. Порівняно з 19,5 тис. абонентів централізованого водопостачання це засвідчує суттєво менше охоплення каналізаційними послугами. Водночас ці показники не є частками населення: вони відображають облік абонентів різних послуг, тому пряме обчислення відсотка охоплення жителів за ними було б некоректним.

Очисні споруди, насосні станції, водопровідні та каналізаційні мережі, частина яких споруджена у 1960–1970-х роках, потребують модернізації. Зношеність систем водовідведення підвищує ризики аварійних скидів, потрапляння недостатньо очищених стоків у ґрунти та водні об'єкти. Кількісні показники обсягів стічних вод, що утворюються, очищуються та скидаються

безпосередньо підприємствами громади, у використаних матеріалах відсутні; тому оцінка місцевого впливу водовідведення ґрунтується на стані інфраструктури та результатах контролю якості води.

Для поліпшення стану систем діють Програма «Питна вода Верхньодніпровської міської територіальної громади на 2025–2027 роки» (рішення міської ради від 27.02.2025 № 2064-42/IX) та Програма розвитку житлово-комунального господарства, благоустрою та інфраструктури населених пунктів громади на 2026–2028 роки (рішення від 16.10.2025 № 2417-46/IX). Вони передбачають поліпшення технічного стану систем водопостачання та водовідведення.

Стан поверхневих вод. Для оцінювання якості води важливими є результати державного моніторингу Кам'янського водосховища в пункті питного водозабору м. Верхньодніпровська. Порівняння середньорічних показників за 2024–2025 роки наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8.

Основні показники якості води Кам'янського водосховища в пункті питного водозабору м. Верхньодніпровська

Показник	**2024 р.**	**2025 р.**
$БСК_5$, мг/дм^3	3,0	2,8
ХСК, мг/дм^3	30,3	29,5
Амоній-іони, мг/дм^3	0,37	0,24
Сухий залишок, мг/дм^3	264	268
Сульфат-іони, мг/дм^3	26,26	29,83
Хлорид-іони, мг/дм^3	21,86	23,64
Залізо загальне, мг/дм^3	0,20	0,14
Нафтопродукти, мг/дм^3	0,072	0,040
Марганець, мг/дм^3	0,07	0,07

За наведеними даними, у 2025 році порівняно з 2024 роком у створі водозабору зменшилися середньорічні концентрації амоній-іонів, заліза загального та нафтопродуктів, а також дещо знизилися показники $БСК_5$ і ХСК. Водночас збільшилися концентрації сульфатів і хлоридів, тоді як вміст марганцю залишився незмінним. Отже, за окремими показниками органічного й техногенного забруднення спостерігалося поліпшення, проте зміни мінерального складу води були різноспрямованими. Ці результати стосуються конкретного створу та не характеризують автоматично стан усіх водойм громади.

Додаткове локальне обстеження поверхневих вод Кам'янського водосховища проведене КП «Центр екологічного моніторингу» ДОР 26 березня 2025 року в м. Верхньодніпровську. Виміряно, зокрема, вміст розчиненого кисню 4,32 мг/л і мінералізацію 182 мг/л; водневий показник становив 8,07, однак у публікації зазначено, що його значення потребує технічної перевірки. За висновком Центру, за дослідженими показниками перевищень не встановлено. Результат одного обстеження не замінює регулярного державного моніторингу та не дозволяє оцінити сезонні зміни якості води.

Окремо оцінювалася якість води у місцях рекреаційного водокористування. За результатами лабораторного контролю Верхньодніпровського міжгромадського відділу ДУ «Дніпропетровський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», у 2024 році зафіксовано нестандартні проби за мікробіологічними та окремими фізико-хімічними показниками (табл. 2.9).

Таблиця 2.9.

Результати контролю води Кам'янського водосховища в місцях рекреаційного водокористування у 2024 році

Показник	**Досліджено проб**	**Нестандартні проби**	**Частка, %**
Лактозопозитивні кишкові палички	19	14	73,6

Забарвлення	8	3	37,5
Плаваючі домішки	8	2	25,0
$БСК_5$	8	5	62,5
ХСК	8	3	37,5

Найбільшу частку нестандартних проб у 2024 році зафіксовано за показником лактозопозитивних кишкових паличок — 14 із 19 досліджень (73,6 %). Невідповідність за $БСК_5$ виявлена у п'яти з восьми проб. Ці результати свідчать про проблеми якості води в досліджених місцях рекреаційного водокористування; їх не слід ототожнювати з якістю очищеної питної води, що надходить у водопровідну мережу.

Серед чинників погіршення стану водойм — надходження недостатньо очищених стічних вод, поверхневий стік із забудованих і сільськогосподарських територій, накопичення біогенних речовин, а також уповільнений водообмін у зарегульованих водоймах. У матеріалах Замовника відзначено характерні для Кам'янського водосховища та інших водойм громади прояви евтрофікації в теплу пору року. Зростання температури води й тривалі посушливі періоди можуть посилювати ці процеси та ускладнювати використання водойм для рекреації й водопостачання.

Зміна клімату додатково посилює вразливість водних ресурсів громади. Тривалі посушливі періоди та хвилі спеки можуть збільшувати потребу у воді, сприяти погіршенню якості води у малопроточних водоймах і підвищувати навантаження на системи водопостачання. Сильні зливи створюють ризики поверхневого змиву забруднюючих речовин і локальних підтоплень, а перебої електропостачання можуть порушувати роботу водозаборів, насосних станцій та очисних споруд.

Отже, основними проблемами водних ресурсів та водного господарства громади є зношеність систем водопостачання і водовідведення, нерівномірне забезпечення населених пунктів централізованими послугами, ризики забруднення поверхневих вод і вразливість інфраструктури до кліматичних та техногенних впливів. Місцеві результати контролю води свідчать про проблеми її якості в окремих пунктах, тоді як регіональна статистика підтверджує значне загальне навантаження на водні об'єкти області. Для повноцінної кількісної оцінки водокористування громади необхідні місцеві дані щодо забору води, втрат, очищення та скидання стоків.

2.5. Земельні ресурси, ґрунти

Земельні ресурси Верхньодніпровської міської територіальної громади характеризуються значною часткою земель сільськогосподарського призначення. За даними Замовника, загальна площа громади становить 104 824,9 га, з яких 64 334,9 га (61,4 %) належать до земель сільськогосподарського призначення. Структура земельного фонду за цільовим призначенням наведена в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10.
Структура земельного фонду Верхньодніпровської міської територіальної громади (за даними Замовника)

Категорія земель	Площа, га	Частка, %
Землі сільськогосподарського призначення	64 334.9	61,4
Землі житлової та громадської забудови	2 865.0	2,7
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	4 498.5	4,3
Землі оздоровчого призначення	27.0	<0,1
Землі рекреаційного призначення	77.0	<0,1
Землі історико-культурного призначення	43.0	<0,1
Землі лісогосподарського призначення	11 304.0	10,8
Землі водного фонду	15 802.3	15,1

Землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	2 390.0	2,3
Землі запасу	3 483,2	3,3
	104 824,9	100,0

В аграрному секторі громади працюють 48 суб'єктів господарювання, з яких 25 фермерських господарств і 23 сільськогосподарські підприємства. Основними напрямами рослинництва є вирощування зернових і технічних культур. Така структура землекористування зумовлює значне навантаження на ґрунтовий покрив і робить збереження його родючості важливою умовою екологічної безпеки громади.

Ґрунтовий покрив представлений переважно чорноземами, які займають вододільні простори. У днищах балок і річкових долинах поширені лучно-чорноземні, лучні та лучно-болотні ґрунти, місцями солонцюваті й засолені. Рельєф громади розчленований ярами та балками; у межах Верхньодніпровська перепади абсолютних висот сягають приблизно від 60 до 158 м. Поєднання схилового рельєфу, розораності та зливового характеру окремих опадів створює передумови для водної ерозії ґрунтів.

За даними Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2025 рік, землі сільськогосподарського призначення охоплюють 78,7 % території області, а рілля — близько 67,4 %. Для області характерні водна і вітрова ерозія, зменшення вмісту гумусу, ущільнення ґрунтів, локальне засолення, техногенне забруднення та порушення водного режиму. Це регіональні характеристики, які не слід безпосередньо ототожнювати з результатами обстеження ґрунтів Верхньодніпровської громади.

Для земель громади особливо значущі ризики ерозійного змиву на схилах балок, ярів та річкових долин, а також висушування верхнього шару ґрунту під час тривалих посушливих періодів. У матеріалах Замовника зазначено, що вразливість сектору землекористування до кліматичних чинників є підвищеною: поряд із посухами небезпеку становлять інтенсивні зливи, які можуть спричиняти змив родючого шару ґрунту та пошкодження посівів. Високі температури збільшують потребу у воді та посилюють пожежну небезпеку.

Додатковими потенційними чинниками погіршення стану ґрунтів є порушення агротехнічних вимог, надмірне застосування добрив і засобів захисту рослин, ущільнення важкою технікою, а також локальні впливи промислових і транспортних об'єктів. Водночас кількісних результатів обстежень, які підтверджували б конкретні рівні хімічного забруднення ґрунтів усієї громади, у використаних матеріалах не наведено.

Питання раціонального використання земель відображено в місцевих програмних документах. Рішенням Верхньодніпровської міської ради від 16.10.2025 № 2429-46/IX затверджено Програму розвитку земельних відносин та охорони земель на 2026–2030 роки. Серед напрямів земельної політики громади — інвентаризація земель, впорядкування землекористування та заходи з охорони земель. За матеріалами Замовника, комплексний план просторового розвитку території громади на час підготовки Стратегії був відсутній.

2.6. Надра

Територія Верхньодніпровської міської територіальної громади розташована у зоні зчленування Середньопридніпровського мегаблоку Українського щита з його північно-східним схилом, прилеглим до Дніпровсько-Донецької западини. За матеріалами геологічного довивчення площі аркуша M-36-XXXV (Дніпродзержинськ), виконаного КП «Південукргеологія», геологічна будова території охоплює кристалічний фундамент докембрійського віку та осадовий

чохол. Геологічні особливості визначають поширення корисних копалин, умови залягання підземних вод та характер геологічних процесів.

Кристалічний фундамент складений метаморфічними та магматичними породами, зокрема гнейсами, сланцями, амфіболітами і гранітоїдами. Його поверхня нерівна, порушена тектонічними розломами та місцями перекрита корою вивітрювання. Осадовий чохол представлений переважно палеогеновими, неогеновими та четвертинними відкладами — пісками, глинами, суглинками й алювіальними відкладами річкових долин. Для поверхневих умов громади особливе значення мають лесоподібні суглинки, схилові та річкові відклади, пов'язані з розвитком яружно-балкової мережі.

Просторове поширення геологічних утворень у районі Верхньодніпровська відображене на фрагменті геологічної карти дочетвертинних утворень (рис. 2.8).

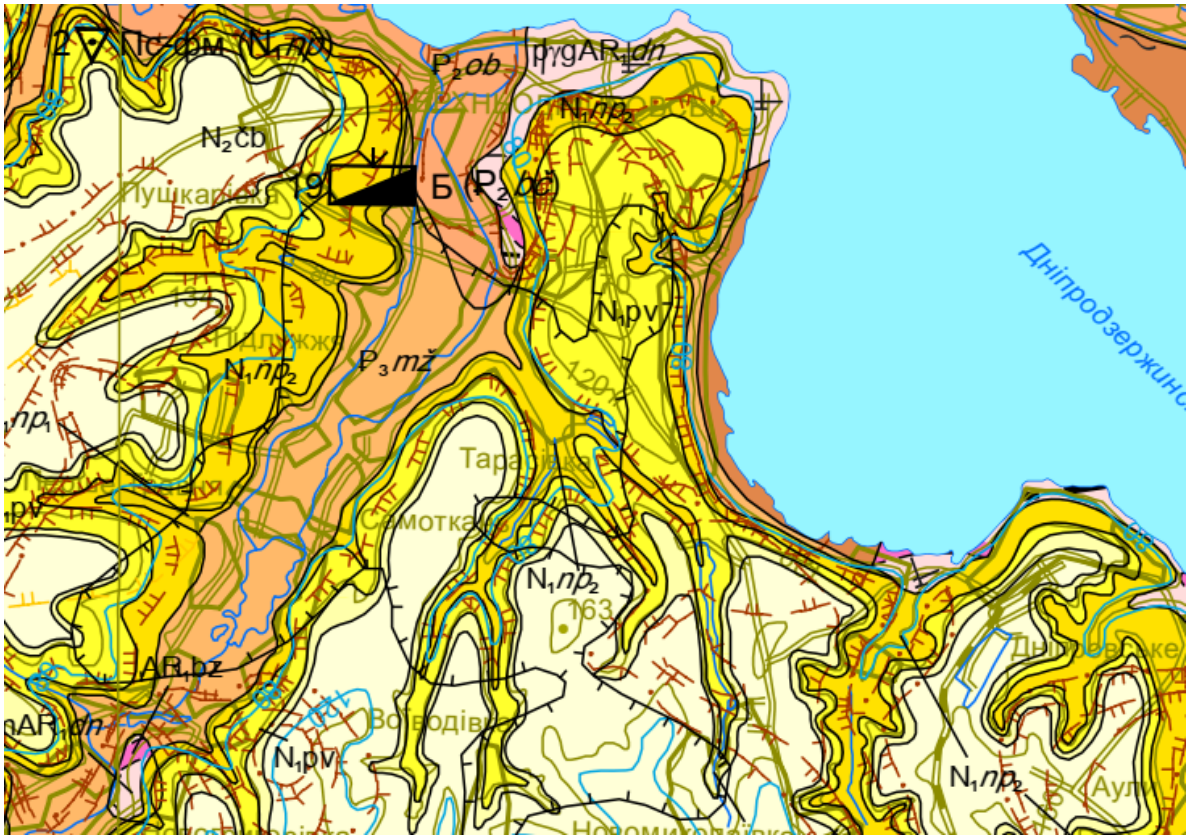


Рис. 2.8. Фрагмент геологічної карти та карти корисних копалин дочетвертинних утворень району Верхньодніпровська (масштаб оригіналу 1:200 000).

Мінерально-сировинні ресурси території пов'язані з покладами бурого вугілля, графітів, пісків і титановмісної сировини. У геологічних матеріалах, використаних для характеристики громади, зазначено наявність таких покладів, однак їх геологічне поширення не тотожне площам промислової розробки. Зокрема, Верхньодніпровське буровугільне родовище належить до Дніпровського буровугільного басейну. Його вугленосні ділянки пов'язані з осадовими відкладами, а розташування запасів у долині Самоткані враховувалося при спорудженні захисних гідротехнічних споруд м. Верхньодніпровська.

За оприлюдненими матеріалами Державної служби геології та надр України та регіональними екологічними матеріалами, у районі с. Бородаївка розташоване Бородаївське родовище гранітів, а поблизу с. Мишурин Ріг — Мишурино-Різьке родовище гранітів і мігматитів. За історичними відомостями Держгеонадр, КП «Дніпровський кар'єр» було надано спеціальні дозволи на користування надрами № 4914 та № 4915 від 17.02.2009 відповідно (перелік об'єктів державного нагляду за надрокористуванням, 2017 рік). Відомості щодо продовження строку дії спеціального дозволу № 4914 наведено в наказі Держгеонадр 2018 року.

В офіційних матеріалах Фонду державного майна України за 2021 рік також наведено відомості про Малишевське родовище титановмісної сировини (спеціальний дозвіл № 6028 від 20.02.2015), розташоване в межах колишніх Верхньодніпровського та Криничанського районів. Належність конкретних ділянок цього родовища до сучасної території Верхньодніпровської міської територіальної громади потребує уточнення за геопросторовими даними.

Крім того, Мишурино-Різьке родовище згадується в матеріалах Міністерства економіки та довкілля України від 06.10.2025 серед ділянок надр, запропонованих для виставлення спеціальних дозволів на аукціон.

Наведені відомості підтверджують наявність родовищ та історичних даних про надані спеціальні дозволи, але не засвідчують їх чинність або здійснення фактичного видобування станом на 2026 рік. Актуальний стан надрокористування та площі порушених земель потребують уточнення за даними Державної служби геології та надр України.

Важливе значення для мінерально-сировинної характеристики має титаноносність регіону. Постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.2025 № 845 до переліку ділянок надр стратегічного та критичного значення включено Малишевське родовище (ділянки Мотронівсько-Аннівська та Північно-Західна), розташоване в межах кількох громад Кам'янського району, зокрема Верхньодніпровської, Лихівської, Вільногірської та Вишнівської. Основною корисною копалиною визначено титанові руди, супутніми — цирконій, ставроліт, дистен і силіманіт. Водночас поширення родовища на території кількох громад не означає, що всі його ділянки розташовані у Верхньодніпровській громаді або розробляються в її межах.

За Регіональною доповіддю про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2025 рік, мінерально-сировинна база області охоплює рудні, нерудні та паливно-енергетичні корисні копалини, а також підземні води. На регіональному рівні використання надр пов'язане з порушенням земель під час відкритого видобування, утворенням відвалів, зміною рельєфу, пиловими викидами та необхідністю рекультивації. Проте такі наслідки можуть характеризувати конкретні діючі гірничі об'єкти; переносити їх на всю територію Верхньодніпровської громади без підтвердження фактичної діяльності не можна.

Геологічна будова також визначає умови формування підземних вод. У межах території поширені водоносні горизонти в алювіальних відкладах долин Дніпра і Самоткані, піщаних відкладах палеогену та тріщинуватих породах кристалічного фундаменту. Води алювіальних відкладів мають гідравлічний зв'язок із поверхневими водами й порівняно слабко захищені від забруднення з поверхні. Підземні води кристалічних порід використовуються місцевим населенням; умови їх водозбагачення залежать від тріщинуватості порід. Питання використання підземних вод для водопостачання розглянуто в підрозділі 2.4.

Розчленованість рельєфу громади, наявність схилів, ярів і балок зумовлюють поширення схилових процесів, насамперед ерозійного розмиву та переміщення пухких відкладів. У долинах річок і на ділянках із близьким заляганням ґрунтових вод можуть формуватися умови для перезволоження та локального підтоплення. Ці процеси мають значення для розміщення забудови, транспортної та інженерної інфраструктури, а також для охорони земель і водних ресурсів.

За наявними матеріалами можна охарактеризувати геологічні передумови надрокористування, однак не встановлено повного актуального переліку діючих спеціальних дозволів і площ фактично порушених гірничими роботами земель саме в межах громади. Тому відомості про родовища наведено як характеристику мінерально-сировинної бази, без ототожнення запасів із поточним видобутком.

2.7. Стан здоров'я мешканців

Стан здоров'я населення Верхньодніпровської міської територіальної громади визначається демографічною структурою, доступністю медичної допомоги, соціально-економічними умовами та впливом чинників навколишнього середовища. Для оцінювання екологічних і кліматичних ризиків особливе значення мають чисельність населення, частка вікових груп із підвищеною вразливістю та територіальна доступність медичних послуг.

За оперативними даними станом на 01 січня 2026 року чисельність наявного населення Верхньодніпровської громади становила 36 261 особу, з них 15 008 осіб (41,4 %) проживали в місті Верхньодніпровську, 21 253 осіб (58,6 %) — у сільських населених пунктах громади. Динаміка чисельності населення у період з 2022 по 2026 роки є від'ємною. Загальна чисельність населення скоротилася з 36 897 осіб на 01 січня 2022 року до 36 261 на 01 січня у 2026-му році, тобто на 636 особи (–1,7 %) за чотири роки. Динаміка є нерівномірною: після скорочення у 2022 році спостерігалося збільшення у 2023 році, зменшення протягом 2024–2025 років та незначне зростання у 2026 році. Динаміку загальної чисельності та вікової структури населення наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11.

Динаміка чисельності та вікової структури населення Верхньодніпровської міської територіальної громади, осіб

Показник	2021	2022	2023	2024	2025	*2026*
Наявне населення	37 577	36 897	38 321	37 338	35 903	*36261*
0–17 років	6 544	6 414	6 658	6 692	6 427	*6242*
18–39 років	7 925	7 785	8 086	7 896	7 575	*7613*
40–59 років	10 334	10 147	10 538	10 250	9 873	*10045*
60 років і старше	12 774	12 551	13 039	12 500	12 028	*12361*

Вікова структура населення характеризується значною часткою осіб старших вікових груп. Станом на початок 2026 року населення віком 60 років і старше становило 34,1 %, діти та підлітки до 18 років — 17,2 %. Сукупно на ці вікові групи припадало понад половину жителів громади. Протягом 2021–2025 років абсолютна чисельність усіх наведених вікових груп зменшилася, однак співвідношення між ними залишалося відносно стабільним.

Первинну медичну допомогу населенню громади надає КНП «Верхньодніпровський центр первинної медико-санітарної допомоги» Верхньодніпровської міської ради. За матеріалами 2024 року, до його складу входили дев'ять амбулаторій, зокрема дві міські, дві селищні та п'ять сільських, а також шість фельдшерських пунктів. Для забезпечення медичною допомогою вразливих груп населення у 2024 році за підтримки міжнародних організацій працювали мобільні медичні команди.

На місцевому рівні пріоритети у сфері охорони здоров'я визначено Програмою «Здоров'я населення Верхньодніпровщини на період 2026–2030 роки», затвердженою рішенням Верхньодніпровської міської ради від 16.10.2025 № 2431-46/IX (зі змінами від 07.05.2026 № 2675-50/IX) (Програма; зміни до Програми). Програма передбачає профілактику інфекційних та хронічних неінфекційних захворювань, мінімізацію чинників ризику розвитку хвороб, підтримку соціально вразливих категорій населення, зміцнення матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров'я та підвищення доступності медичної допомоги. Окрему увагу приділено поліпшенню санітарного стану й енергоефективності будівель медичних закладів. Зазначені напрями є важливими для забезпечення стійкості системи охорони здоров'я громади, зокрема в умовах потенційного негативного впливу екологічних і кліматичних чинників.

Спеціалізовану медичну допомогу надає КП «Верхньодніпровська центральна міська лікарня» Верхньодніпровської міської ради, що належить до Дніпропетровського госпітального округу Кам'янського району.

Згідно з оцінкою, наведеною у проєкті Стратегії, матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я забезпечує базові потреби населення в медичних послугах, проте потребує оновлення. Обмежені можливості ранньої діагностики захворювань і своєчасного надання невідкладної допомоги підвищують значення профілактичних заходів, особливо для жителів віддалених населених пунктів і соціально вразливих груп.

У структурі захворюваності населення громади найбільш поширеними є хвороби органів дихання. Серед основних причин смертності зазначені хвороби системи кровообігу, новоутворення, хвороби органів травлення.

Для оцінювання можливого впливу довкілля на здоров'я населення особливе значення мають забруднення атмосферного повітря, якість питної води, санітарний стан територій і зміни температурного режиму. Забруднення повітря може спричиняти загострення захворювань органів дихання та серцево-судинної системи, а погіршення якості питної води — підвищувати ризики інфекційних захворювань. Проте встановлення причинно-наслідкового зв'язку між конкретними джерелами забруднення та показниками захворюваності мешканців громади потребує спеціальних епідеміологічних досліджень.

У проєкті Стратегії окремо визначено підвищену вразливість населення до теплового стресу. Збільшення кількості днів із максимальною температурою повітря понад +30 °C та тривалості спекотних періодів створює додаткові ризики для дітей, людей старшого віку, осіб із хронічними захворюваннями та інвалідністю. Особливого значення набувають доступність медичної допомоги, забезпечення питною водою та можливість перебування в приміщеннях із прийнятними температурними умовами.

2.8. Біорізноманіття

Рослинний світ. Територія Верхньодніпровської міської територіальної громади характеризується поєднанням степових, лучних, лісових і водно-болотних природних комплексів. Розташування на Придніпровській височині, значне розчленування поверхні ярами й балками, наявність долин малих річок і прибережних ділянок Кам'янського водосховища зумовлюють різноманітність місцевих біотопів. Найбільшу природоохоронну цінність мають залишки лучно-степової рослинності на схилах балок, байрачні та заплавні ліси, а також водно-болотні угіддя.

Природна рослинність регіону належить переважно до різнотравно-типчаково-ковилових степів. За матеріалами регіональної доповіді, характерними представниками степової рослинності Дніпропетровської області є ковила Лессінга, ковила українська, ковила пірчаста, ковила волосиста, типчак, тонконіг вузьколистий, чебрець, полин та інші види степового різнотрав'я. В умовах інтенсивного сільськогосподарського освоєння території природні степові угруповання зберігаються переважно на схилах балок, ділянках зі складним рельєфом та інших землях, малопридатних для розорювання.

За даними Замовника, площа лісів Верхньодніпровської громади становить 15 091,0 га, або близько 15 % її території. Із них 11 304,0 га перебувають у постійному користуванні ДП «Ліси України». Лісова рослинність представлена насамперед байрачними та заплавними лісами, які є важливими осередками збереження біорізноманіття в межах переважно сільськогосподарського ландшафту.

Водно-болотна та прибережно-водна рослинність пов'язана з Кам'янським водосховищем, долинами річок Омельник, Домоткань, Самоткань та прилеглими перезволоженими територіями. Плавні, заплавні луки, прибережні зарості й острівні ділянки формують природні оселища для водних і навколоводних видів рослин і тварин. Ці території виконують також роль екологічних коридорів, забезпечуючи зв'язок між окремими природними комплексами громади.

За даними регіональної доповіді за 2025 рік, до переліку рідкісних і зникаючих рослин, що охороняються на території Дніпропетровської області, включено 451 вид. Із них 16 видів занесені до Світового Червоного списку, 27 — до Європейського Червоного списку, 82 — до Червоної книги України. Наведені показники характеризують область загалом і не визначають кількості рідкісних видів безпосередньо в межах Верхньодніпровської громади.

Тваринний світ. Різноманітність природних оселищ Верхньодніпровської громади створює умови для існування степових, лісових, лучних, водних і навколоводних видів тварин. Яружно-балкові системи забезпечують шляхи їх переміщення між окремими оселищами, байрачні та заплавні ліси є середовищем існування лісових птахів і ссавців, а водно-болотні угіддя мають значення для водоплавних і навколоводних птахів, земноводних та інших груп тварин, пов'язаних із водними екосистемами.

Відомості про біорізноманіття громади. Детальна інвентаризація рослинного і тваринного світу безпосередньо в межах територіальної громади у проєкті Стратегії не наведена. Для характеристики видового різноманіття території можуть бути використані відомості міжнародної бази даних Global Biodiversity Information Facility (GBIF), що містить дані про зареєстровані знахідки видів рослин і тварин (рис. 2.9, табл. 2.12) (https://www.gbif.org/).

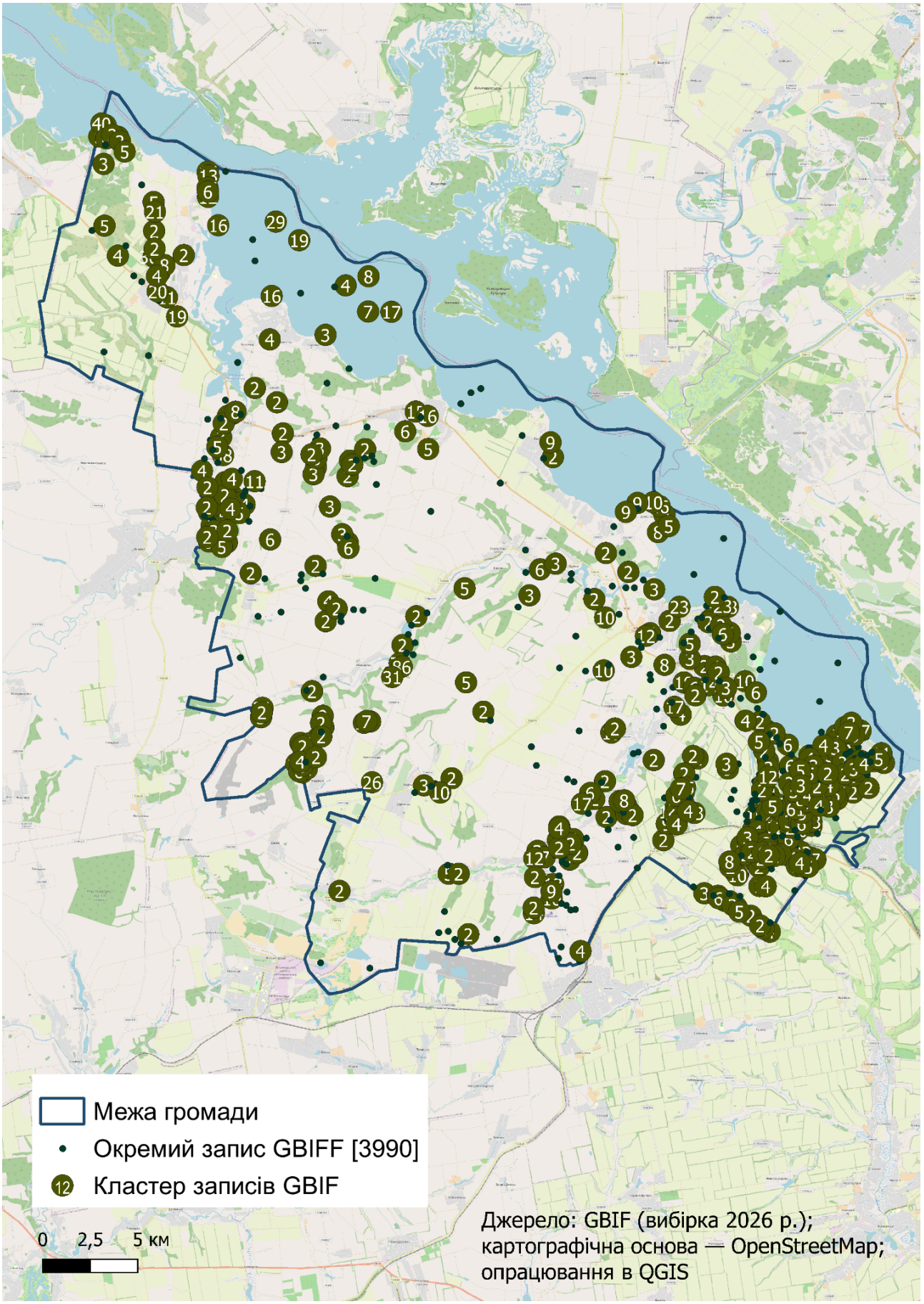


Рис. 2.9. Просторовий розподіл зареєстрованих знахідок видів за даними GBIF у межах Верхньодніпровської міської територіальної громади

Таблиця 2.12.
Узагальнена характеристика даних про біорізноманіття в межах Верхньодніпровської міської територіальної громади за даними GBIF

Позначки рядків	***Кількість з species***
Animalia	***788***
EN	*12*
LC	*418*
NT	*14*
VU	*9*
(пусто)	*335*
Bacteria	***4***
(пусто)	*4*
Fungi	***61***
VU	*2*
(пусто)	*59*
Plantae	***3027***
CR	*5*
DD	*46*
EN	*4*
LC	*358*
NT	*5*
(пусто)	*2609*
Protozoa	***2***
(пусто)	*2*
Загальний підсумок	***3882***

За даними GBIF, у межах Верхньодніпровської міської територіальної громади на дату формування вибірки зафіксовано 3990 записів про знахідки видів. Дані охоплюють представників різних таксономічних груп, насамперед рослин і тварин. Частина записів містить відомості про природоохоронний статус видів. Водночас дані GBIF відображають документально зареєстровані спостереження, нерівномірні за просторовим покриттям, і не є результатом суцільної інвентаризації біорізноманіття громади.

Зафіксовані в GBIF знахідки свідчать про видове різноманіття рослинного і тваринного світу території громади. У базі представлені види різних систематичних та екологічних груп, пов'язані з водними, прибережними, лучними та іншими типами оселищ. Серед зареєстрованих видів наявні також види, що мають природоохоронний статус. При цьому дані GBIF відображають

документально зафіксовані спостереження і не є результатами суцільної інвентаризації флори та фауни громади.

Основними чинниками, які впливають на стан рослинного і тваринного світу громади, є трансформація природних оселищ унаслідок господарської діяльності, зміни гідрологічного режиму, забруднення поверхневих вод, інтенсивне сільськогосподарське використання території, рекреаційне навантаження та поширення інвазійних видів. Додаткові ризики для природних комплексів пов'язані з наслідками повномасштабної війни, хоча масштаби їх прояву безпосередньо на території громади потребують уточнення.

Зміни кліматичних умов можуть посилювати наявні загрози для біорізноманіття громади. Зростання температури повітря, збільшення тривалості посушливих періодів і зміни режиму зволоження здатні впливати на стан степової та лісової рослинності, водно-болотних угідь і пов'язаних із ними видів тварин. Найбільш чутливими до таких змін є природні комплекси, існування яких залежить від стабільного водного режиму, а також фрагментовані ділянки природної рослинності, оточені сільськогосподарськими угіддями.

Актуальні систематизовані дані щодо чисельності та динаміки популяцій видів рослин і тварин безпосередньо в межах громади у проєкті Стратегії не наведені. Тому під час реалізації заходів, які можуть супроводжуватися істотним перетворенням природних оселищ, необхідно враховувати наявні відомості про поширення видів та за потреби уточнювати наявність цінних видів і їхніх оселищ на відповідних ділянках.

2.9. Екомережа

Схема локальної екомережі на громаду не розроблена.

Регіональна схема формування екологічної мережі Дніпропетровської області затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII. Схемою визначено ключові території, природні ядра, екологічні коридори та інші структурні елементи екомережі області.

За матеріалами регіональної схеми, колишній Верхньодніпровський район характеризувався значною часткою ключових територій екомережі. У дослідженнях, присвячених її картографуванню, цей район віднесено до територій, де частка ключових ділянок перевищувала 30 % загальної площі. Ключові території регіональної екомережі переважно приурочені до річкових долин і балкових систем та можуть одночасно виконувати функції природних ядер і сполучних територій. Наведені показники стосуються адміністративних меж району до реформи 2020 року і не характеризують безпосередньо площу екомережі Верхньодніпровської міської територіальної громади.

У межах Верхньодніпровської громади природними територіями, що мають значення для формування екомережі, є долини річок Омельник, Домоткань і Самоткань, яружно-балкові системи, лісові масиви та прибережні комплекси Кам'янського водосховища. Водночас належність конкретних ділянок до визначених регіональною схемою ядер і коридорів потребує уточнення за її картографічними матеріалами.

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про екологічну мережу України», до складових екомережі належать території та об'єкти природно-заповідного фонду, землі водного і лісового фондів, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони, захисні лісові насадження та інші природні території. Відомості про об'єкти природно-заповідного фонду Верхньодніпровської громади наведено в п. 2.10 цього Звіту.

Під час реалізації Стратегії необхідно враховувати положення регіональної схеми формування екомережі Дніпропетровської області, зокрема під час планування заходів, що передбачають зміну використання земель, будівництво інфраструктурних об'єктів або перетворення природних оселищ.

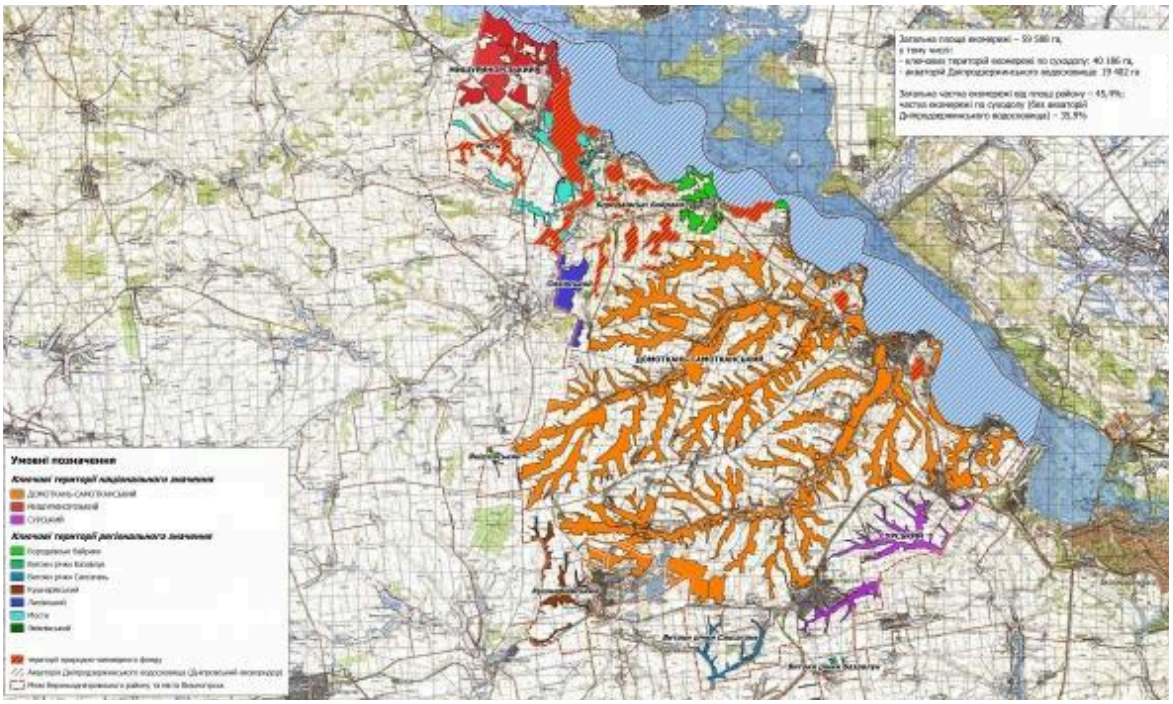


Рис. 2.10. *Фрагмент регіональної екомережі* Дніпропетровської області (https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/viii-session/176-8vii/)

Згідно статті 11 ЗУ "Про екомережу" місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі в межах своїх повноважень забезпечують: розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень; надання відповідно до закону фінансової та іншої підтримки власникам і користувачам земельних ділянок, що знаходяться в межах територій та об'єктів екомережі.

2.10. Території ПЗФ

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) становлять ділянки суходолу і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність. Правові засади їх охорони, використання та відтворення визначаються Законом України «Про природно-заповідний фонд України». Для територій та об'єктів ПЗФ встановлюється спеціальний режим охорони, який необхідно враховувати під час планування та здійснення господарської діяльності.

За даними проєкту Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року, на території громади розташовано 10 територій та об'єктів ПЗФ загальною площею 4498,5 га, що становить близько 4,5 % її території. Із них два об'єкти мають загальнодержавне значення, вісім — місцеве. До складу ПЗФ громади входять лісові, ботанічні та ландшафтні заказники, ботанічна пам'ятка природи й заповідне урочище.

Вісім об'єктів ПЗФ загальною площею 1340,9 га створені на землях державної власності в межах територій ДП «Ліси України». Два ландшафтні заказники — «Домотканські валуни» та «Мости» — мають загальну площу 3157,6 га й розташовані також на землях комунальної власності. Перелік територій та об'єктів ПЗФ громади наведено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13.
Території та об'єкти природно-заповідного фонду Верхньодніпровської міської територіальної громади

Статус, назва об'єкта ПЗФ	Площа, га	Найближчий населений пункт
Об'єкти загальнодержавного значення		
Лісовий заказник «Велика Западня»	157,0	с. Заріччя
Ботанічна пам'ятка природи «Урочище Паськове»	56,0	с. Івашкове
Об'єкти місцевого значення		
Лісовий заказник «Балка Парна»	361,0	с. Павлівка
Ботанічний заказник «Урочище Балка Дурна»	136,0	с. Івашкове
Ботанічний заказник «Урочище Балка Глибока»	150,0	м. Верхньодніпровськ
Ботанічний заказник «Урочище Балка Климова»	272,0	с. Бородаївка
Ботанічний заказник «Урочище Балка Гостра»	175,0	с. Суслівка
Ландшафтний заказник «Домотканські валуни»	826,7	с. Бородаївка
Ландшафтний заказник «Мости»	2330,9	с. Ганнівка, с. Мишурин Ріг
Заповідне урочище «Горіховий сад»	33,9	с. Правобережне
Разом	4498,5	

Найбільшим за площею об'єктом ПЗФ громади є ландшафтний заказник «Мости» (2330,9 га), на який припадає понад половину загальної площі заповідних територій громади. За матеріалами регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Дніпропетровської області за 2025 рік, заказник розташований поблизу сіл Мишурин Ріг і Ганнівка та представлений сильно еродованим яружно-балковим комплексом із куполоподібним вододілом, який утворився внаслідок змикання верхівок балкової мережі. Заказник створено відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 15.03.2013 № 418-18/VI.

Другим за площею є ландшафтний заказник «Домотканські валуни» (826,7 га), розташований поблизу с. Бородаївка. Значну площу займає також лісовий заказник «Балка Парна» (361,0 га) поблизу с. Павлівка. Ботанічні заказники «Урочище Балка Дурна», «Урочище Балка Глибока», «Урочище Балка Климова» та «Урочище Балка Гостра» забезпечують охорону природних комплексів балкових систем, що мають значення для збереження характерної рослинності регіону.

До об'єктів загальнодержавного значення належать лісовий заказник «Велика Западня» площею 157,0 га та ботанічна пам'ятка природи «Урочище Паськове» площею 56,0 га. Заповідне урочище «Горіховий сад» площею 33,9 га розташоване поблизу с. Правобережне.

Території та об'єкти ПЗФ громади охоплюють природні комплекси, що збереглися в умовах значного сільськогосподарського освоєння території. Особливе значення мають заповідні ділянки яружно-балкових систем, які забезпечують збереження природної рослинності та оселищ тварин. Вони також є складовими екологічної мережі, характеристику якої наведено в п. 2.9 цього Звіту.

Збереження територій та об'єктів ПЗФ забезпечується шляхом встановлення відповідного заповідного режиму, здійснення систематичних спостережень за станом природних комплексів, проведення досліджень, дотримання природоохоронних вимог під час господарської діяльності, розроблення проєктної та планувальної документації, здійснення земле- і лісовпорядкування, оцінки впливу на довкілля, а також державного і громадського контролю за дотриманням встановлених режимів.

Природно-заповідний фонд охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення та використання. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається Законом України «Про природно-заповідний фонд України», Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Земельним кодексом України.

На землях природно-заповідного фонду забороняється діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. Відповідно, під час реалізації передбачених Стратегією заходів мають дотримуватися встановлені режими охорони та використання відповідних територій і об'єктів.

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення таких меж у натурі вони визначаються відповідно до проєктів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду можуть встановлюватися передбачені законодавством обмеження (обтяження).

Порядок створення територій та об'єктів ПЗФ визначається статтями 51–53 Закону України «Про природно-заповідний фонд України». Підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів ПЗФ можуть здійснюватися державними та науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями, іншими організаціями та громадянами.

Під час реалізації заходів Стратегії необхідно враховувати встановлені межі та режими охорони територій і об'єктів ПЗФ, не допускати діяльності, що суперечить цілям їх створення, та забезпечувати збереження природних комплексів. Особливого значення це набуває під час планування інфраструктурних робіт, зміни використання земель, здійснення лісогосподарських заходів та інших видів діяльності, що можуть впливати на заповідні території або прилеглі до них ділянки.

2.11. Землі лісового фонду, паркові та рекреаційні насадження

За даними проєкту Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року, ліси займають 15 091,0 га, або близько 15 % загальної площі громади. Із них 11 304,0 га перебувають у постійному користуванні ДП «Ліси України». У структурі земельного фонду громади землі лісогосподарського призначення становлять 10,8 % загальної площі, або 11 304,0 га.

Лісова рослинність громади представлена, зокрема, байрачними та заплавними лісами, поширення яких пов'язане з особливостями рельєфу та річкових долин. Байрачні ліси приурочені до яружно-балкових систем, тоді як заплавні формуються на ділянках із підвищеним зволоженням. Таке розміщення лісових масивів має значення для збереження біорізноманіття, захисту ґрунтів від ерозії та підтримання водорегулювальних функцій природних комплексів.

Лісові насадження виконують природоохоронні, ґрунтозахисні, водоохоронні та рекреаційні функції. Особливого значення в умовах розчленованого рельєфу Верхньодніпровської громади набуває їхня роль у закріпленні схилів, зменшенні поверхневого стоку та запобіганні розвитку ерозійних процесів. Лісові масиви також сприяють регулюванню місцевих мікрокліматичних умов, збереженню вологи та пом'якшенню впливу високих температур.

Паркові та інші озеленені території населених пунктів є складовою системи зелених насаджень громади. Вони виконують санітарно-гігієнічні, рекреаційні та кліматорегулювальні функції, зокрема сприяють зниженню температури повітря в періоди спеки, затіненню територій, затриманню пилу та формуванню комфортніших умов для відпочинку населення. У проєкті Стратегії окремих кількісних відомостей про площу парків, скверів та інших насаджень загального користування не наведено, що обмежує можливості оцінювання рівня озеленення населених пунктів громади.

За матеріалами регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Дніпропетровської області за 2025 рік, облік лісового фонду області здійснюється за категоріями земель та постійними лісокористувачами. У доповіді

наведено відомості щодо земель у користуванні філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України», проте ці показники охоплюють ширшу територію й не характеризують безпосередньо Верхньодніпровську громаду. Тому для характеристики її лісових ресурсів використано дані проєкту Стратегії.

Основними чинниками, що можуть негативно впливати на стан лісових і паркових насаджень громади, є посушливі періоди, підвищення температури повітря, пожежна небезпека, поширення шкідників і хвороб, а також антропогенне навантаження. З огляду на кліматичні зміни особливого значення набувають збереження наявних насаджень, підвищення їхньої стійкості до посух і температурних екстремумів, відновлення пошкоджених ділянок та належний догляд за зеленими насадженнями населених пунктів.

Використання та охорона лісів регулюються Лісовим кодексом України, а утримання зелених насаджень у населених пунктах — законодавством у сфері благоустрою. Під час реалізації заходів Стратегії необхідно враховувати природоохоронне значення лісових територій, забезпечувати збереження існуючих насаджень та дотримуватися вимог щодо їх охорони під час виконання будівельних, інфраструктурних і благоустроєвих робіт.

2.12. Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО

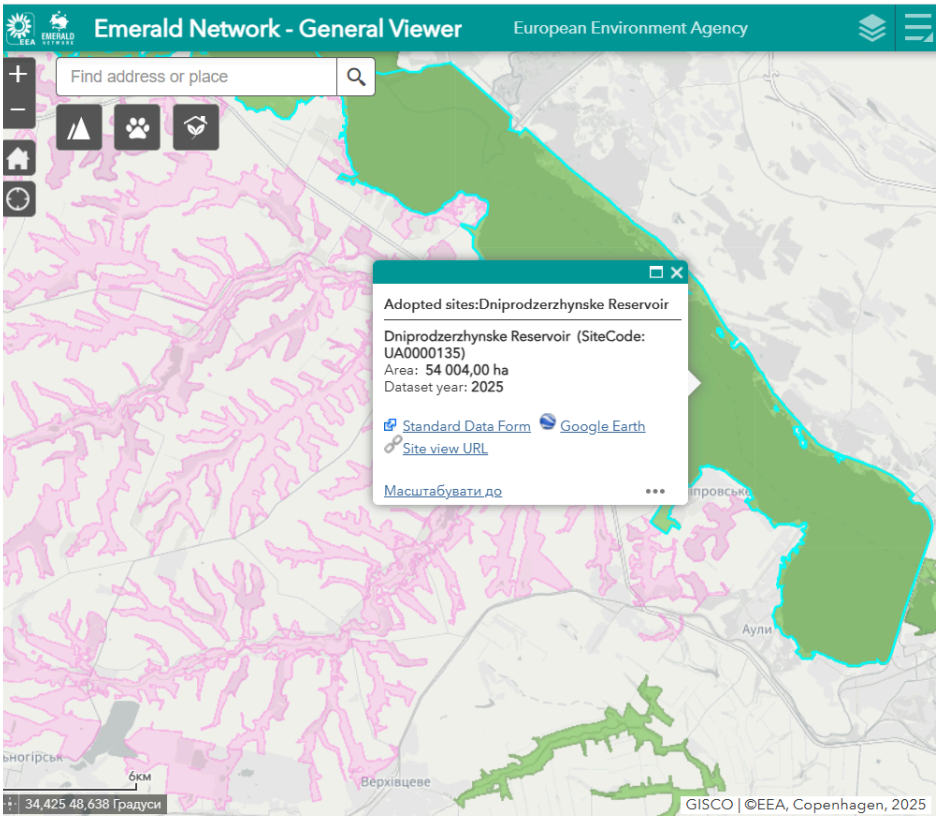
Смарагдова мережа (Emerald Network) — це система територій особливого природоохоронного інтересу, створена для збереження природних оселищ і видів рослин та тварин, що підлягають охороні відповідно до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції). Її формування спрямоване на забезпечення довгострокового збереження біорізноманіття, підтримання сприятливого стану природних оселищ і популяцій видів, що мають загальноєвропейське природоохоронне значення.

За даними картографічного сервісу Європейського агентства з навколишнього середовища (Emerald Network – General Viewer, 2025), у межах та поблизу Верхньодніпровської міської територіальної громади розташовані дві території Смарагдової мережі: «Дніпродзержинське водосховище» (Dniprodzerzhynske Reservoir, UA0000135) та «Січеславський край» (Sicheslavskyi Krai, UA0000461). Вони мають різний статус у процесі формування мережі.

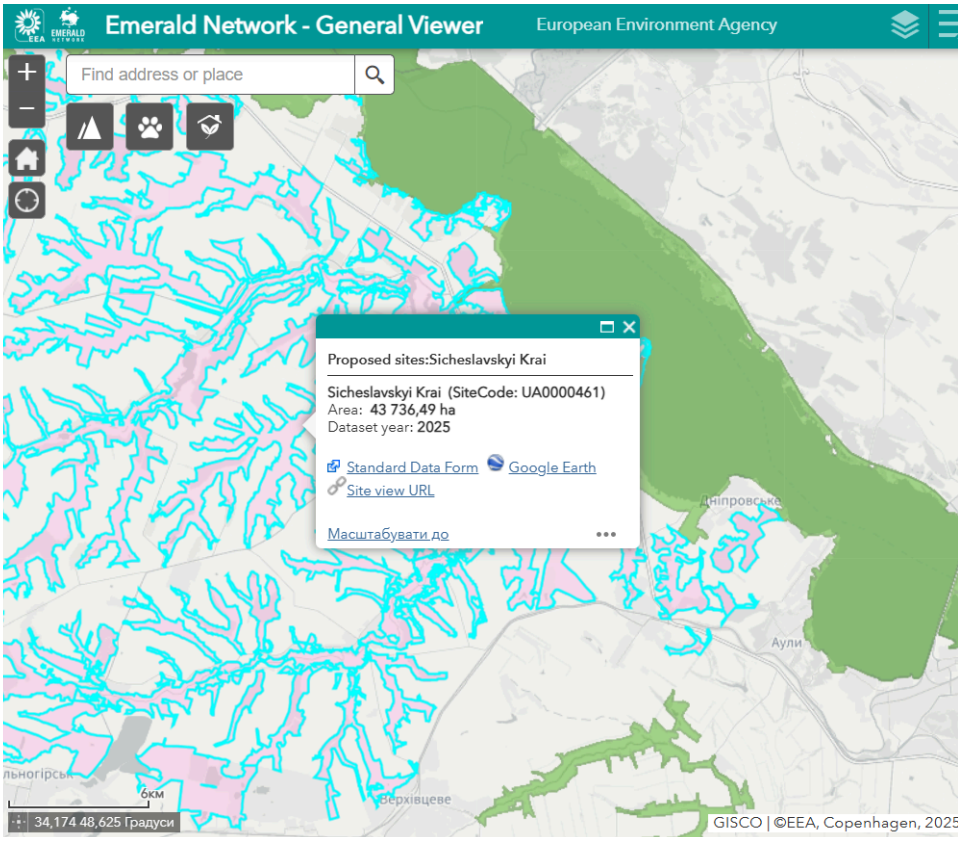
Територія «Дніпродзержинське водосховище» (UA0000135) площею 54 004,00 га має статус затвердженої території Смарагдової мережі (Adopted site). Вона охоплює акваторію Кам'янського водосховища та пов'язані з нею прибережні природні комплекси. Її природоохоронне значення пов'язане зі збереженням водних і прибережних оселищ, водно-болотних угідь та видів, залежних від цих екосистем.

Територія «Січеславський край» (UA0000461) площею 43 736,49 га має статус запропонованої території Смарагдової мережі (Proposed site). За картографічними матеріалами вона представлена розгалуженою системою ділянок, приурочених переважно до яружно-балкової мережі. Таке просторове розміщення свідчить про її значення для охорони природних комплексів балок і схилів, зокрема ділянок природної степової та лучно-степової рослинності.

Загальні площі зазначених територій Смарагдової мережі охоплюють землі кількох територіальних громад і не відповідають площам їхніх частин у межах Верхньодніпровської громади. Просторове розміщення обох територій наведено на рис. 2.11.



а)



б)

Рис. 2.11. Розташування територій Смарагдової мережі: а) «Дніпродзержинське водосховище» (UA0000135) б) «Січеславський край» (UA0000461) у межах та поблизу Верхньодніпровської міської територіальної громади.

Території Смарагдової мережі мають значення для збереження природних комплексів громади, зокрема водних, прибережних і яружно-балкових екосистем, характеристику яких наведено в п. 2.8 цього Звіту. Їхнє розташування необхідно

враховувати під час планування заходів, пов'язаних зі зміною землекористування, будівництвом інфраструктурних об'єктів, проведенням земляних робіт, регулюванням водного режиму та іншими видами діяльності, що можуть впливати на природні оселища.

Під час реалізації Стратегії необхідно забезпечувати збереження природних оселищ і видів, для охорони яких визначено відповідні території Смарагдової мережі, запобігати їх фрагментації та деградації. При плануванні конкретних заходів слід враховувати межі цих територій, їхній статус і предмети охорони, а також оцінювати можливі наслідки господарської діяльності для збереження біорізноманіття.

За даними офіційних матеріалів Рамсарської конвенції, водно-болотні угіддя міжнародного значення в межах Верхньодніпровської міської територіальної громади відсутні. На території громади також відсутні біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» та об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

2.13. Культурна спадщина

Територія Верхньодніпровської міської територіальної громади має значну кількість об'єктів культурної спадщини, що відображають різні етапи історичного освоєння Придніпров'я. До них належать пам'ятки археології, архітектури та містобудування, історії й монументального мистецтва.

Відповідно до наданих даних на території громади налічується 169 пам'яток археології (375 з урахуванням внутрішньокомплексних об'єктів), із яких 365 зазначені як внесені до Державного реєстру. Крім того, на державному обліку перебувають 13 пам'яток архітектури та містобудування і 40 пам'яток історії та монументального мистецтва.

Археологічна спадщина громади представлена поселеннями III–I тис. до н. е., пам'ятками доби бронзи II тис. до н. е., поселеннями черняхівської культури III–IV ст. н. е., а також курганними похованнями. Значна частина археологічних об'єктів розташована за межами населених пунктів, зокрема на сільськогосподарських землях, що зумовлює необхідність врахування їхнього розташування під час проведення земляних робіт та зміни характеру землекористування.

Серед окремих археологічних об'єктів вирізняється курган заввишки близько 4 м із кам'яним хрестом поблизу с. Дніпровокам'янка. Хрест датують 1748 роком, а сам об'єкт місцеві краєзнавці пов'язують із похованням козацького часу. Це припущення потребує історико-археологічного підтвердження.

Серед пам'яток архітектури та містобудування історичне значення мають будинок повітової земської управи у Верхньодніпровську та будинок волосної управи в с. Богодарівка.

Відомості про окремі об'єкти культурної спадщини громади наведено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14.
Окремі об'єкти культурної спадщини Верхньодніпровської міської територіальної громади

Назва об'єкта	Тип пам'ятки	Місце розташування	Стан
Кургани	Археологічні	Переважно за межами населених пунктів	Не зазначено
Курган із кам'яним хрестом	Археологічна	с. Дніпровокам'янка, за межами населеного пункту	Задовільний
Будинок повітової земської управи	Архітектури	м. Верхньодніпровськ, вул. Дніпровська, 56	Потребує ремонтно-реставраційних робіт
Вітряний млин	Архітектури	с. Калужине	зруйнований

Будинок волосної управи	Архітектури	с. Богодарівка	Потребує ремонтно-реставраційних робіт

Актуальні відомості про об'єкти культурної спадщини необхідно враховувати з урахуванням подальших рішень щодо їх державного обліку, зокрема наказу Міністерства культури та стратегічних комунікацій України від 06.11.2024 № 786.

Охорона культурної спадщини регулюється законами України «Про охорону культурної спадщини» та «Про охорону археологічної спадщини». Під час планування господарської діяльності необхідно враховувати місця розташування пам'яток, їхні території та встановлені зони охорони, дотримуватися обмежень щодо проведення будівельних і земляних робіт.

Для Верхньодніпровської громади особливого значення набуває збереження археологічних об'єктів, розташованих поза межами населених пунктів. Проведення земляних робіт, прокладання інженерних комунікацій, будівництво та зміна використання земель можуть створювати ризики пошкодження археологічної спадщини. Тому під час реалізації заходів Стратегії необхідно перевіряти наявність об'єктів культурної спадщини на відповідних ділянках і забезпечувати дотримання передбачених законодавством процедур їх охорони.

Під час реалізації заходів Стратегії, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, благоустроєм, розвитком транспортної та іншої інфраструктури, необхідно враховувати розташування об'єктів культурної спадщини та встановлені законодавством режими їх охорони.

2.14. Поводження з відходами

Управління відходами є однією з найбільш актуальних екологічних проблем Верхньодніпровської міської територіальної громади. Основними джерелами утворення відходів є житловий сектор, підприємства, установи та організації, об'єкти торгівлі й обслуговування населення. Система управління побутовими відходами характеризується переважанням їх захоронення, недостатнім розвитком інфраструктури для роздільного збирання та оброблення, а також наявністю несанкціонованих сміттєзвалищ.

За даними проєкту Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року, у 2024 році на території громади утворилося 28,1 тис. м^3 побутових відходів, зокрема від населення та суб'єктів господарювання. Найбільші обсяги утворюються в м. Верхньодніпровськ та прилеглих населених пунктах — селищах Дніпровське, Новомиколаївка і с. Пушкарівка, де, за матеріалами Стратегії, зосереджено близько 75 % населення громади.

Морфологічний склад побутових відходів характеризується переважанням органічної фракції, частка якої становить 41,05 %. Значну частину також становлять дрібні фракції, пластик, скло, папір, картон та інші матеріали, частина яких потенційно придатна для повторного використання або рециклінгу (табл. 2.15).

Таблиця 2.15.

Морфологічний склад побутових відходів Верхньодніпровської міської територіальної громади

Тип відходів	% у загальній масі
Органічні рештки	41,05
Дрібні фракції	11,71
Пластик	8,42
Скло	7,52
Горючі матеріали	5,19
Негорючі матеріали	5,02
Текстиль	4,84
Картон	4,26
Папір	4,13

Засоби гігієни	3,89
Композитні матеріали	2,33
Метал	0,87
Небезпечні відходи	0,78

Значна частка органічних решток свідчить про доцільність розвитку їх окремого збирання та біологічного оброблення, зокрема компостування. Наявність у складі побутових відходів пластику, скла, паперу, картону й металу вказує на можливості скорочення обсягів захоронення шляхом організації роздільного збирання та передачі відповідних фракцій на відновлення. Окремої уваги потребують небезпечні складові побутових відходів, потрапляння яких до загального потоку створює ризики забруднення довкілля.

Основним об'єктом видалення побутових відходів громади є сміттєзвалище, розташоване за межами м. Верхньодніпровськ із південного боку. Його загальна площа становить 4,3 га. Об'єкт складається з двох суміжних земельних ділянок площею 1,8 та 2,5 га, відведених для відповідних потреб у 1996 році. Земельні ділянки перебувають у постійному користуванні КП «ВДНЖИТЛОКОМСЕРВІС» Верхньодніпровської міської ради.

Відповідно до техніко-економічного обґрунтування, розробленого у 2014 році, розрахункова місткість полігону становить 202,7 тис. м^3. У проєкті Стратегії зазначено, що санітарно-захисна зона об'єкта становить 500 м. Водночас документи, необхідні для продовження його експлуатації, відсутні, а техніко-економічні розрахунки потребують оновлення відповідно до чинного законодавства та фактичних умов функціонування об'єкта. Таким чином, подальше використання сміттєзвалища потребує врегулювання правових і технічних питань, зокрема визначення можливості його приведення у відповідність до встановлених вимог.

У 2024 році у громаді розпочато впровадження роздільного збирання побутових відходів: за кошти місцевого фонду охорони навколишнього природного середовища придбано один прес і 12 євроконтейнерів. Водночас наявність цього обладнання сама по собі не свідчить про сформовану систему роздільного збирання та оброблення відходів на всій території громади.

Однією з основних проблем залишається утворення несанкціонованих сміттєзвалищ. У проєкті Стратегії їх поширення пов'язується з недостатнім розвитком інфраструктури та неефективністю наявної системи управління відходами. Несанкціоноване накопичення відходів створює ризики забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, засмічення природних територій, виникнення пожеж та погіршення санітарного стану населених пунктів.

В умовах зміни клімату ці ризики можуть посилюватися. Зростання температури повітря сприяє прискоренню розкладання органічної складової відходів, утворенню неприємних запахів і підвищенню пожежної небезпеки. Інтенсивні опади можуть збільшувати обсяги забрудненого поверхневого стоку з місць накопичення відходів. Особливого значення це набуває для територій, розташованих поблизу водних об'єктів, балок і ярів, де забруднення може поширюватися разом із поверхневими водами.

Правові засади функціонування системи управління відходами визначаються Законом України «Про управління відходами», який передбачає пріоритетність запобігання утворенню відходів, підготовки їх до повторного використання, рециклінгу та інших операцій з відновлення перед видаленням. На місцевому рівні відповідні завдання мають реалізовуватися з урахуванням регіонального плану управління відходами та місцевого планування.

У проєкті Стратегії зазначено, що Верхньодніпровська громада розробляє місцевий план управління відходами. Його підготовка має забезпечити визначення потреб громади в інфраструктурі збирання, перевезення, оброблення та видалення відходів, а також організацію заходів із ліквідації несанкціонованих

сміттєзвалищ. 05 травня 2026 року Верхньодніпровська міська рада оприлюднила заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту Місцевого плану управління відходами на території Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2034 року. Метою документа визначено забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах громади, зменшення їх утворення, сприяння підготовці до повторного використання, рециклінгу та відновленню, а також зниження негативного впливу діяльності з управління відходами на довкілля і здоров'я населення.

Отже, основними проблемами у сфері управління відходами Верхньодніпровської громади є переважання захоронення побутових відходів, неврегульованість подальшої експлуатації наявного сміттєзвалища, недостатній розвиток інфраструктури роздільного збирання та поширення несанкціонованих місць накопичення відходів. Вирішення цих проблем має важливе значення для зменшення забруднення довкілля, поліпшення санітарного стану території та підвищення стійкості громади до кліматичних ризиків.

Відповідно до Закону України «Про управління відходами» забороняється несанкціоноване скидання і розміщення відходів, у тому числі побутових, на території міст та інших населених пунктів, територіях природно-заповідного фонду, землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, у межах водоохоронних зон та зон санітарної охорони водних об'єктів, а також в інших місцях, де це може створювати небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини. Особи, винні у порушенні законодавства у сфері управління відходами, несуть відповідальність згідно із законом.

Територіальні громади є власниками відходів, переданих їх утворювачами або попередніми власниками до систем управління побутовими відходами. Збирання, перевезення та/або оброблення відходів, власник яких не встановлений та які виявлені в межах населених пунктів, організовують органи місцевого самоврядування. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами визначені статтею 26 Закону України «Про управління відходами».

2.15. Основні екологічні проблеми, наявні на території громади

За результатами аналізу стану довкілля Верхньодніпровської міської територіальної громади, наведеного у підрозділах 2.1–2.14 цього Звіту, визначено основні екологічні проблеми, пов'язані з господарським використанням території, станом інженерної інфраструктури, управлінням відходами, збереженням природних комплексів та проявами зміни клімату.

Стан атмосферного повітря

– вплив викидів забруднюючих речовин від промислових підприємств, об'єктів енергетики та інших стаціонарних джерел, а також автомобільного транспорту;

– додаткове забруднення повітря пилом унаслідок транспортного руху, господарської діяльності, обробітку сільськогосподарських земель та вітрової ерозії;

– недостатня забезпеченість локальними даними моніторингу якості атмосферного повітря, що обмежує можливості оцінювання рівнів забруднення в окремих населених пунктах громади.

Стан водних ресурсів та водопостачання

– антропогенне навантаження на Кам'янське водосховище, річки Домоткань, Самоткань, Омельник та інші водні об'єкти громади внаслідок господарського використання водозбірних територій, надходження забрудненого поверхневого стоку та стічних вод;

– зношеність водопровідних мереж, втрати води під час транспортування та необхідність модернізації систем водопостачання;

– нерівномірна забезпеченість населених пунктів централізованим водопостачанням, використання населенням частини сільських населених пунктів громадських колодязів та індивідуальних свердловин;

– необхідність реконструкції та модернізації систем водовідведення й очищення стічних вод для зменшення ризиків забруднення поверхневих і підземних вод;

– ризики погіршення водозабезпеченості внаслідок посушливих періодів, підвищення температури повітря та зміни режиму атмосферних опадів.

Стан земельних ресурсів і ґрунтів

– значна частка сільськогосподарських угідь у структурі земельного фонду громади, що зумовлює інтенсивне господарське використання земель;

– розвиток водної ерозії на схилах балок, ярів та інших розчленованих ділянках рельєфу, а також ризики вітрової ерозії на відкритих сільськогосподарських територіях;

– загроза деградації ґрунтів внаслідок інтенсивного обробітку, порушення рослинного покриву та недостатнього застосування протиерозійних заходів;

– локальне порушення земель внаслідок промислової діяльності, видобування корисних копалин, будівництва та накопичення відходів.

Поводження з відходами

– переважання захоронення як основного способу видалення побутових відходів, яких у 2024 році на території громади утворилося 28,1 тис. $м^3$;

– недостатній розвиток системи роздільного збирання, сортування та оброблення побутових відходів, попри розпочате у 2024 році придбання відповідного обладнання;

– необхідність врегулювання подальшої експлуатації наявного сміттєзвалища площею 4,3 га, для якого, згідно з проєктом Стратегії, відсутні документи на продовження експлуатації, а техніко-економічне обґрунтування потребує оновлення;

– утворення несанкціонованих сміттєзвалищ, які створюють ризики забруднення ґрунтів, водних об'єктів, засмічення природних територій і виникнення пожеж;

– недостатній розвиток інфраструктури окремого збирання й оброблення біовідходів, частка яких у морфологічному складі побутових відходів становить 41,05 %.

Стан біорізноманіття, природних екосистем і зелених насаджень

– антропогенне навантаження на залишки степової та лучно-степової рослинності, байрачні й заплавні ліси, водно-болотні та прибережні природні комплекси;

– ризики деградації природних оселищ унаслідок розорювання, порушення рослинного покриву, ерозійних процесів, засмічення та рекреаційного навантаження;

– необхідність збереження природних комплексів десяти територій та об'єктів природно-заповідного фонду громади загальною площею 4498,5 га;

– необхідність врахування природоохоронної цінності територій Смарагдової мережі «Дніпродзержинське водосховище» (UA0000135) та «Січеславський край» (UA0000461), розташованих у межах і поблизу громади;

– ризики погіршення стану лісових насаджень і зелених зон населених пунктів унаслідок посух, високих температур, пожеж та інших несприятливих чинників.

Кліматичні ризики та умови життєдіяльності населення

– підвищення середньорічної температури повітря, збільшення тривалості спекотних періодів та посилення посушливості, що створює додаткове

навантаження на здоров'я населення, водні ресурси, сільське господарство й природні екосистеми;

– ризики виникнення інтенсивних злив, шквалів, граду та інших небезпечних погодних явищ, які можуть спричиняти пошкодження інфраструктури, ерозію ґрунтів і локальні підтоплення;

– підвищення пожежної небезпеки в лісових, степових та інших природних комплексах у періоди тривалої спеки й посух;

– необхідність підвищення стійкості систем водопостачання, водовідведення, енергозабезпечення та іншої критичної інфраструктури до кліматичних і техногенних загроз;

– потенційні ризики для здоров'я населення, пов'язані із забрудненням атмосферного повітря, якістю питної води, високими температурами та іншими несприятливими чинниками довкілля.

Основні екологічні проблеми громади мають взаємопов'язаний характер. Зокрема, деградація ґрунтів і порушення рослинного покриву посилюють поверхневий стік та надходження завислих речовин до водних об'єктів. Недостатній розвиток системи управління відходами створює одночасні ризики для ґрунтів, вод, атмосферного повітря та природних оселищ. Зміна клімату може посилювати вже наявні проблеми через зростання посушливості, пожежної небезпеки та частоти небезпечних погодних явищ.

Інформацію про ймовірні впливи, яких можуть зазнавати компоненти довкілля в межах громади, систематизовано в таблиці 2.16 із зазначенням основних чинників негативного впливу та компонентів довкілля, для яких такий вплив може бути суттєвим.

Таблиця 2.16.

Екологічні проблеми	Компоненти, що зазнають впливу						
	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунт	Види і біотопи	Образ ландшафту
Недостатній розвиток системи управління побутовими відходами: переважання захоронення, виникнення несанкціонованих сміттєзвалищ, недостатній розвиток інфраструктури для роздільного збирання, сортування та оброблення відходів.	+	+	+	+	+	+	+
Необхідність врегулювання подальшої експлуатації діючого сміттєзвалища побутових відходів, оновлення техніко-економічної документації та забезпечення дотримання екологічних вимог.	+	+	+	+	+	+	+
Зношеність водопровідних мереж, значні втрати води, обмежене охоплення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів та використання населенням шахтних колодязів й індивідуальних свердловин			+	+			
Недостатній розвиток і зношеність систем водовідведення, необхідність модернізації каналізаційних мереж та очисних споруд, що створює ризики забруднення ґрунтів і водних ресурсів.		+	+	+	+	+	
Ризики забруднення Кам'янського водосховища, річок Домоткань, Самоткань, Омельник та інших водних об'єктів унаслідок надходження стічних вод і забрудненого поверхневого стоку з господарсько освоєних територій.		+	+		+	+	
Інтенсивне сільськогосподарське використання земель, розвиток водної та вітрової ерозії, деградація ґрунтового покриву, особливо на схилах балок і ярів.	+	+	+		+	+	+
Порушення земель і природного рослинного покриву внаслідок промислової діяльності, видобування корисних копалин та інших видів господарського освоєння території.					+	+	+
Вплив викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел і автомобільного транспорту, пилового забруднення та недостатня забезпеченість локальними даними моніторингу якості атмосферного повітр	+					+	
Антропогенне навантаження на природні комплекси та необхідність збереження біорізноманіття територій природно-заповідного фонду і Смарагдової мережі, зокрема степових, лучних, лісових і водно-болотних оселищ.						+	+
Недостатній розвиток практик роздільного збирання відходів та необхідність підвищення екологічної свідомості населення щодо	+	+	+		+	+	+

відповідального поводження з відходами.							
Вплив зміни клімату та недостатній рівень адаптації інфраструктури і території громади до підвищення температури повітря, посух, хвиль спеки, інтенсивних опадів та зростання пожежної небезпеки	+	+			+	+	
Воєнні дії та пов'язані з ними ризики пошкодження критичної інфраструктури, порушення функціонування систем життєзабезпечення, забруднення і пошкодження природних комплексів	+	+			+	+	+

Примітка. Позначка "+" означає наявність можливого або ймовірного впливу екологічної проблеми на відповідний компонент довкілля. Вона не є кількісною оцінкою сили впливу, а використовується для попереднього визначення компонентів, які потребують уваги під час подальшої оцінки наслідків реалізації *Стратегії*.

2.16. Прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено

Прогноз «нульової альтернативи» сформовано на основі наявних даних про поточний стан довкілля, виявлених екологічних проблем та тенденцій розвитку території. У разі незатвердження або не реалізації Стратегії не очікується автоматичного покращення стану довкілля. Наявні екологічні проблеми переважно зберігатимуться, а окремі з них можуть посилюватися внаслідок зношеності інженерної інфраструктури, недостатнього розвитку системи управління відходами, інтенсивного використання земельних ресурсів, кліматичних змін та впливу воєнних дій.

Прогноз має якісний характер, оскільки на рівні Стратегії не для всіх запланованих заходів визначені точні параметри майбутніх проєктів, місця їх реалізації, технологічні рішення та кількісні показники можливого впливу (табл. 2.17).

Таблиця 2.17.

Прогноз "нульової альтернативи": зміни стану довкілля без затвердження ДДП

Компонент	Поточний стан	Що ймовірно відбудеться без затвердження ДДП
Вода	Водні ресурси громади представлені Кам'янським водосховищем, річками Домоткань, Самоткань, Омельник, 21 ставком, двома місцевими водосховищами та підземними водами. Землі водного фонду займають 15,1 % території громади. Основними джерелами водопостачання є Кам'янське водосховище та підземні води. У частині сільських населених пунктів використовуються громадські колодязі та індивідуальні свердловини. Наявні проблеми зношеності водопровідних мереж, втрат води, недостатнього розвитку водовідведення та необхідності модернізації очисних споруд. Водні об'єкти зазнають антропогенного навантаження, пов'язаного з господарським використанням водозбірних територій і надходженням стічних вод та поверхневого стоку.	Без реалізації передбачених Стратегією заходів з модернізації систем водопостачання та водовідведення зберігатимуться втрати води, аварійність мереж та обмежене охоплення централізованим водопостачанням і водовідведенням. Відкладення модернізації очисних споруд та каналізаційних мереж зберігатиме ризики забруднення ґрунтів і водних ресурсів. Зберігатиметься необхідність контролю стану поверхневих вод та якості води з децентралізованих джерел водопостачання. В умовах зростання посушливості можливе посилення навантаження на водні ресурси громади.
Повітря	На стан атмосферного повітря громади впливають викиди стаціонарних джерел, автомобільного транспорту, комунальна та господарська діяльність, опалення будівель. Додатковим чинником є пилове забруднення, пов'язане з транспортним рухом, обробітком сільськогосподарських земель та вітровою ерозією. Відсутність достатньої кількості локальних спостережень обмежує можливості оцінювання якості повітря в окремих населених пунктах.	За відсутності передбачених Стратегією заходів з енергоефективності, модернізації комунальної інфраструктури та розвитку відновлюваних джерел енергії передумови для скорочення енергоспоживання і пов'язаних з ним викидів формуватимуться повільніше. Зберігатиметься вплив на атмосферне повітря від наявних стаціонарних і пересувних джерел забруднення. Істотної зміни характеру впливу на атмосферне повітря за наявними даними прогнозувати неможливо.
Клімат / енергія	Для громади характерне зростання температури повітря, збільшення тривалості спекотних періодів, ризики посух, інтенсивних опадів та інших небезпечних погодних явищ. Ці процеси створюють додаткове навантаження на водні ресурси, сільське господарство, природні екосистеми, інженерну інфраструктуру та здоров'я населення. Актуальною є необхідність підвищення енергоефективності будівель і комунальної інфраструктури, розвитку відновлюваних джерел енергії та скорочення викидів парникових газів. Додатковим чинником є енергетична нестабільність, пов'язана з воєнними діями та ризиками перебоїв у постачанні електроенергії.	Без реалізації заходів Стратегії з енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії та адаптації до зміни клімату зберігатиметься вразливість інфраструктури і населення до кліматичних та енергетичних ризиків. Можливості скорочення енергоспоживання та викидів парникових газів використовуватимуться не повною мірою. Посилення проявів зміни клімату може збільшувати потребу в заходах із захисту населення, водозбереження, протипожежної безпеки та підтримання стійкості комунальної інфраструктури.

Землі / ґрунти	У структурі земельного фонду громади переважають сільськогосподарські землі. Значне господарське освоєння території формує тривале антропогенне навантаження на земельні ресурси. Розчленованість поверхні ярами та балками, наявність схилових земель і значних площ ріллі зумовлюють розвиток водної ерозії та ризики вітрової ерозії. Локальні порушення земель можуть бути пов'язані з видобуванням корисних копалин, будівництвом та іншими видами господарської діяльності.	За відсутності відповідних заходів зберігатимуться ризики подальшої деградації ґрунтового покриву, пов'язані з інтенсивним сільськогосподарським використанням земель та розвитком ерозійних процесів. Недостатнє впровадження протиерозійних заходів і відновлення рослинного покриву може сприяти подальшому погіршенню стану схилових земель. За відсутності рекультивації порушених ділянок зберігатиметься їхній негативний вплив на стан земельних ресурсів і ландшафтів.
Відходи	У 2024 році на території громади утворилося 28,1 тис. м^3 побутових відходів. Переважає їх захоронення, система роздільного збирання та оброблення розвинена недостатньо. Діюче сміттєзвалище площею 4,3 га потребує врегулювання питань подальшої експлуатації та оновлення техніко-економічної документації. На території громади виникають несанкціоновані сміттєзвалища. У 2024 році розпочато впровадження роздільного збирання відходів, придбано прес та контейнери. Розробляється місцевий план управління відходами.	Без реалізації передбачених Стратегією заходів зберігатиметься переважання захоронення відходів, недостатній розвиток їх роздільного збирання, сортування та оброблення. Зберігатиметься ризик повторного виникнення стихійних сміттєзвалищ та пов'язаного з ними забруднення ґрунтів, вод і погіршення санітарного стану територій. Не будуть реалізовані або можуть бути відтерміновані передбачені Стратегією заходи з розвитку відповідної інфраструктури. Неврегульованість експлуатації діючого сміттєзвалища й надалі створюватиме екологічні та організаційні ризики.
Біорізноманіття / ПЗФ	Територія громади характеризується поєднанням степових, лучних, лісових, водно-болотних та прибережних природних комплексів. Найбільшу природоохоронну цінність мають залишки лучно-степової рослинності на схилах балок, байрачні й заплавні ліси, водно-болотні угіддя. На території громади розташовано 10 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 4498,5 га. У межах та поблизу громади представлені території Смарагдової мережі «Дніпродзержинське водосховище» (UA0000135) та «Січеславський край» (UA0000461). Природні комплекси зазнають впливу господарського використання території, рекреаційного навантаження, стану водних об'єктів та інших антропогенних чинників.	У разі незатвердження Стратегії природоохоронний статус існуючих територій не зміниться, оскільки він визначається іншими нормативно-правовими документами. Разом з цим не будуть реалізовані передбачені Стратегією заходи, здатні опосередковано зменшувати навантаження на природні комплекси через удосконалення управління відходами, комунальної інфраструктури, благоустрою та екологічної безпеки території. Зберігатимуться ризики деградації природних оселищ, пов'язані з господарським використанням території та кліматичними змінами.
Зелені насадження	Площа лісів громади становить 15 091,0 га, або близько 15 % її території, з яких 11 304,0 га перебувають у постійному користуванні ДП «Ліси України». Лісові насадження представлені переважно байрачними та заплавними лісами, які виконують природоохоронні, протиерозійні та кліматорегулювальні функції. У населених пунктах наявні паркові, рекреаційні та інші зелені насадження, які потребують належного утримання й відновлення. Підвищення температури повітря та посушливість створюють додаткові ризики для їхнього стану.	Без систематичного проведення заходів з утримання та відновлення зелених насаджень може збільшуватися частка аварійних і сухостійних дерев, погіршуватися стан окремих озеленених територій та зростати потреба в аварійних роботах. Відсутність передбачених Стратегією заходів з озеленення, відновлення парків, скверів і захисних насаджень обмежуватиме можливості зменшення теплового навантаження в населених пунктах та підвищення їхньої стійкості до зміни клімату.

Здоров'я населення	Станом на 1 січня 2025 року чисельність населення громади становила 35 903 особи. Частка осіб віком 60 років і старше — 33,5 %, дітей та підлітків до 18 років — 17,9 %. У структурі захворюваності переважають хвороби органів дихання, серед основних причин смертності — хвороби системи кровообігу та новоутворення. Потенційні екологічно зумовлені ризики для умов життєдіяльності населення пов'язані зі станом атмосферного повітря, якістю питної води, системами водопостачання і водовідведення, поводженням з відходами, кліматичними та воєнними ризиками. Значна частка населення старших вікових груп підвищує вразливість громади до хвиль спеки.	Без вирішення встановлених екологічних та інфраструктурних проблем відповідні чинники ризику для умов проживання населення зберігатимуться. Особливе значення матимуть надійність водопостачання і водовідведення, санітарний стан територій та спроможність інфраструктури функціонувати в умовах кліматичних і воєнних загроз. Збільшення тривалості спекотних періодів може посилювати ризики для людей старшого віку, дітей та осіб із хронічними захворюваннями.
Культурна спадщина / матеріальні активи	На території громади розташовані пам'ятки археології, архітектури та містобудування, історії й монументального мистецтва. За матеріалами попереднього звіту СЕО, обліковано 169 пам'яток археології (375 з урахуванням внутрішньокомплексних об'єктів), 13 пам'яток архітектури та містобудування і 40 пам'яток історії та монументального мистецтва. Частина об'єктів культурної спадщини потребує ремонтно-реставраційних робіт. Інженерна та комунальна інфраструктура громади також потребує модернізації. Зберігаються ризики пошкодження матеріальних об'єктів внаслідок воєнних дій.	Не затвердження Стратегії саме по собі не змінює правового режиму охорони об'єктів культурної спадщини. Проте можуть бути відтерміновані передбачені стратегічним плануванням заходи з розвитку та модернізації інфраструктури, благоустрою і туристично-рекреаційного потенціалу. Ризики пошкодження матеріальних активів і культурної спадщини, пов'язані з воєнними діями, зберігатимуться незалежно від реалізації Стратегії.

У разі незатвердження або не реалізації Стратегії більшість наявних екологічних проблем громади, ймовірно, зберігатиметься. Найбільш суттєвими залишатимуться проблеми, пов'язані зі зношеністю систем водопостачання та водовідведення, недостатнім розвитком системи управління відходами, ерозією та деградацією ґрунтів, необхідністю модернізації комунальної інфраструктури та адаптації до зміни клімату. Реалізація частини заходів, спрямованих на усунення або зменшення цих проблем, може бути відтермінована або не відбутися.

Разом з цим не затвердження Стратегії не означатиме припинення дії природоохоронного законодавства, режимів охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, культурної спадщини чи виконання інших чинних державних і місцевих програм. Тому «нульова альтернатива» характеризує насамперед відсутність додаткових змін, пов'язаних із реалізацією саме цього документа державного планування, а не повну відсутність природоохоронної та господарської діяльності на території громади.

Точний кількісний прогноз змін стану довкілля потребує детальніших локальних даних, спеціальних досліджень та регулярного моніторингу. На рівні стратегічної екологічної оцінки прогноз має якісний характер і використовується для визначення основних ризиків, які необхідно враховувати під час оцінювання наслідків реалізації Стратегії, розроблення заходів із запобігання та зменшення негативного впливу і формування системи моніторингу.

3 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Території, які ймовірно можуть зазнати впливу внаслідок реалізації *Стратегії*, визначено на основі аналізу передбачених нею цілей, завдань та шляхів їх реалізації. Основну увагу приділено заходам, пов'язаним із будівництвом, реконструкцією, ремонтом та модернізацією об'єктів житлової, комунальної, соціальної, транспортної та інженерної інфраструктури, розвитком систем водопостачання і водовідведення, управління відходами, енергозабезпечення, благоустроєм та озелененням територій, розвитком туристично-рекреаційної інфраструктури, агропромислового комплексу та переробної промисловості.

На рівні *Стратегії* не для всіх заходів визначені конкретні місця реалізації, площі, потужності та технічні параметри. Тому території ймовірного впливу визначаються попередньо як типи територій, об'єктів або зон, які потребують подальшої уваги під час реалізації конкретних проєктів. Характер, інтенсивність і просторове поширення впливу залежатимуть від розташування об'єктів, прийнятих проєктних і технологічних рішень та умов проведення робіт.

Відповідно до передбачених *Стратегією* напрямів розвитку, ймовірного впливу можуть зазнавати території житлової та громадської забудови, об'єкти соціальної і комунальної інфраструктури та прилеглі до них території, ділянки розміщення і проходження мереж водопостачання та водовідведення, очисних споруд і каналізаційних насосних станцій, території розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами, вулично-дорожня мережа, громадські та рекреаційні простори, території розміщення об'єктів агропромислового комплексу і переробної промисловості та сільськогосподарські землі. Окремої уваги потребують природні території, водні об'єкти, території та об'єкти природно-заповідного фонду і Смарагдової мережі у випадках реалізації заходів у їх межах або безпосередній близькості.

Ймовірний негативний вплив значної частини передбачених заходів пов'язаний насамперед з етапами будівництва, реконструкції, ремонту та модернізації об'єктів і може мати переважно локальний та тимчасовий характер. Для заходів з модернізації систем водопостачання і водовідведення, розвитку системи управління відходами, підвищення енергоефективності, благоустрою, озеленення та охорони довкілля після завершення робіт очікується зменшення окремих існуючих негативних впливів та покращення відповідних характеристик стану довкілля й умов життєдіяльності населення.

Інформацію про типові впливи, яких можуть зазнавати територія громади та прилеглі території внаслідок реалізації передбачених *Стратегією* заходів, систематизовано в таблиці 3.1 із зазначенням основних чинників впливу та компонентів довкілля, на які такий вплив може поширюватися.

Таблиця 3.1

Чинники негативного впливу	Компоненти довкілля, що зазнають негативного впливу								
	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат	Здоров'я мешканців
З боку громадських будівель і закладів охорони здоров'я: капітальний ремонт та реконструкція споруд і приміщень установ охорони здоров'я, ремонт покрівель громадських будівель	АМ, А3, П	ДВ		-	М	локальне порушення	візуальний вплив	П	АМ, А3
З боку житлової забудови: капітальний ремонт житлових будинків і покрівель, термомодернізація, використання енергозберігаючих і теплорегулюючих матеріалів	АМ, А3, П	ДВ	ДВ	-	М	локальне порушення	візуальний вплив	ймовірне зменшення П	АМ, А3
З боку систем водопостачання: розбудова і модернізація мереж водопостачання, підвищення їхньої надійності та проведення ремонтних робіт	АМ, А3, П	ДВ, Р	ДВ, Р	Р	М	локальне порушення	візуальний вплив	П	АМ, А3
З боку систем водовідведення: будівництво зливової каналізації, утримання та ремонт систем відведення дощових і талих вод, планування розвитку	АМ, А3, Аар, П	ДВ, Р	ДВ, Р	інфільтрація	М	локальне порушення	візуальний вплив, Аар	П	АМ, А3, Аар

Чинники негативного впливу	Компоненти довкілля, що зазнають негативного впливу								
	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат	Здоров'я мешканців
каналізаційних мереж та очисних споруд									
З боку тепло- та електропостачання: термомодернізація будівель, ремонт внутрішньобудинкових систем електропостачання, розвиток локального теплопостачання та встановлення автономних джерел енергії	АМ, А3	-	-	-	М	-	візуальний вплив	ймовірне зменшення П	тимчасовий вплив під час робіт
З боку дорожньої інфраструктури: будівництво і реконструкція автомобільних доріг із застосуванням кліматично стійких матеріалів, облаштування водопропускних труб	АМ, А3, Аар, П	ДВ, можливі стоки	ДВ, інфільтрація	інфільтрація	М	локальне порушення / фрагментація	візуальний вплив	П	АМ, А3, Аар
З боку системи управління відходами: ліквідація стихійних сміттєзвалищ, проведення робіт із прибирання та вивезення накопичених відходів	АМ, А3, П	ДВ	ДВ, інфільтрація	інфільтрація	М	локальне порушення / фрагментація	візуальний вплив	П	АМ, А3
З боку робіт на водних об'єктах: відновлення та підтримання гідрологічного режиму, розчищення, очищення і поглиблення критичних ділянок,	Аар, АМ, А3, П	Р, підвищення каламутност	ДВ, інфільтрація		М	Порушення водних і прибережних біотопів	Зміна берегового ландшафту	П	АМ, Аар

Чинники негативного впливу	Компоненти довкілля, що зазнають негативного впливу								
	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат	Здоров'я мешканців
здійснення берегозахисних заходів									
З боку рекреаційного використання території: створення нових зелених насаджень і рекреаційних територій поблизу водних об'єктів, озеленення та утримання зон відпочинку		Рекреаційне навантаження		-		Рекреаційне навантаження			

ДВ - дощові води; АМ - атмосфера (механічне перенесення впливу, запахи та механічні частинки); АЗ - атмосфера (звукове навантаження); Аар - атмосфера (подразнюючі, неприємні запахи); П - емісія парникових газів; С - світлове забруднення; ЕЗ - естетичне забруднення (зниження естетичного сприйняття і оцінки ландшафту); Т - теплове забруднення; М - механічне забруднення; Р - прямий механічний вплив.

Примітка до таблиці 3.1. Синім кольором зазначено прямі наслідки впливу, Пурпуровим - вторинні, кумулятивні та синергічн

За результатами проведеного аналізу територія громади та прилеглі до неї території у разі реалізації ДДП можуть зазнавати впливу, пов'язаного насамперед із будівництвом, реконструкцією та модернізацією об'єктів комунальної, інженерної і транспортної інфраструктури, ремонтом житлових і громадських будівель, розвитком систем водопостачання та водовідведення, проведенням робіт на водних об'єктах, ліквідацією стихійних звалищ. Ймовірний вплив може стосуватися атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, видів і біотопів, образу ландшафту, клімату та умов життєдіяльності населення. Основними шляхами поширення впливу можуть бути викиди в атмосферне повітря, утворення пилу та шуму, поверхневий стік, інфільтрація забруднюючих речовин, механічне порушення ґрунтового і рослинного покриву та зміни ландшафту. Значна частина таких впливів очікується безпосередньо під час виконання будівельних, ремонтних і реконструкційних робіт та матиме переважно локальний і тимчасовий характер. Вторинні, кумулятивні та синергічні наслідки залежатимуть від конкретного розміщення об'єктів, масштабів і технологій реалізації запланованих заходів, які на рівні *Стратегії* для більшості проєктів не деталізовані.

4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДДП, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Екологічний стан території Верхньодніпровської міської територіальної громади формується під впливом природних та антропогенних чинників, а в останні роки – також наслідків воєнних дій. Актуальний стан компонентів довкілля, природних ресурсів, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я охарактеризовано у розділі 2 цього Звіту. Території, об'єкти та компоненти довкілля, які ймовірно можуть зазнати впливу внаслідок реалізації *Стратегії*, попередньо визначено у розділі 3. До основних екологічних проблем громади, які мають значення для реалізації документа державного планування, належать забруднення атмосферного повітря, ризики забруднення поверхневих і підземних вод, зношеність систем водопостачання та недостатній розвиток водовідведення, порушення і деградація земель та ґрунтів, проблеми управління побутовими відходами, наявність несанкціонованих сміттєзвалищ, антропогенне навантаження на природні екосистеми, прибережні території Кам'янського водосховища, об'єкти природно-заповідного фонду та екомережу, а також пов'язані зі станом довкілля ризики для умов життєдіяльності та здоров'я населення.

Рішення *Стратегії* та *Плану* заходів мають переважно рамковий і програмний характер. Для значної частини передбачених заходів не визначені конкретні місця реалізації, площі, потужності та технологічні параметри. Тому аналіз екологічних проблем і ризиків на цьому етапі має попередній характер та потребуватиме уточнення під час підготовки конкретних проєктів, містобудівної і проєктної документації, вибору земельних ділянок та технологічних рішень, а також проходження дозвільних процедур і процедури оцінки впливу на довкілля у випадках, передбачених законодавством.

Включення певного завдання або заходу *Стратегії* до таблиці 4.1 не означає обов'язкового виникнення негативного впливу. Таблиця використовується для визначення екологічних проблем і потенційних ризиків, які необхідно враховувати під час подальшої деталізації та реалізації передбачених ДДП заходів, вибору місць їх реалізації і технологічних рішень, розроблення заходів із запобігання та зменшення можливих негативних наслідків і здійснення моніторингу.

Основні екологічні проблеми та ризики для здоров'я населення, які можуть бути пов'язані з реалізацією рішень документа державного планування, узагальнено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1.

Основні екологічні проблеми і ризики впливу на здоров'я населення які стосуються провадження рішень ДДП

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків, що пов'язуються із провадженням рішень ДДП	Просторова прив'язка (територія/об'єкт)	Процеси та окремі рішення які закладені в ДДП і які ймовірно стимулюватимуть появу проблеми/ризику	Цілі та завдання Стратегії в межах яких можуть виникати негативні екологічні наслідки
Забруднення атмосферного повітря	Викиди пилу та відпрацьованих газів під час ремонту і реконструкції доріг, облаштування інженерної інфраструктури виробничих територій; викиди продуктів спалювання природного газу під час експлуатації запланованої котельні.	Автомобільні дороги громади; території індустріальних майданчиків та інших виробничих зон; вул. Освітня, 97 у м. Верхньодніпровську.	Ремонт і реконструкція доріг; будівництво інженерних мереж виробничих майданчиків; будівництво та експлуатація газової блочно-модульної котельні.	3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг. 1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. Нове будівництво газової блочно-модульної котельні за адресою: вул.Освітня, 97, м.Верхньодніпровськ (в рамках С 3.2.3);
Забруднення ґрунтів	Локальне порушення та ущільнення ґрунтів, утворення будівельних відходів і ризик забруднення ґрунту паливно-мастильними матеріалами під час прямо передбачених земляних і будівельних робіт.	Ділянки ремонту доріг і облаштування виробничих мереж; місця будівництва житла у Верхньодніпровську, центру безпеки у с. Ганнівка, споруди ПРУ на вул. Освітній, 97; ділянка реконструкції водогону в с. Пушкарівка.	Земляні роботи, переміщення ґрунту, робота будівельної техніки під час спорудження конкретних об'єктів і реконструкції інфраструктури.	3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг. 1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. Будівництво соціального житлового будинку у місті Верхньодніпровську на 60 квартир (в рамках А1.6.2); Нове будівництво центру безпеки громадян, за адресою: Дніпропетровська область, Кам'янський район, с. Ганнівка, вул. Степова (в рамках А 4.2.1); Нове будівництво споруди подвійного призначення із захисними властивостями ПРУ, на території Верхньодніпровського ліцею №5 (вул.Освітня, 97) (в рамках А 4.2.2); Реконструкція водопровідної мережі північної частини с. Пушкарівка Кам'янського району Дніпропетровської області (в рамках С 3.4.3);

Стан земельних ресурсів/надр	Можливе зайняття додаткових земельних ділянок, зміна характеру землекористування, порушення рельєфу й ґрунтового покриву в місцях нового будівництва. Видобування корисних копалин у відповідних завданнях не передбачено.	Ділянки перспективного житлового будівництва, виробничих територій; м. Верхньодніпровськ і с. Ганнівка в місцях запланованого нового будівництва.	Розміщення нового житлового будинку, центру безпеки та споруди ПРУ; інженерне освоєння виробничих майданчиків.	1.6.1. Розвиток сучасного житлового будівництва в громаді. 1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. Будівництво соціального житлового будинку у місті Верхньодніпровську на 60 квартир (в рамках А1.6.2); Нове будівництво центру безпеки громадян, за адресою: Дніпропетровська область, Кам'янський район, с. Ганнівка, вул. Степова (в рамках А 4.2.1); Нове будівництво споруди подвійного призначення із захисними властивостями ПРУ, на території Верхньодніпровського ліцею №5 (вул.Освітня, 97) (в рамках А 4.2.2);
Поводження з відходами	Утворення будівельних і демонтажних відходів під час прямо передбачених робіт. Ризики засмічення або неналежного тимчасового накопичення відходів виникають за недотримання вимог до їх збирання та передачі.	Ділянки ремонту доріг; місця будівництва соціального житла, центру безпеки та споруди ПРУ; будівля колишньої гімназії № 3 на вул. Театральній, 20.	Ремонт і реконструкція доріг; нове будівництво житлових та громадських об'єктів; реконструкція наявної будівлі.	3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг. Будівництво соціального житлового будинку у місті Верхньодніпровську на 60 квартир (в рамках А1.6.2); Реконструкція будівлі Верхньодніпровської гімназії № 3 Верхньодніпровської міської ради під адміністративну будівлю за адресою: вул. Театральна, 20, м.Верхньодніпровськ (в рамках А2.3.2); Нове будівництво центру безпеки громадян, за адресою: Дніпропетровська область, Кам'янський район, с. Ганнівка, вул. Степова (в рамках А 4.2.1); Нове будівництво споруди подвійного призначення із захисними властивостями ПРУ, на території Верхньодніпровського ліцею №5 (вул.Освітня, 97) (в рамках А 4.2.2); Термомодернізація будівлі терапевтичного корпусу літ. "К" КП "Верхньодніпровська ЦМЛ" ВМР (вул. Європейська, 16а) (в рамках С 3.2.1.); Нове будівництво газової блочно-модульної котельні за адресою: вул.Освітня, 97,

				м.Верхньодніпровськ (в рамках С 3.2.3); Реконструкція системи електропостачання ЗДО №3 "ДЗВІНОЧОК" з влаштуванням гібридної дахової СЕС (вул. Сапеляка Владики, 4); Реконструкція системи електропостачання ЗДО №1 "ЧАЙКА" з влаштуванням гібридної дахової СЕС (вул. Дніпровська, 90); Реконструкція системи електропостачання будівлі (літ. Б-3) ДНІПРОВСЬКОГО ЛІЦЕЮ з влаштуванням гібридної дахової СЕС (смт Дніпровське, вул. Шкільна, 7) (в рамках С 3.1.1.); Реконструкція системи електропостачання ЗДО №8 "ЗОЛОТА РИБКА" з влаштуванням гібридної дахової СЕС (вул. Європейська, 26Б) (в рамках С 3.1.1.);
Забруднення поверхневих / підземних водних об'єктів	Зношеність інфраструктури водопостачання та водовідведення, нерівномірна доступність централізованих послуг і локальні проблеми якості питної води Можливе потрапляння завислих речовин і забрудненого поверхневого стоку до водних об'єктів під час робіт у прибережній зоні; локальні ризики забруднення вод під час прокладання інженерних мереж, особливо в разі близькості до водотоків.	житлова, комунальна, господарська інфраструктура Прибережна зона Кам'янського водосховища; ділянки облаштування інженерної інфраструктури виробничих територій; траса реконструкції водогону в північній частині с. Пушкарівка.	Облаштування прибережної рекреаційної інфраструктури; земляні роботи під час прокладання та реконструкції інженерних мереж.	1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. 2.1.4. Розвиток природоохоронної та рекреаційної інфраструктури прибережної зони Кам'янського водосховища. Реконструкція водопровідної мережі північної частини с. Пушкарівка Кам'янського району Дніпропетровської області (в рамках С 3.4.3);
Вплив на біорізноманіття, лісові насадження	Порушення рослинного покриву й оселищ під час дорожніх та інженерних робіт, якщо вони проводитимуться на ділянках із природною рослинністю; ризик витоптування та зростання рекреаційного навантаження в прибережній зоні.	Смуги дорожніх і інженерних робіт у місцях наявності природної рослинності; прибережна зона Кам'янського водосховища. Близькість до територій ПЗФ та екомережі має перевірятися для конкретних ділянок.	Реконструкція доріг, облаштування виробничої інженерної інфраструктури та рекреаційної інфраструктури прибережної зони.	3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг. 1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. 2.1.4. Розвиток природоохоронної та рекреаційної інфраструктури прибережної зони Кам'янського водосховища.
Вплив на здоров'я населення	Тимчасовий вплив шуму, пилу та вихлопних газів під час дорожніх і виробничих інженерних робіт; можливий вплив викидів і	Житлова забудова та інші чутливі об'єкти поблизу ділянок дорожніх робіт, виробничих	Ремонт і реконструкція автомобільних доріг; інженерне облаштування виробничих	3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг.

	шуму від експлуатації газової котельні за недотримання нормативних вимог.	територій і запланованої котельні на вул. Освітній, 97.	територій; експлуатація нової газової котельні.	1.2.3. Розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчику (парку) та інших виробничих територій. Нове будівництво газової блочно-модульної котельні за адресою: вул.Освітня, 97, м.Верхньодніпровськ (в рамках С 3.2.3);

5 ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДДП, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДДП

5.1 Основні міжнародні та національні зобов'язання

Питання збереження і відтворення якості навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні на урядовому рівні декларуються як пріоритетні. Відповідні положення та вимоги захисту навколишнього середовища закріплені у земельному, водному, лісовому законодавстві, законодавстві про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та в інших спеціальних законодавчих документах.

Серед найважливіших слід виділити Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», Закон України «Про засади державної регіональної політики»,

На міжнародному рівні *зобов'язання з охорони довкілля визначені у рамках:*

✓ Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (глава 6). Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року, підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань, серед яких також цілі екологічного спрямування: чиста вода і належні санітарні умови, доступна і чиста енергія, пом'якшення наслідків зміни клімату, захист та відновлення екосистем. Вимоги із дотримання екологічних вимог визначені також у ряді міжнародних угод, які ратифіковані в Україні, зокрема, Європейська ландшафтна конвенція[7], Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі та інші.

✓ Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, котрий ратифіковано Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII;

✓ положень статті 363 Глави 6 «Навколишнє середовище» і Додатку XXX до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, в т.ч. Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище;

✓ Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 2697-VIII, зокрема, забезпечення мети державної екологічної політики – досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України задля забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем, а також основних засадам державної екологічної політики;

✓ Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 25 вересня 2015 р. № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний розвитку у галузі сталого розвитку на період до 2030 року»;

✓ Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, ратифікованої Законом України від 29 жовтня 1996 р. № 435/96-ВР;

✓ Паризької угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 р. № 1469-VIII (https://zakon.rada.gov.ua/go/1469-19);
✓ Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», котрим визначено Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України;
✓ Закону України «Про основи містобудування» зобов'язує суб'єктів містобудівної діяльності при розробці та реалізації містобудівної документації дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення соціально, економічно і екологічно збалансованого розвитку, а також екологічної безпеки територій (стаття 19)[9]. Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів. Пріоритетні напрямки і вимоги і критерії екологічної безпеки визначені у Постанові Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки»

Проект розроблено з урахуванням зобов'язань України у сфері охорони довкілля, у тому числі, пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, зокрема відповідно:
✓ Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 2354-VIII, який регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування;
✓ Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, а також Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2024 р. № 483-р Закону України «Про приєднання України до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці від 4 липня 2002 року № 61-IV;
✓ Концепції боротьби з деградацією земель та опустелюванням, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1024-р;
✓ Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271-р;
✓ Закону України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29.11.1994 № 257/94-ВР
✓ Нагойського протоколу регулювання доступу до генетичних ресурсів і спільного використання на справедливій і рівній основі вигод від їх застосування до Конвенції про біологічну різноманітність від 29.10.2010;
✓ Закону України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29 жовтня 1996 р. № 437/96-ВР;
✓ Закону України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» від 29.10.1996 № 436/96-ВР;
✓ Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695;
✓ Енергетичної стратегії України на період до 2050 року, Концепції реалізації державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель у частині збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання

енергії, Концепції реалізації державної політики у сфері теплопостачання, Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року, Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, Національного плану з енергетики та клімату (НПЕК) на період до 2030 року та інших програмних документів у сферах забезпечення енергетичної ефективності, енергетики (у тому числі відновлюваної), економіки, сталого розвитку.

✓ Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р;

✓ рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах» (до 2020 року передбачалося досягнення стабільного рівня органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь не нижче за базову лінію станом на 2010 рік (3,14 % в середньому по Україні, у т.ч. у розрізі зон: Полісся - 2,24 %; Лісостеп - 3,19 %; Степ - 3,40 %), а до 2030 року – планується збільшення не менше ніж на 0,1 %), а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямами «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ»;

✓ Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

✓ Національним планом управління відходами до 2033 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р;

✓ Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

✓ Національною економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179

З метою охорони й оздоровлення навколишнього середовища території громади рекомендовано виконати ряд планувальних заходів. Комплекс заходів повинен реалізовуватись через дію законів України щодо екологічного стану та санітарно-епідеміологічного контролю території, місцевого самоуправління. Запропонований проект враховує низку зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на різних організаційно-управлінських рівнях

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки та реалізації ДДП є:

— Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);

— Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;

— Конвенція ООН з біологічного різноманіття;

— Рамкова конвенція про зміну клімату;

— Паризька кліматична угода;

— Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96;

— Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 років (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»):

— Водний кодекс України;
— Лісовий кодекс України;
— Земельний кодекс України;
— Кодекс України про надра;
— Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
— Закон України «Про охорону культурної спадщини»;
— Закон України «Про охорону археологічної спадщини»;
— Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;
— Закон України «Про управління відходами»;
— Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»;
— Закон України «Про систему громадського здоров'я»;
— Закон України «Про екологічний аудит»;
— Закон України «Про рослинний світ»;
— Закон України «Про тваринний світ»;
— Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
— Закон «Про основи містобудування»;
— Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
— Постанова Кабінету Міністрів України Про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України»;
— Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках;
— Водна стратегія України на період до 2050 року та план її реалізації у 2022 - 2024 роках;
— ДБН Б.1.1-13:2012 Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях;
— ДСТУ-Н Б Б.1.1-10:2010 «Настанова з виконання розділів "Охорона навколишнього природного середовища" у складі містобудівної документації. Склад та вимоги»;
— Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом МОЗ України від 19.06.1996 № 173, у редакції з урахуванням змін, внесених наказом МОЗ України від 13.01.2026 № 40;
— ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»,
— СТРАТЕГІЯ формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року (розпорядження Кабінету Міністрів України
від 30 травня 2024 р. № 483-р)
— Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 No 695);
— Закон України "Про ратифікацію Паризької угоди" від 14.07.2016 No 1469-VIII;
— Національний план управління відходами до 2033 року та План заходів з реалізації Національного плану управління відходами на 2025-2033 роки затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1353-р
— Закон України Про систему громадського здоров'я (№ 3302-IX від 09.08.2023)

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються ЗУ «Про управління відходами».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Регіональні зобов'язання у сфері охорони довкілля визначаються документами стратегічного планування та обласними програмами, спрямованими на охорону і відновлення довкілля, раціональне використання природних ресурсів, моніторинг їх стану та управління відходами. Відповідно до статті 15 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» місцеві ради в межах своєї компетенції забезпечують реалізацію екологічної політики України та екологічних прав громадян, затверджують місцеві екологічні програми, організовують вивчення стану навколишнього природного середовища та інформування населення, беруть участь у забезпеченні охорони природних ресурсів і територій, що підлягають особливій охороні, та виконують інші визначені законодавством повноваження у сфері охорони довкілля.

Для Верхньодніпровської міської територіальної громади відповідні зобов'язання регіонального рівня визначаються насамперед Стратегією регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (зі змінами) та Планом заходів на 2025–2027 роки з її реалізації, затвердженим рішенням Дніпропетровської обласної ради від 18.12.2025. Під час підготовки та реалізації Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади мають також враховуватися положення Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016–2028 роки, Регіонального плану управління відходами у Дніпропетровській області, затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації від 17.04.2026 № Р-153/0/3-26, та Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023–2027 роки Дніпропетровської зони. Шляхи врахування встановлених цими документами зобов'язань визначаються відповідними цілями, завданнями та заходами регіонального і місцевого рівнів.

Нижче наведено відомості про основні програми щодо охорони навколишнього природного середовища та можливі зобов'язання що ними покладаються на громаду. Аналіз відповідності напрямів розвитку, зазначених у Стратегії та Плані, зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаним із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення.

Таблиця 5.1.

Основні програми щодо охорони навколишнього природного середовища та можливі зобов'язання що ними покладаються на громаду

Зобов'язання	*Пріоритети розвитку проєкту ДДП*		
	A. Покращення якості життя населення	B. Економічний розвиток та конкурентне бізнес-середовище	C. Екологічна стійкість та ефективне управління ресурсами
Міжнародні зобов'язання			
Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони	+	+	++
Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року»	+	+	++
Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті і Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті	+	+	+
Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля	+	+	++
Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів	0	0	++
Конвенція про охорону біологічного різноманіття	0	0	++
Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі	0	0	++
Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин	0	0	++
Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів	0	0	++
Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці	+	+	++
Рамкова конвенція ООН про зміну клімату	+	+	++
Паризька угода	+	+	++
Європейська ландшафтна конвенція	+	+	++

Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи	++	0	+
Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини	++	0	+
Національне законодавство у сфері охорони довкілля			
Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	+	+	++
Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	+	+	++
Закон України «Про засади державної регіональної політики»	+	+	++
Закон України «Про охорону атмосферного повітря»	+	+	++
Закон України «Про природно-заповідний фонд України»	0	0	++
Закон України «Про рослинний світ»	0	0	++
Закон України «Про тваринний світ»	0	0	++
Закон України «Про екологічну мережу України»	0	0	++
Закон України «Про охорону земель»	+	+	++
Кодекси України: Лісовий кодекс України, Водний кодекс України, Земельний кодекс України	+	+	++
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки	+	+	++
Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»	+	+	++
Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, а також СТРАТЕГІЯ формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року	+	+	++
Концепція боротьби з деградацією земель та опустелюванням, Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням	+	+	++
ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ управління лісами України до 2035 року	0	0	++
ВОДНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ на період до 2050 року	+	+	++
Національний план управління відходами до 2033 року	+	+	++

Закон України Про систему громадського здоров'я	++	0	+
Регіональні природоохоронні ДДП			
Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (зі змінами)	+	+	++
План заходів на 2025–2027 роки з реалізації Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області	+	+	++
Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016–2028 роки	+	+	++
Регіональний план управління відходами у Дніпропетровській області (затверджено розпорядженням від 17.04.2026 № Р-153/0/3-26)	+	+	++
Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023–2027 роки Дніпропетровської зони	+	+	++
Місцеві природоохоронні ДДП			
Комплексна довгострокова природоохоронна програма Верхньодніпровської міської територіальної громади на 2018–2025 роки (дію продовжено на 2026 рік рішенням міської ради від 16.10.2025 №2434-46/IX)	+	+	++
Програма розвитку житлово-комунального господарства, благоустрою та інфраструктури населених пунктів Верхньодніпровської міської територіальної громади на 2026–2028 роки (рішення міської ради від 16.10.2025 №2417-46/IX)	+	0	+
Програма розвитку відновлювальної енергетики та розподіленої генерації Верхньодніпровської міської територіальної громади на 2024–2030 роки	+	0	++
Програма містобудівної діяльності на території Верхньодніпровської міської територіальної громади на 2021–2030 роки (рішення міської ради від 27.05.2021 №316-7/IX, зі змінами)	+	+	+

*Для оцінки відповідності пріоритетів розвитку проєкту і природоохоронних зобов'язань, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення застосовано шкалу:

++ цілі/завдання добре узгоджені;

+ цілі/завдання принципово узгоджені, проте існує потреба в більшому зв'язку на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 цілі/завдання взаємо нейтральні;

- цілі/завдання не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей;

-- цілі/завдання принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей.

5.2 Процедура ОВД

Реалізація *Стратегії* розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади та Плану заходів з її реалізації передбачає розвиток виробничої, транспортної, інженерної та комунальної інфраструктури. Окремі заходи, зокрема розвиток інфраструктури індустріального майданчика, розміщення нових виробництв, розвиток логістичної інфраструктури, реконструкція систем водопостачання і водовідведення, можуть включати види планованої діяльності, що підлягають оцінці впливу на довкілля (ОВД).

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», необхідність проведення ОВД визначається залежно від виду планованої діяльності, її масштабів, потужності, технологічних характеристик та місця провадження. Саме включення заходу до *Стратегії* або *Плану* заходів не означає обов'язковості проведення ОВД.

Аналіз завдань та проєктів місцевого розвитку, наведених у табл. 1.1, свідчить, що окремі напрями реалізації Стратегії можуть передбачати плановану діяльність, яка відповідно до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягає процедурі ОВД.

Окремої уваги потребує розвиток інженерної інфраструктури індустріального майданчика та інших виробничих територій (завдання В.1.2.3). Необхідність проведення ОВД для відповідних об'єктів визначатиметься з урахуванням законодавства, чинного на момент прийняття рішення про провадження конкретної планованої діяльності. Зокрема, Закон України від 02.09.2026 № 4961-IX передбачає зміни щодо облаштування індустріальних парків, які набирають чинності 26.12.2026. Водночас окремі виробничі, енергетичні, інженерні та інші об'єкти, що можуть розміщуватися на відповідних територіях, підлягатимуть ОВД за наявності критеріїв, визначених статтею 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Проведення ОВД також може бути необхідним у разі реалізації проєктів, пов'язаних із розміщенням нових виробництв (В1.4.1), розвитком логістичної інфраструктури для аграрного виробництва (В3.2.2), створенням об'єктів оброблення відходів у межах виконання місцевого плану управління відходами (С3.3.1). Необхідність ОВД у цих випадках залежатиме від конкретного виду діяльності, технічних характеристик і потужності об'єктів.

Для інших заходів *Стратегії*, зокрема розвитку дорожньої інфраструктури (А3.2.1), реконструкції систем водопостачання і водовідведення (С3.4.3) та будівництва газової блочно-модульної котельні на вул. Освітній, 97 у м. Верхньодніпровську (в рамках С3.2.3), необхідність ОВД визначатиметься за встановленими законодавством критеріями залежно від параметрів конкретних проєктів.

Остаточне визначення необхідності проведення ОВД здійснюється на етапі підготовки відповідних проєктів з урахуванням вимог статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». У випадках, передбачених законодавством, процедура ОВД має бути завершена до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

6 ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

6.1. Підхід до оцінки можливих наслідків реалізації ДДП

У цьому розділі наведено узагальнену оцінку можливих наслідків реалізації *Стратегії* розвитку, у тому числі для здоров'я населення.

Оцінка здійснюється з урахуванням змісту і рівня деталізації ДДП, результатів аналізу поточного стану довкілля, виявлених екологічних проблем, територій імовірного впливу, природоохоронних обмежень, зобов'язань у сфері охорони довкілля, а також положень наказу Міндовкілля від 10.08.2018 № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення СЕО ДДП», наказу Міндовкілля від 18.10.2023 № 705 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення СЕО містобудівної документації» та постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

Під час оцінки враховано можливі:

- ✓ позитивні та негативні наслідки;
- ✓ прямі та опосередковані / вторинні наслідки;
- ✓ коротко-, середньо- та довгострокові наслідки;
- ✓ постійні та тимчасові наслідки;
- ✓ кумулятивні та синергічні наслідки;
- ✓ наслідки для довкілля, здоров'я населення, клімату, природних ресурсів, культурної спадщини та умов життєдіяльності населення.

Оскільки *Стратегія* має рамковий характер а *План* з її реалізації містить програмні рішення з реалізації напрямів *Стратегії* в яких не для всіх заходів на цьому етапі визначені точні місця реалізації, площі, потужності, технологічні рішення, строки виконання та кількісні показники майбутнього впливу. У зв'язку з цим оцінка наслідків має якісний характер і спрямована на виявлення основних потенційних впливів, ризиків, невизначеностей та питань, які потребують подальшого уточнення.

Вплив окремих заходів має уточнюватися на наступних етапах планування та реалізації - під час підготовки технічних завдань, проєктної документації, інвестиційних пропозицій, дозвільних процедур або процедури оцінки впливу на довкілля, якщо така процедура буде необхідною відповідно до законодавства.

При визначенні значущості можливих наслідків враховувалися такі орієнтовні критерії: можливість порушення екологічних або санітарних нормативів, ризик погіршення стану природних ресурсів, вплив на здоров'я населення, природоохоронні території, культурну спадщину, інфраструктуру, а також зауваження органів виконавчої влади та громадськості, отримані під час консультацій.

6.2 Врахування кліматичного компонента

Відповідно до наказу Міндовкілля від 31.10.2024 № 1382 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля», у таблиці нижче наведено узагальнену якісну оцінку можливого впливу рішень *Стратегії* на кліматичний компонент.

Оцінка враховує два аспекти: пом'якшення зміни клімату, тобто можливий вплив заходів на енергоспоживання, ресурсоспоживання та викиди парникових газів, і адаптацію до зміни клімату, тобто здатність заходів підвищувати або знижувати стійкість громади до кліматичних ризиків.

Таблиця 6.1.
Узагальнена якісна оцінка можливого впливу заходів Стратегії на кліматичний компонент

Завдання стратегії	*Оцінка впливу[2]*	*Коротке пояснення*
А.1.6. Розвиток якісного та доступного житла *Будівництво соціального житлового будинку у місті Верхньодніпровську на 60 квартир*	Mt, НО	Будівельні та реконструкційні роботи потребують матеріальних та енергетичних ресурсів і можуть спричиняти тимчасові викиди парникових газів. Подальший вплив залежатиме від характеристик об'єктів та застосованих енергоефективних рішень
А.4.2. Стійка безпекова інфраструктура громад А.4.2.1. Розвиток мережі безпекових центрів громади, зокрема місцевої пожежної охорони *Нове будівництво центру безпеки громадян, за адресою: Дніпропетровська область, Кам'янський район, с. Ганнівка, вул. Степова*	Mt, НО	Будівельні та реконструкційні роботи потребують матеріальних та енергетичних ресурсів і можуть спричиняти тимчасові викиди парникових газів. Подальший вплив залежатиме від характеристик об'єктів та застосованих енергоефективних рішень
А.4.2. Стійка безпекова інфраструктура громади А.4.2.2. Розвиток системи цивільного захисту та базової безпекової інфраструктури, зокрема укриттів *Нове будівництво споруди подвійного призначення із захисними властивостями ПРУ, на території Верхньодніпровського ліцею №5 (вул.Освітня, 97)*	Mt, НО	Будівельні та реконструкційні роботи потребують матеріальних та енергетичних ресурсів і можуть спричиняти тимчасові викиди парникових газів. Подальший вплив залежатиме від характеристик об'єктів та застосованих енергоефективних рішень
С.3.2. Підвищення енерго- та теплоефективності будівель бюджетної сфери С.3.2.3. Оснащення будівель сучасними системами обліку, індивідуальними тепловими пунктами та іншими рішеннями *Нове будівництво газової блочно-модульної котельні за адресою: вул.Освітня, 97, м.Верхньодніпровськ*	Mt, НО	Будівельні та реконструкційні роботи потребують матеріальних та енергетичних ресурсів і можуть спричиняти тимчасові викиди парникових газів. Подальший вплив залежатиме від характеристик об'єктів та застосованих енергоефективних рішень
А.3.1. Сучасна система просторового планування та управління розвитком території громади 3.1.1. Розроблення та затвердження Комплексного плану просторового розвитку території громади, зокрема актуалізація генеральних планів населених пунктів.	M-, A+	Актуалізація генеральних планів та розроблення Комплексного плану розвитку території може зменшити невизначеності у питанні землекористування, дотримання норм та правил щодо зелених насаджень, водних об'єктів, що в цілому може мати позитивний ефект у питанні адаптації до зміни клімату
А.3.2. Якісна дорожня інфраструктура та транспортна доступність 3.2.1. Модернізація дорожньої інфраструктури громади, зокрема ремонт і реконструкція автомобільних доріг. 3.2.5. Розвиток пішохідної, велосипедної інфраструктури (прокладання велодоріжок та облаштування велопарковок) та альтернативних видів мобільності. 3.2.6. Модернізація транспортної інфраструктури	A+, Mt, НО	Розвиток систем поверхневого водовідведення дорожньої інфраструктури може підвищувати стійкість території до інтенсивних опадів. Будівництво і реконструкція транспортної інфраструктури пов'язані з використанням матеріальних та енергетичних ресурсів; довгостроковий вплив на викиди залежатиме від параметрів конкретних проєктів.
А.3.3. Якісні публічні простори та ревіталізація територій 3.3.1. Формування мережі безпечних, інклюзивних, доступних та якісних публічних просторів, зокрема площ, парків, скверів, набережних та громадських центрів. 3.3.2. Ревіталізація занедбаних, промислових та деградованих територій із залученням нових функцій.	M-, A+	Розбудова публічних просторів та ревіталізація занедбаних ділянок, особливо із ознаками деградованості грунтового покриву та дигресії ландшафтів, допоможе зменшити невизначеності у питанні землекористування, сприятиме загальним процесам відновлення ландшафтів та грунтово-рослинного покриву зокрема, дотримання норм та правил щодо зелених насаджень, водних об'єктів, що в цілому може мати позитивний ефект у питанні

		оздоровлення довкілля та адаптації до зміни клімату
В.1.2. Розвиток виробничих територій та індустріальних майданчиків	М+, Mt, А- (ризики) / НО	Створення нових майданчиків потенційно збільшує сумарне енерго-, ресурсо- та водокористування регіону. Облаштування індустріальних зон вимагає масштабних земельних робіт, прокладання мереж та великих витрат будівельних матеріалів (одноразові викиди ПГ). Ризик забудови територій, які могли забезпечувати поглинання вуглецю або адаптацію (наприклад, за наявності зелених зон). Проте, остаточно неможливо оцінити без даних про типи майбутніх виробництв та наявність екологічних вимог до інвесторів.
В.1.3. Підтримка модернізації промислових підприємств	М-, А+	Пряме зменшення енерго- та ресурсо витрат існуючих підприємств, перехід на низьковуглецеві технології, покращення практик поводження з промисловими відходами та зменшення використання викопного палива. Впровадження технологій матеріало- та водозбереження, підвищення енергонезалежності підприємств через модернізацію власних потужностей.
В.3.1. Розвиток бізнес зон	М+, Mt (ризики) / А+	Концентрація комерційних об'єктів призводить до зростання локального споживання електроенергії та води. Проведення будівельних робіт та великі витрати матеріалів на зведення офісної / комерційної інфраструктури. Розвиток сучасної інфраструктури дозволяє впроваджувати системи водовідведення під нові кліматичні умови, створювати контрольовані комфортні зони (клімат-контроль, тінь) та зелену інфраструктуру в межах міського планування.
3.2.1 Розвиток та підтримка сільськогосподарської кооперації	НО	Неможливо оцінити на цьому етапі. Сам факт створення кооперативів є організаційним заходом. Кліматичний ефект залежить від конкретних технологій, які спільно впроваджуватимуть аграрії (недостатньо даних щодо масштабу та технологій).
3.2.2 Розвиток логістичної інфраструктури для аграрного виробництва	М-, А+, Mt	Оптимізація логістики зменшує транспортні витрати, а сучасні сховища зменшують втрати продукції (відходи). Забезпечує створення необхідних критичних запасів продовольства та надає перевагу місцевим ресурсам. Будівництво великих складів, елеваторів чи доріг супроводжується масштабними земельними роботами та одноразовими витратами матеріалів.
3.2.3. Розвиток сучасних технологій вирощування, зокрема у закритому ґрунті	А+, М+ (ризик)	Впровадження кліматостійких технологій (захист від засух) та створення комфортних зон із контрольованою температурою, вологістю та водозбереженням (крапельний полив). Потенційний ризик: теплиці можуть призвести до збільшення енерго- та водокористування, якщо не використовуватимуться ВДЕ.
3.2.4. Підтримка сімейних фермерських господарств та розвитку органічного виробництва	М-, А+	Перехід на низьковуглецеві технології (відмова від хімічних азотних добрив) та покращення практик землекористування. Орієнтація на місцеві ресурси, зменшення транспортних потреб через локальні ланцюги та збереження екомереж (біорізноманіття).

3.2.5. Розвиток сільського (зеленого) туризму та популяризація локальних туристичних продуктів	М-, А+	Оптимізація та зменшення транспортних потреб (заміна дальніх подорожей внутрішніми), популяризація локальних ресурсів. Розвиток зеленої інфраструктури та надання переваги місцевим ресурсам і продуктам.
В.3.2 Створення умов для підтримки аграрного бізнесу та сільського зеленого туризму	М-, А+	Зменшення витрат на транспортування імпортних аналогів завдяки підтримці місцевого виробника. Підвищення загальної економічної та матеріальної стійкості регіону, орієнтація на внутрішнє забезпечення.
3.3.3 Підтримка модернізації підприємств із впровадженням ресурсо- та енергоефективних технологій	М-, А+	Пряме зменшення енерго-, ресурсо- та водокористування, відмова від викопного палива, перехід на низьковуглецеві технології та покращення поводження з відходами. Підвищення енергонезалежності, енергоефективності, водо- та матеріалозбереження на підприємствах.
С.1.1 Впровадження заходів з адаптації до змін клімату	А+, М-	Пряме підвищення кліматичної стійкості, впровадження систем водовідведення, підготовка до надзвичайних ситуацій (посухи, підтоплення) та створення систем раннього оповіщення. Природо орієнтовані рішення підвищують природне поглинання вуглецю.
С.1.3 Розбудова ефективної енергетичної політики громади	М-, А+	Реалізація ПДСЕРК та енергомоніторингу безпосередньо спрямована на зменшення енергокористування та перехід на низьковуглецеві технології. Забезпечує загальну енергонезалежність та енергоефективність громади.
С.2.1 Збереження екосистем та біорізноманіття	М-, А+	Збільшення територій поглинання вуглецю (ПЗФ, екомережі, облаштування прибережних смуг Кам'янського водосховища). А+ Розвиток і збереження екологічних мереж, водозбереження, захист природних зон від деградації.
С.2.2 Розвиток зелених просторів	М-, А+	М- Збільшення площі зелених зон та інвентаризація насаджень забезпечують стабільне поглинання вуглецю. Пряме створення комфортних зон (тінь, вологість), розвиток зеленої та «блакитно-зеленої» інфраструктури в населених пунктах.
С.2.3 Раціональне управління природними ресурсами та довкіллям	М-, А+	Покращення практик землекористування, впровадження екомоніторингу та удосконалення управління відходами. Стале використання водних і земельних ресурсів, збереження критичних запасів чистої води.
С.3.1 Розвиток сталої енергетики	М-, А+	М- Пряме збільшення використання відновлюваних джерел енергії (СЕС на комунальних об'єктах), відмова від викопного палива. А+ Підвищення локальної енергонезалежності та автономності критичної інфраструктури громади.
С.3.2 Підвищення енерго- та теплоефективності будівель	М-, А+	М- Комплексна термомодернізація бюджетної сфери та житла суттєво зменшує енергокористування. А+ Забезпечує довгострокове енергозбереження, матеріалозбереження та температурний комфорт у будівлях за екстремальних погодних умов.
С.3.3 Створення ефективної системи управління відходами	М-	М- Покращення практик поводження з відходами, впровадження роздільного збору та ліквідація сміттєзвалищ мінімізують викиди метану (ПГ) від гниття органіки.

С.3.4 Енергоефективне, ресурсоощадне водопостачання та водовідведення	А+, М-, Mt (ризик)	А+ Пряме водозбереження, покращення систем водовідведення та очищення стічних вод, розвиток комунального водозабору як критичного запасного джерела. М- Зменшення енерго- та водокористування через оптимізацію мереж і ліквідацію втрат води. Mt Потенційний ризик: Масштабна реконструкція та заміна мереж водопостачання потребуватиме значних матеріальних ресурсів та земельних робіт.

Пояснення до таблиці 6.1:

Позначення	Що означає	Коли може застосовуватися
М-	Зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП	Якщо заходи призведуть до: - зменшення енерго-, ресурсо- та водокористування - збільшення територій, що забезпечують поглинання вуглецю – лісів, луків, водно-болотних угідь - збільшення частки використання громадського транспорту у порівнянні з індивідуальним - оптимізація транспортних мережевих і розподільчих витрат та розміщення ресурсів - зменшення або відмова від використання викопного палива - збільшення використання відновлювальних джерел енергії - перехід на низьковуглецеві технології покращення (удосконалення) практик поводження з відходами та землекористування
М+	збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП	Якщо заходи призведуть до: - збільшення енерго-, ресурсо- та водокористування - зменшення територій, що забезпечують поглинання вуглецю – лісів, лугів, водно-болотних угідь - збільшення частки індивідуального транспорту - збільшення використання викопного палива збільшення неефективних витрат
Mt	одноразові великі викиди ПГ під час проведення ДДП	Якщо заходи призведуть до: - великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів масштабні земельні роботи
А+	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП	Якщо заходи призведуть до: -енергонезалежність, енергоефективність та енергозбереження - водозбереження - впровадження систем водовідведення з урахуванням можливих змін у режимі опадів - матеріалозбереження - зменшення витрат та транспортних потреб - перехід на кліматостійкі технології - забезпечення необхідних медичних послуг та інфраструктури - забезпечення комфортних зон (тінь, вода, контрольована температура та вологість) - розвиток зеленої інфраструктури, у тому числі збільшення міських зелених зон - розвиток і збереження екологічних мереж - забезпечення захисту споруд і будівель від стихійних природних лих і підняття рівня моря - підготовка до надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру (в т.ч. запаси, запасні джерела, системи раннього оповіщення) - надання переваги місцевим ресурсам збільшення територій лісів, луків та водно-болотних угідь
А-	зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП	Якщо заходи призведуть до: - збільшення потреб в усіх видах ресурсів та енергії, в першу чергу води - збільшення непродуктивних втрат - зменшення критичних запасів та запасних джерел деактуалізація інформації для прийняття критичних рішень джерел, забудова територій, важливих для адаптації.
НО	Неможливо оцінити на цьому етапі	Недостатньо даних щодо місця, потужності, технології, масштабу або строків реалізації заходу, але потенційно вплив може бути

6.3 Опис ймовірних наслідків за компонентами довкілля

Вплив на атмосферне повітря

Реалізація *Стратегії* може супроводжуватися як позитивними, так і негативними наслідками для атмосферного повітря. Позитивний вплив навіть у довгостроковій перспективі можуть чинити рішення закладені у цілях та завданнях: розвиток велосипедної та пішохідної інфраструктури (ціль А.3.2) - модернізація громадського транспорту та оптимізація дорожнього руху призведуть до зменшення використання приватних авто і, як наслідок, зниження викидів забруднюючих речовин (діоксиду азоту, вуглецю, дрібнодисперсного пилу PM2.5 та PM10) та парникових газів. Впровадження smart-систем LED-освітлення (ціль А.4.1) може суттєво скоротити споживання електроенергії, зменшуючи непрямі викиди ПГ енергетичним сектором. Цифровізація послуг (ціль А.1.3) - знизити транспортне навантаження. Модернізація існуючих підприємств (цілі В.1.3, В.3.3) із залученням технологій енергоефективності може призвести до скорочення питомих викидів CO_2 та класичних забруднювачів повітря (твердих часток, діоксиду сірки). Орієнтація на місцевого виробника та розвиток сільського туризму (ціль В.3.2) ймовірно скоротить логістичні ланцюги, мінімізуючи транспортний вуглецевий слід. Спільні дії з Вільногірським комплексом (ціль В.2.1) дозволяють знизити міжтериторіальне забруднення повітря. Перехід на ВДЕ (встановлення СЕС, альтернативна енергетика - ціль С.3.1) та масштабна термомодернізація будівель (ціль С.3.2) забезпечують системне зниження споживання традиційної брудної електроенергії та спалювання газу/вугілля. Це прямо веде до падіння викидів парникових газів (CO_2). Реалізація заходів ПДСЕРК (ціль С.1.3) дозволить утримувати низьковуглецевий тренд розвитку. Ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ (ціль С.3.3) припинить неконтрольоване виділення метану та ризики загоряння відходів із викидами токсичного диму.

Короткостроковий локальний негативний вплив можливий під час ремонту доріг (ціль А.3.2), будівництва житла (ціль А.1.6) та модернізації лікарень/шкіл очікуються тимчасові викиди пилу та вихлопних газів від роботи будівельної техніки тощо. Створення нових індустріальних майданчиків (ціль В.1.2) та залучення релокованого бізнесу (ціль В.1.4) може призвести до валового збільшення викидів парникових газів і забруднюючих речовин в атмосферу за рахунок появи нових джерел спалювання палива та технологічних процесів. Короткострокове локальне пилове навантаження можливе при заміні інфраструктури водопостачання та капітальному ремонті (утепленні) фасадів будівель.

Вплив на водні ресурси

Найбільш виражений позитивний вплив на стан водних ресурсів пов'язаний із реалізацією рішень: благоустрій набережних та рекреаційних зон (ціль А.3.3) передбачає очищення прибережних смуг та запобігання замуленню чи забрудненню водойм громади побутовим сміттям, розробка Комплексного плану просторового розвитку території (ціль А.3.1) дозволяє встановити чіткі межі водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, програми модернізації підприємств передбачають впровадження систем зворотного та замкнутого водопостачання (ціль В.3.3), що знижує обсяги скидання промислових стічних вод та органічне фермерство (ціль В.3.2) усуває ризик потрапляння пестицидів та синтетичних азотних добрив у поверхневі води та підземні горизонти через зливові змиви.

Найбільш виражені позитивні ефекти полягають: у впорядкуванні обліку водойм, облаштування прибережно-захисних смуг та захист акваторії Кам'янського водосховища (ціль С.2.1) мінімізує антропогенне замулення та вимивання забруднюючих речовин, сучасні технології очищення стічних вод (ціль С.3.4.6) кардинально допоможуть знизити обсяги скидання недоочищених промислово-побутових вод у гідромережу громади, розвиток комунального

водозабору (ціль С.3.4.7) убезпечить підземні горизонти від виснаження та хаотичного буріння приватних свердловин, а впровадження «блакитно-зеленої» інфраструктури (ціль С.2.2.3) дозволить ефективно управляти зливовими водами та паводками.

Потенційний негативний вплив можливий під час будівельних і земляних робіт поблизу водних об'єктів, реконструкції інженерної та транспортної інфраструктури, а також у разі створення нових виробничих, переробних, сільськогосподарських чи рекреаційних об'єктів. Його характер залежатиме від місця реалізації, потреби у водних ресурсах, способу водовідведення, технологій та обсягів утворення стічних вод. Ці параметри на рівні ДДП не визначені, тому відповідні наслідки потребують уточнення для конкретних проєктів. Так, рішення *Стратегії* несуть в собі ймовірні негативні наслідки: розвиток нового житлового будівництва (ціль А.1.6) та нових спортивних об'єктів збільшить антропогенне навантаження на системи водопостачання та водовідведення, що потребує обов'язкового паралельного оновлення очисних споруд. Нові виробничі території та розвиток об'єктів закритого ґрунту (теплиць) ймовірно збільшать навантаження на підземні та поверхневі водні джерела громади. Будівництво інфраструктури індустріальних парків може бути пов'язане з ризиком тимчасового забруднення локальних водотоків будівельними сумішами або паливно-мастильними матеріалами технік.

Вплив на земельні ресурси та ґрунти

Позитивний вплив матимуть рішення закладені у наступні цілі *Стратегії*: захід з ревіталізації занедбаних промислових та деградованих територій (ціль А.3.3) має надзвичайно високу екологічну цінність, оскільки він дозволяє повернути у корисний оборот забруднені або покинуті ділянки (Brownfields) без вилучення нових родючих чи природних земель (Greenfields). Пріоритет на ревіталізацію занедбаних промислових територій (ціль В.1.2.5) та використання існуючих комунальних приміщень (ціль В.3.1.2) захищає громаду від вилучення цінних природних територій чи сільськогосподарських угідь. Розвиток органічного землеробства (ціль В.3.2) відновлює гумусовий шар, покращує структуру ґрунтів та запобігає їхній ерозії. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ (ціль С.3.3.3) зупинить довгострокове отруєння ґрунтів фільтратом і важкими металами. Стале землекористування (ціль С.2.3.3) та екологічні акції з очищення берегів (ціль С.2.4.1) запобігатимуть деградації родючого шару землі та накопиченню пластику в екосистемах.

Локальними негативними впливами відзначаються рішення: будівництво житла, безпекових центрів та спортивних споруд пов'язане з порушенням ґрунтового покриву під час масштабних земельних робіт. Потрібне обов'язкове зняття, складування та подальше використання родючого шару ґрунту. Облаштування нових індустріальних майданчиків та логістичних центрів у разі виходу на незабудовані ділянки (Greenfields) призведе до незворотного відчуження земель, асфальтування/бетонування поверхонь, порушення природного профілю ґрунту та ліквідації природних екосистем. Проведення капітальних робіт із реконструкції трубопроводів водопостачання та водовідведення (ціль С.3.4.3) супроводжуватиметься порушенням верхнього шару ґрунту на технологічних лініях прокладання мереж.

Вплив у сфері управління відходами

Найбільш суттєві позитивні зміни передбачені завданням “Подальше розгортання Місцевого плану управління відходами до 2034 року” (ціль С.3.3.1) та розвиток роздільного збирання й сортування (ціль С.3.3.2), які дозволять перенаправити корисні компоненти (пластик, скло, папір) на вторинну переробку, мінімізуючи обсяги захоронення сміття на полігонах.

Під час реалізації будівельних, ремонтних, реконструкційних та інфраструктурних заходів очікується утворення будівельних, ремонтних,

демонтажних та інших відходів. За умови їх належного збирання, тимчасового зберігання та передачі відповідним суб'єктам господарювання такий вплив матиме переважно тимчасовий і локальний характер. Проте, негативний вплив (ризик) матимуть усі заходи, пов'язані з термомодернізацією будівель, реставрацією культурної спадщини, знесенням чи капітальним ремонтом інфраструктури, можуть призвести до утворення значних обсягів будівельних відходів (бетон, цегла, стара штукатурка, асфальтний зріз). *Стратегія* має передбачати обов'язкові місця для їхнього екологічного складування, сортування та повторного використання (наприклад, щебеню для підсипання доріг). Поява нових виробництв (ціль В.1.4) та розбудова бізнес-зон супроводжуватимуться зростанням обсягів утворення промислових відходів (як безпечних, так і потенційно небезпечних) та комерційного сміття (упаковка, пластик). Під час підготовки індустріальних парків та ревіталізації старих заводів очікується накопичення значних обсягів будівельних відходів і залишків застарілого обладнання, що потребуватиме координації з Місцевим планом управління відходами. У процесі термомодернізації будівель (ціль С.3.2.1) виникатимуть специфічні відходи ізоляційних матеріалів, мінеральної вати чи пінополістиролу, які потребують спеціалізованого поводження та утилізації.

Вплив на біорізноманіття, природоохоронні території та екомережу

Розширення територій природно-заповідного фонду (ціль С.2.1.5) та відновлення природних екосистем створюють заповідний режим для збереження локальних видів тварин і рослин. Інвентаризація та збільшення площі міських зелених зон (ціль С.2.2) сформують стійкі екологічні каркаси всередині населених пунктів, захищаючи орнітофауну та ентомофагів. Природо орієнтовані рішення в озелененні (ціль С.2.2.5) забезпечать біологічне різноманіття, стійке до місцевих шкідників та посух. Формування мережі безпечних та якісних публічних просторів, парків та скверів (ціль А.3.3) прямо збільшує площу зелених насаджень у населених пунктах, це сприятиме покращенню мікроклімату, створенню екологічних коридорів для птахів та комах і нівелює ефект «міського теплового острова» (забезпечення тіні й регулювання вологості). Комплексне просторове планування спрямоване на захист природних ареалів від хаотичної комерційної забудови. Обмеження використання агрохімікатів в органічному секторі сприятиме відновленню популяцій корисних комах (бджіл, ентомофагів) та дрібних тварин у сільській місцевості.

Потенційний негативний вплив може бути пов'язаний із локальним акустичним (шумове) та світловим навантаженням від нових виробничих зон та цілодобових логістичних комплексів (цілі В.1.2, В.3.2) може спричинити фактор занепокоєння для фауни, зокрема у прибережних та лісостепових зонах громади.

Вплив на культурну спадщину

Реалізація *Стратегії* не передбачає заходи, що матимуть безпосередній негативний вплив на культурну спадщину. *Стратегія* передбачає заходи, безпосередньо спрямовані на збереження культурної спадщини, зокрема реставрацію, ремонт та збереження об'єктів культурної спадщини (завдання А.1.4.1). Реалізація таких заходів може мати позитивний довгостроковий вплив на стан відповідних об'єктів за умови дотримання вимог законодавства у сфері охорони культурної спадщини. Водночас неналежне виконання ремонтних і реставраційних робіт може створювати ризики пошкодження історичних елементів пам'яток. Потенційні негативні наслідки можливі під час будівельних, дорожніх, інженерних та інших земляних робіт у межах або поблизу територій об'єктів культурної та археологічної спадщини. Враховуючи значну кількість таких об'єктів у громаді, під час визначення місць реалізації конкретних проєктів необхідно враховувати їх правовий статус, території та зони охорони і встановлені законодавством обмеження.

Вплив на здоров'я населення та умови життєдіяльності

Реалізація цілей Напряму А Покращення якості життя населення створює винятково сприятливий кумулятивний ефект для здоров'я людей: поєднання безбар'єрності, якісної медицини, доступного спорту, зелених парків, зниження шуму від транспорту та безпечного smart-освітлення вночі кардинально покращує психоемоційний та фізичний стан населення, адаптуючи громаду до соціальних та кліматичних викликів. Впровадження систем очищення та доочищення питної води (ціль С.3.4.5) разом із розвитком систем раннього інформування про кліматичні й техногенні загрози (цілі С.1.1.4, С.1.2.2) чинять прямий захисний вплив на здоров'я населення. Громада стає захищеною від епідеміологічних ризиків, брудної води та екстремальних хвиль тепла (завдяки розвитку парків та тіньових зон), що значно знижує рівень захворюваності.

Тимчасовий негативний вплив на умови життєдіяльності можливий під час будівельних, ремонтних і дорожніх робіт через шум, пил, рух будівельної техніки, тимчасові обмеження транспортного та пішохідного доступу. Для нових виробничих, переробних та інших господарських об'єктів характер впливу на здоров'я населення може бути визначений лише після встановлення їх місця розташування, потужності й технології.

Кумулятивний і синергічний вплив

Загальний кумулятивний та синергічний вплив *Стратегії* на кліматичний та екологічний компоненти є домінуюче позитивним у довгостроковій перспективі. Кумулятивний вплив виникає внаслідок накладання (у часі та просторі) декількох однотипних за напрямком впливів. Завдяки відчутній збалансованості *Стратегії*, негативні будівельні впливи локалізуються, а позитивні екологічні ефекти накопичуються:

- ✓ валове зниження викидів парникових газів (декарбонізація) полягає у одночасному впровадженні smart-освітлення (ціль А.4.1), розвитку велоінфраструктури (ціль А.3.2), енергоефективній модернізації існуючих підприємств (цілі В.1.3, В.3.3), термомодернізації житла й шкіл (ціль С.3.2) та запуску комунальних СЕС (ціль С.3.1). Саме це сприяє формуванню стійкого накопичувального тренду щодо зменшення вуглецевого сліду всієї громади.
- ✓ відновлення та очищення водного басейну полягає у заходах з обліку водойм і захисту прибережних смуг Кам'янського водосховища (ціль С.2.1), у переході аграріїв на органічне виробництво без хімікатів (ціль В.3.2) та модернізації очисних споруд стічних вод (ціль С.3.4) - все це сумарно має призвести до кардинального зниження хімічного / біологічного забруднення поверхневих і підземних вод громади.

Проте існує ймовірність накопичення тимчасових антропогенних навантажень (ризики):

- ✓ накопичення будівельних відходів пов'язана із модернізацією лікарень, шкіл, житла (цілі А.1, С.3.2), будівництвом безпекових центрів та інфраструктури індустріального парку (ціль В.1.2), які відбуватимуться паралельно. Це призведе до того, що у громаді утвориться значний валовий обсяг будівельного сміття і це потребуватиме негайного запуску потужностей із їх сортування та переробки відповідно до Місцевого плану управління відходами (ціль С.3.3.1).
- ✓ порушення ґрунтового покриву виникатиме при реалізації рішень щодо створення/будівництва/ремонтів логістичних центрів, доріг (ціль А.3.2), нових бізнес-зон та інженерних мереж водоканалу (ціль С.3.4), які створюють просторове накопичення земельних робіт, що вимагає чіткого контролю за рекультивацією земель.

Узагальнені результати оцінки

Узагальнені результати оцінки за завданнями *Стратегії* наведено в таблиці 6.2. До таблиці включено ті завдання та окремі заходи ДДП, реалізація яких може мати позитивний, негативний або невизначений вплив на довкілля чи здоров'я

населення. Через узагальнений характер частини заходів *Стратегії*, відсутність для них точної просторової прив'язки, потужностей, технологічних параметрів і строків реалізації характер, значущість та тривалість окремих впливів на цьому етапі можуть бути визначені лише орієнтовно. Після деталізації конкретних заходів відповідні оцінки мають уточнюватися на етапах проєктування, дозвільних процедур, здійснення ОВД у передбачених законодавством випадках та моніторингу наслідків виконання ДДП.

Таблиця 6.2.

Оперативні цілі/завдання та окремі заходи за ДДП	Атмосферне повітря	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття та природоохоронні території	Здоров'я людей
А.1.1. Спроможна та доступна система освіти (модернізація, ремонти)	-1 (ST/LO/DI)	0	0	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/IN)
А.1.2. Доступна та якісна система охорони здоров'я (модернізація, кадри, ветерани)	-1 (ST/LO/DI)	0	0	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/RE/DI)
А.1.3. Сучасна система адміністративних послуг (е-сервіси, ЦНАП)	+1 (MT/LO/IN)	0	0	0	0	+1 (MT/LO/DI)
А.1.4. Оновлена та доступна система культурних послуг (реставрація, ремонти)	-1 (ST/LO/DI)	0	0	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/IN)
А.1.5. Нова та доступна спортивна інфраструктура (будівництво майданчиків)	-1 (ST/LO/DI)	0	-1 (O/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)
А.1.6. Розвиток якісного та доступного житла (нове житлове будівництво)	-1 (MT/LO/DI)	-1 (LT/LO/DI)	-1 (LT/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	-1 (MT/LO/IN)	+1 (LT/LO/DI)
А.3.1. Сучасна система просторового планування (Комплексний план)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/IN)
А.3.2. Якісна дорожня інфраструктура та транспорт (ремонт доріг, веломережі)	-1 (ST/LO/DI) +1 (LT/LO/DI)	0	-1 (O/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)
А.3.3. Якісні публічні простори та ревіталізація територій (сквери, Brownfields)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/IN)	+1 (LT/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)
А.4.1. Громадська безпека та правопорядок (smart-освітлення LED)	+1 (LT/LO/IN)	0	0	0	0	+1 (LT/LO/DI)
А.4.2. Стійка безпекова інфраструктура (укриття, цивільний захист)	0	0	0	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)
В.1.2. Розвиток виробничих територій та індустріальних майданчиків	-1 (LT/LO/DI) +1 (LT/LO/DI)	-1 (LT/LO/DI)	-1 (LT/LO/DI) +1 (LT/LO/DI)	-1 (MT/LO/DI)	-1 (MT/LO/IN)	+1 (LT/LO/IN)
В.1.3. Підтримка модернізації промислових підприємств (енергоефективність)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)	0	+1 (LT/RE/IN)
В.2.1. Розвиток партнерств для формування простору (екологічна координація)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/IN)

Оперативні цілі/завдання та окремі заходи за ДДП	Атмосферне повітря	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття та природоохоронні території	Здоров'я людей
В.3.1. Розвиток бізнес зон (комерційні зони, використання приміщень)	0	0	+1 (LT/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)
В.3.2. Підтримка агробізнесу та зеленого туризму (органічне виробництво, теплиці)	+1 (LT/LO/DI)	-1 (LT/LO/DI) +1 (LT/LO/DI)	-1 (LT/LO/DI) +1 (LT/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/IN)
В.3.3. Підтримка місцевого виробника (ресурсо- та енергоефективність)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/IN)
С.1.1. Впровадження заходів з адаптації до змін клімату (природо орієнтовані рішення)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/LO/DI)	0	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/IN)
С.1.2. Підвищення екобезпеки та управління техногенними ризиками	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/DI)
С.1.3. Розбудова ефективної енергетичної політики (ПДСЕРК)	+1 (LT/RE/DI)	0	0	0	0	+1 (LT/RE/IN)
С.2.1. Збереження екосистем та біорізноманіття (ПЗФ, водосховище)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/DI)	0	+1 (LT/RE/DI)	+1 (LT/RE/IN)
С.2.2. Розвиток зелених просторів («блакитно-зелена» інфраструктура)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)
С.2.3. Раціональне управління природними ресурсами (моніторинг, ресурсоощадність)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/IN)	+1 (LT/LO/IN)
С.2.4. Формування екологічної культури та відповідального ставлення	0	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/IN)	+1 (LT/LO/IN)
С.3.1. Розвиток сталої енергетики (комунальні СЕС)	+1 (LT/LO/DI)	0	0	0	0	+1 (LT/LO/IN)
С.3.2. Підвищення енерго- та теплоефективності будівель (термомодернізація)	+1 (LT/LO/DI)	0	0	-1 (ST/LO/DI)	0	+1 (LT/LO/DI)
С.3.3. Створення ефективної системи управління відходами (сортування, ліквідація звалищ)	+1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/IN)	+1 (LT/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI) +1 (LT/LO/DI)	+1 (LT/LO/IN)	+1 (LT/LO/IN)
С.3.4. Енергоефективне, ресурсоощадне водопостачання та водовідведення	0	+1 (LT/RE/DI)	-1 (ST/LO/DI)	-1 (ST/LO/DI)	+1 (LT/RE/IN)	+1 (LT/RE/DI)

Позначення	Пояснення до позначення
-2	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
-1	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу, або нейтральний. Втручання не має ефекту, який можна було б довести, або такий вплив є незначним.

+1	Помірний позитивний вплив.
+2	Значний позитивний вплив
?	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти навколишнього середовища, заплановану діяльність або з інших причин.
DI / IN	Прямий / Непрямий
LT/ MT/ ST / O	Довгостроковий (постійний 50-100 років) / Середньостроковий (10-15 років) / Короткостроковий (3-5 років) / Випадковий (тимчасовий, 1 рік)
LO / RE	Місцевий / Регіональний
CU / SI / TR	Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

7 ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

За результатами попередньої оцінки, реалізація ДДП не має супроводжуватися значними довгостроковими негативними наслідками для довкілля та здоров'я населення за умови дотримання вимог законодавства, врахування природоохоронних, водоохоронних, санітарних, містобудівних та інших обмежень, а також виконання заходів, наведених у цьому розділі. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання *Стратегії*, наведені в таблиці нижче, ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту. Такі заходи є загальними рекомендаціями щодо запобігання та зменшення негативних наслідків, тоді як конкретні заходи мають визначатися для кожного окремого проєкту під час його подальшої деталізації, проєктування та проходження передбачених законодавством дозвільних процедур.

Варто зауважити, що вплив частини завдань *Стратегії* на цьому етапі не може бути оцінений з достатньою визначеністю, оскільки для них не встановлені конкретне місце реалізації, масштаби, потужності, технологічні рішення та інші параметри, від яких залежить характер і значущість впливу. Відповідно, заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків мають уточнюватися на наступних етапах підготовки та реалізації конкретних проєктів.

Таблиця 7.1.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії та Плану

Пов'язані завдання / заходи Стратегії та Плану	Можливий негативний вплив / ризик	Заходи щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативного впливу	Де врахувати	Перевірка виконання
Освіта, медицина, адміністративні послуги, культура, спорт, житлове будівництво - реконструкції/ремонти/будівництво *А.1.1. Спроможна та доступна система освіти (модернізація, ремонти)* *А.1.2. Доступна та якісна система охорони здоров'я (модернізація)* *А.1.4. Оновлена та доступна система культурних послуг (реставрація, ремонти)* *А.1.5. Нова та доступна спортивна інфраструктура (будівництво майданчиків)* *А.1.6. Розвиток якісного та доступного житла (нове житлове будівництво)*	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від спецтехніки, утворення будівельного пилу, підвищений рівень шуму; утворення будівельних та побутових відходів; тимчасове порушення благоустрою.	Використання сертифікованої та якісної техніки (за стандартами України та Євросоюзу). Зволоження матеріалів у суху погоду. Обмеження шумних робіт у нічний час. Забезпечення роздільного збирання, належного тимчасового зберігання та передачі будівельних і демонтажних відходів суб'єктам господарювання у сфері управління відходами з дотриманням установлених законодавством дозвільних і ліцензійних вимог залежно від видів відходів та операцій з ними.	Етап проєктування та будівельних робіт; підрядні організації, профільні відділи виконкому: Проєктно-кошторисна документація (ПКД). Договори підряду на будівництво/реконструкцію. Плани організації дорожнього руху під час робіт.	Авторський та технічний нагляд на будівельних майданчиках. Наявність актів передачі та утилізації будівельних відходів. Відсутність обґрунтованих скарг мешканців на шум/пил.
Просторове планування, дорожня інфраструктура, ревіталізація Brownfields, публічні простори *А.3.1. Сучасна система просторового планування (Комплексний план)* *А.3.2. Якісна дорожня інфраструктура та транспорт (ремонт доріг, веломережі)* *А.3.3. Якісні публічні простори та ревіталізація територій (сквери, Brownfields)*	Зміна ландшафту, локальне знищення зелених насаджень, ризики поверхневого стоку з нових асфальтованих поверхонь, техногенне навантаження на ґрунти при ревіталізації колишніх промислових зон (Brownfields).	Проведення інвентаризації та лабораторного обстеження ґрунтів на ділянках колишньої промисловості (Brownfields) перед ревіталізацією. Максимальне збереження існуючих цінних дерев та зелених зон. Проєктування системи дощової каналізації та локальних очисних споруд поверхневого стоку. Компенсаційне озеленення при пошкодженні насаджень.	Етап проєктування та будівельних робіт; підрядні організації, профільні відділи виконком, проєктна документація, технічні завдання та договори на виконання робіт: Комплексний план та детальні плани територій (ДПТ). Проєкти благоустрою та інженерної підготовки територій. Протоколи лабораторних досліджень ґрунтів.	Перевірка врахування природоохоронних обмежень і передбачених заходів із запобігання та пом'якшення негативних впливів у містобудівній і проєктній документації; проведення процедур СЕО та ОВД у випадках, визначених законодавством. Перевірка виконання умов вихідних даних на проєктування. Моніторинг приживлюваності зелених насаджень.

Громадська безпека, smart-освітлення, укриття, цивільний захист - будівництво, реконструкції *А.4.1. Громадська безпека та правопорядок (smart-освітлення LED)* *А.4.2. Стійка безпекова інфраструктура (укриття)*	Локальне утворення відходів під час облаштування укриттів, енергетичне навантаження від мереж освітлення, ризики накопичення будівельних матеріалів.	Використання енергоефективних LED-світильників з можливістю регулювання яскравості для уникнення надмірного світлового забруднення. Дотримання санітарно-гігієнічних вимог до вентиляції та гідроізоляції захисних споруд цивільного захисту. Безпечне поводження з матеріалами під час облаштування укриттів.	Етап проєктування та будівельних робіт; підрядні організації, профільні відділи виконкому:, проєктна документація, технічні завдання та договори на виконання робіт: Проєкти будівельної частини захисних споруд цивільного захисту. Технічні завдання на модернізацію вуличного освітлення (Smart City).	Звіти ДСНС щодо готовності захисних споруд. Енергоаудит комунальних мереж освітлення. Перевірка сертифікатів якості на використані матеріали.
Виробничі території, індустріальні майданчики, модернізація підприємств, агробізнес, теплиці *В.1.2. Розвиток виробничих територій та індустріальних майданчиків* *В.1.3. Підтримка модернізації промислових підприємств (енергоефективність)* *В.3.1. Розвиток бізнес зон (комерційні зони, використання приміщень)* *В.3.2. Підтримка агробізнесу та зеленого туризму (органічне виробництво, теплиці)* *В.3.3. Підтримка місцевого виробника (ресурсо- та енергоефективність)*	Збільшення викидів від стаціонарних джерел, виробничі/агропромислові відходи, забруднення водних об'єктів стічними водами, інтенсифікація добрив.	Впровадження замкнених циклів водоспоживання та локальних очисних споруд на підприємствах. Перехід на енергоефективні та екологічно безпечні технології. Контроль регламентів внесення добрив. Проходження процедури ОВД.	Передпроєктні рішення, містобудівна та проєктна документація, ОВД за потреб на етапі проєктування та будівельних робіт; проєктна документація, технічні завдання та договори на виконання робіт: Висновки з оцінки впливу на довкілля (ОВД) для конкретних підприємств. Технологічні регламенти виробництв. Місцеві програми підтримки бізнесу та енергоефективності.	Державний нагляд (контроль) Держекоінспекції та Держпродспоживслужби. Звіти підприємств про викиди та скиди забруднюючих речовин. Моніторинг якості поверхневих вод і ґрунтів
Співпраця та екологічна координація *В.2.1. Розвиток партнерств для формування простору (екологічна координація)*	Формальний підхід до екологічної координації, ризики прийняття рішень без врахування екологічних обмежень.	Залучення профільних фахівців-екологів та громадськості до обговорення рішень. Врахування екологічних обмежень на етапі підписання угод про партнерство.	Етап стратегування та визначення напрямків співпраці, передпроєктні рішення: Меморандуми про співпрацю та положення про координаційні ради. Плани заходів з реалізації партнерських ініціатив.	Протоколи засідань громадських рад і робочих груп. Звіти виконавчих органів ради про виконання стратегії.

Кліматичні адаптаційні рішення, екобезпека, ПДСЕРК, збереження екосистем, біорізноманіття, моніторинг *С.1.1. Впровадження заходів з адаптації до змін клімату (природо орієнтовані рішення)* *С.1.2. Підвищення екобезпеки та управління техногенними ризиками* *С.1.3. Розбудова ефективної енергетичної політики (ПДСЕРК)* *С.2.1. Збереження екосистем та біорізноманіття (ПЗФ, водосховище)* *С.2.2. Розвиток зелених просторів («блакитно-зелена» інфраструктура)* *С.2.3. Раціональне управління природними ресурсами (моніторинг, ресурсоощадність)* *С.2.4. Формування екологічної культури та відповідального ставлення*	Позитивний сукупний вплив Проте, можливі тимчасові незручності під час відновлювальних або ландшафтних робіт у межах ПЗФ чи вздовж водних об'єктів.	Використання природоорієнтованих рішень (Nature-based Solutions). Дотримання режиму охорони територій і об'єктів ПЗФ. Проведення регулярного моніторингу стану довкілля.	Передпроєктні рішення, містобудівна та проєктна документація, ОВД за потреби, технічні завдання та договори на виконання робіт: Плани дій сталого енергетичного розвитку і клімату (ПДСЕРК). Проєкти створення та збереження територій ПЗФ і екомережі. Регламенти догляду за водними об'єктами.	Індикатори моніторингу розділу 9 Звіту СЕО. Дані державного моніторингу довкілля. Звіти профільних відділів екології та благоустрою.
Комунальні СЕС, термомодернізація будівель, управління відходами, ресурсоощадне водопостачання *С.3.1. Розвиток сталої енергетики (комунальні СЕС)* *С.3.2. Підвищення енерго- та теплоефективності будівель (термомодернізація)* *С.3.3. Створення ефективної системи управління відходами (сортування, ліквідація звалищ)* *С.3.4.Енергоефективне, ресурсоощадне водопостачання та водовідведення*	Накопичення відходів утеплювачів при термомодернізації; ризики утворення відпрацьованих сонячних панелей у майбутньому; утворення фільтрату на об'єктах управління відходами.	Організація спеціалізованого збору та подальшої утилізації/рециклінгу будівельних матеріалів та компонентів сонячних електростанцій (інверторів, панелей). Герметизація майданчиків поводження з відходами та збір фільтрату згідно з екологічними нормативами. Використання безпечних для здоров'я сертифікованих матеріалів для термомодернізації будівель.	Передпроєктні рішення, містобудівна та проєктна документація, ОВД за потреби, на етапі стратегування; Місцеві програми управління відходами. Проєкти будівництва та реконструкції об'єктів комунальної інфраструктури (СЕС, котельні, водоводи). Технічні паспорти та проєкти термомодернізації будівель.	Паспорти місць видалення відходів та ліцензії операторів. Облік обсягів зібраної та утилізованої сировини. Енергетичні та екологічні паспорти модернізованих об'єктів.

8 ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ

8.1 Вихідні дані для виконання оцінки

Для проведення стратегічної екологічної оцінки *Стратегії* використано інформацію з таких джерел:

- *проєкт Стратегії розвитку Верхньодніпровської міської територіальної громади до 2027 року та План заходів з її реалізації на 2027 рік ;*
- державні та регіональні доповіді й звіти про стан довкілля;
- екологічні паспорти Дніпропетровської області;
- статистичні публікації та дані Державної служби статистики України;
- чинні нормативно-правові акти, що стосуються документа державного планування;
- дані моніторингу стану довкілля;
- відкриті картографічні та геопросторові дані;
- інформацію органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств та інших установ – за наявності;
- експертні оцінки;
- іншу доступну інформацію.

8.2 Методи та підходи

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використано методи та підходи, що передбачають:

- збір та аналіз інформації про поточний стан компонентів довкілля, у тому числі ключових екологічних показників;
- аналіз тенденцій зміни стану окремих компонентів довкілля на основі доступних статистичних і моніторингових даних;
- аналіз змісту *Стратегії* з точки зору можливого впливу на довкілля і здоров'я населення;
- цільовий аналіз відповідності цілей і завдань *Стратегії* екологічним цілям та зобов'язанням, установленим на міжнародному, державному, регіональному та місцевому рівнях;
- визначення основних екологічних проблем, ризиків та чинників впливу природного й антропогенного характеру;
- якісну оцінку можливих наслідків реалізації заходів *Стратегії* для компонентів довкілля та здоров'я населення;
- експертну оцінку та визначення ймовірних наслідків реалізації завдань і заходів *Стратегії* для компонентів довкілля і здоров'я населення за контрольним переліком;
- аналіз альтернативних сценаріїв, зокрема нульової, базової та оптимізованої альтернативи;
- врахування результатів консультацій з громадськістю та органами виконавчої влади;
- формування заходів запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків;
- визначення підходів до моніторингу фактичного впливу виконання Стратегії на довкілля та здоров'я населення.

8.3 Планувальні альтернативи

У межах стратегічної екологічної оцінки розглянуто планувальні альтернативи реалізації документа державного планування. Для стратегій розвитку територіальних громад альтернативи зазвичай не є повністю різними стратегіями, а відображають різні сценарії реалізації документа: відмову від його затвердження, реалізацію запропонованого проєкту або реалізацію з урахуванням рекомендацій СЕО.

У цьому звіті розглянуто три основні альтернативи:

— нульова альтернатива – *Стратегія* не затверджується або не реалізується;
— базова альтернатива – *Стратегія* реалізується у запропонованому вигляді;
— оптимізована альтернатива – *Стратегія* реалізується з урахуванням заходів запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, визначених у розділі 7.

Порівняння альтернатив виконано на якісному рівні з урахуванням змісту *Стратегії*, наявних екологічних проблем, можливих наслідків для довкілля і здоров'я населення, а також реалістичності впровадження відповідних заходів громадою. Узагальнення планувальних альтернатив наведено у таблиці 8.1.

Таблиця 8.1.

№	*Альтернатива*	*Ключові складові альтернативи*	*Ключові переваги та недоліки*	*Обрана альтернатива та її обґрунтування*
1	Нульова альтернатива	розглядається як базовий варіант розвитку громади, який не передбачає впровадження заходів ДДП. Прогнозні зміни стану довкілля, якщо *Стратегію* та *План* не буде затверджено, розглянуто в розділі 2.	*Переваги* Не виникають нові впливи, пов'язані з реалізацією заходів *Стратегії* та *Плану*. *Недоліки* Не вирішуються або відкладаються наявні проблеми громади: водопостачання, водовідведення, відходи, дороги, енергоефективність, озеленення, безпека, соціальна та комунальна інфраструктура.	Рекомендується вибрати альтернативу 3 оскільки вона є доповненою окремими рекомендаціями та заходами щодо покращення ситуації із довкілевими впливами від рішень ДДП і значно сприятиме зменшенню впливу на довкілля та здоров'я населення, зокрема: - розвитку економічного потенціалу громади; - стабілізації ситуації у соціальній сфері громади; - впорядкуванню та благоустрою ландшафтів території проектування і створення привабливого іміджу громади;
2	Альтернатива, що розглядається в проекті ДДП	передбачає реалізацію *Стратегії* та *Плану* у запропонованому проєктом ДДП вигляді. Можливі наслідки реалізації передбачених ними завдань і заходів для довкілля та здоров'я населення оцінено у	*Переваги* Дозволяє реалізувати цілі розвитку громади, покращити інфраструктуру, послуги, економічні можливості та умови життєдіяльності населення.	

		розділі 6.	*Недоліки* Частина можливих впливів залишається невизначеною через відсутність точних місць, потужностей, технологій або параметрів окремих заходів. Можливі локальні впливи на воду, ґрунти, повітря, природні території та здоров'я населення.	- запобіганню недбалого і нецільового використання земельних ресурсів; - збільшенню зелених насаджень різного призначення; - підвищення адаптаційних заходів до змін клімату; - покращення ситуації із станом і якістю водних об'єктів, ґрунтів та атмосферного повітря в цілому та ін.
3	Альтернатива, запропонована у звіті про СЕО	Альтернатива передбачає реалізацію *Стратегії* та *Плану* з урахуванням рекомендацій СЕО, заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, визначених у розділі 7, а також заходів моніторингу. Відповідні вимоги та рекомендації враховуються під час подальшої деталізації заходів, підготовки технічних завдань, проєктної документації та інших документів, пов'язаних із реалізацією ДДП з урахуванням ресурсів та економічної спроможності громади.	*Переваги* Дозволяє досягати цілей розвитку громади й одночасно зменшувати екологічні ризики, уточнювати невизначені питання, враховувати природоохоронні та просторові обмеження.	
			Недоліки Потребує додаткової координації, уточнення параметрів окремих заходів, виконання природоохоронних умов і моніторингу.	

8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту

Під час підготовки звіту не здійснювалася детальна оцінка характеристик кожного окремого об'єкта або проєкту, що може бути реалізований у межах *Стратегії*. Це пов'язано з тим, що на рівні *Стратегії* не завжди визначені точне місце реалізації, площа, потужність, технологічні параметри, строки виконання та інші характеристики конкретних заходів. Детальна оцінка впливу окремих проєктів на довкілля має здійснюватися на наступних етапах планування, проєктування, проходження дозвільних процедур або процедури оцінки впливу на довкілля - у разі, якщо така процедура передбачена законодавством.

8.5. Ускладнення під час здійснення стратегічної екологічної оцінки

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки основними ускладненнями були:

- відсутність або обмеженість локальних статистичних даних щодо стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану здоров'я населення на рівні окремих населених пунктів громади;
- недостатня просторово-територіальна прив'язка окремих статистичних даних, екологічних показників, заходів *Стратегії* та *Плану* заходів;
- узагальнений характер частини завдань і заходів *Стратегії*, без визначення точних місць реалізації, площ, потужностей, технологій або строків виконання;
- обмеженість даних щодо поточного стану окремих компонентів довкілля безпосередньо в межах громади;
- відсутність розвиненої локальної системи моніторингу довкілля, що ускладнює кількісну оцінку стану довкілля та прогнозування можливих наслідків реалізації *Стратегії*;
- обмеженість інформації щодо майбутніх параметрів окремих проєктів, які можуть бути реалізовані на виконання *Стратегії*.

У зв'язку з цим оцінка виконувалася на стратегічному рівні - з урахуванням змісту та рівня деталізації *Стратегії*, доступних відкритих даних, статистичної інформації, матеріалів громади та експертного аналізу. Питання, які не можуть бути повністю оцінені на цьому етапі, мають уточнюватися під час підготовки конкретних проєктів, технічних завдань, проєктної документації, дозвільних процедур, громадських консультацій та моніторингу виконання *Стратегії*.

9 ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

9.1 Загальний підхід до моніторингу

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, за результатами стратегічної екологічної оцінки визначаються заходи з моніторингу наслідків виконання *Стратегії*.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Система моніторингу формується з урахуванням характеру *Стратегії*, рівня деталізації її завдань і заходів, результатів оцінки можливих наслідків для довкілля,

визначених у попередніх розділах цього звіту, а також доступності даних на місцевому та регіональному рівнях.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку документа державного планування, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання документа державного планування.

9.2 Індикатори моніторингу

Для громади доцільно проводити моніторинг ефективності реалізації завдань *Стратегії* та заходів, що включені до *Плану* на основі визначених показників (індикаторів) раз на рік, а також на початку введення в дію (затвердження) *Стратегії* та через рік після завершення її дії.

У таблиці 9.1 наведено зв'язок між основними групами завдань *Стратегії* та рекомендованими індикаторами моніторингу. Детальний реєстр індикаторів наведено в таблиці 9.2.

Таблиця 9.1.

Зв'язок груп завдань / заходів Стратегії та Плану з індикаторами моніторингу

Групи завдань / заходів Стратегії та Плану	Індикатори
Освіта, медицина, адміністративні послуги, культура, спорт, житлове будівництво - реконструкції/ремонти/будівництво *A.1.1. Спроможна та доступна система освіти (модернізація, ремонти)* *A.1.2. Доступна та якісна система охорони здоров'я (модернізація)* *A.1.4. Оновлена та доступна система культурних послуг (реставрація, ремонти)* *A.1.5. Нова та доступна спортивна інфраструктура (будівництво майданчиків)* *A.1.6. Розвиток якісного та доступного житла (нове житлове будівництво)*	**Повітря:** Кількість повторюваних скарг на пил / запах / шум **Відходи-3:** Обсяг утворених відходів (в т.ч. будівельних) **Вода-2:** Частка нестандартних проб питної води **Здоров'я-1:** Кількість звернень мешканців щодо санітарних проблем **Управління-1:** Частка виконаних/врахованих заходів із розділу 7 звіту СЕО для гарантування виконання екологічних вимог СЕО на будмайданчиках
Просторове планування, дорожня інфраструктура, ревіталізація Brownfields, публічні простори *A.3.1. Сучасна система просторового планування (Комплексний план)* *A.3.2. Якісна дорожня інфраструктура та транспорт (ремонт доріг, веломережі)* *A.3.3. Якісні публічні простори та ревіталізація територій (сквери, Brownfields)*	**Управління-2:** Наявність охоронних зон / Відстань до забудови / Дотримання режимів ПЗС **Зелена та блакитна інфраструктура-1:** Площа відновлених зелених насаджень **Благополуччя:** Кількість реалізованих проєктів із благоустрою **Повітря:** Кількість повторюваних скарг на пил/шум від доріг
Громадська безпека, smart-освітлення, укриття, цивільний захист - будівництво, реконструкції *A.4.1. Громадська безпека та правопорядок (smart-освітлення LED)* *A.4.2. Стійка безпекова інфраструктура (укриття)*	**Благополуччя:** Кількість реалізованих проєктів із благоустрою та безпеки **Повітря:** Кількість скарг на шум/пил під час будівництва укриттів **Управління-1:** Врахування екологічних заходів СЕО в проєктах
Виробничі території, індустріальні майданчики, модернізація підприємств, агробізнес, теплиці B.1.2. Розвиток виробничих територій та індустріальних майданчиків B.1.3. Підтримка модернізації промислових підприємств (енергоефективність) B.3.1. Розвиток бізнес зон (комерційні зони, використання приміщень) B.3.2. Підтримка агробізнесу та зеленого туризму (органічне виробництво, теплиці) B.3.3. Підтримка місцевого виробника (ресурсо- та енергоефективність)	**Управління-2:** Дотримання санітарних розривів та меж прибережних захисних смуг (ПЗС) **Відходи-2:** Обсяг утворених промислових/комерційних відходів **Повітря:** Кількість скарг на викиди, пил або специфічний запах виробництв **Біорізноманіття-1:** Збереження площі екокоридорів навколо агрозон
Кліматичні адаптаційні рішення, екобезпека, ПДСЕРК, збереження екосистем, біорізноманіття, моніторинг *C.1.1. Впровадження заходів з адаптації до змін клімату (природо орієнтовані рішення)* *C.1.2. Підвищення екобезпеки та управління техногенними ризиками* *C.1.3. Розбудова ефективної енергетичної політики (ПДСЕРК)* *C.2.1. Збереження екосистем та біорізноманіття (ПЗФ, водосховище)* *C.2.2. Розвиток зелених просторів («блакитно-зелена» інфраструктура)* *C.2.3. Раціональне управління природними ресурсами (моніторинг, ресурсоощадність)* *C.2.4. Формування екологічної культури та відповідального ставлення*	**Зелена та блакитна інфраструктура-1:** Наявність еко паспортів водойм / площа відновленого озеленення **Біорізноманіття-1:** Площа виділених екокоридорів громади **Управління-2:** Відповідність обмеженням ПЗС **Здоров'я-1:** Зменшення кількості скарг на незадовільні санітарні умови довкілля
Комунальні СЕС, термомодернізація будівель, управління відходами, ресурсоощадне водопостачання *C.3.1. Розвиток сталої енергетики (комунальні СЕС)* *C.3.2. Підвищення енерго- та теплоефективності будівель (термомодернізація)*	**Відходи-2:** Частка домогосподарств, охоплених організованим збиранням ТПВ **Відходи-1:** Кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ (МВВ) **Вода:** Стійка тенденція до 0% нестандартних проб питної води **Благополуччя:** Кількість модернізованих об'єктів ЖКГ (мереж, СЕС)

С.3.3. Створення ефективної системи управління відходами (сортування, ліквідація звалищ) *С.3.4. Енергоефективне, ресурсоощадне водопостачання та водовідведення*	

Таблиця 9.2

Реєстр індикаторів моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля та здоров'я населення

Код індикатора	Компонент	Наслідок / ризик, який відстежується	Індикатор	Одиниця	Базове значення	Цільове / допустиме значення	Джерело / метод отримання	Періодичність	Відповідальний / учасники	Поріг реагування	Управлінська дія	Де фіксується
Вода-1	Вода / здоров'я	Додаткове навантаження на водопостачання; ризик аварійності мереж	Кількість аварій на водопровідних мережах	од./рік	н/д	зменшується / не зростає	КП, відділ ЖКГ, річна звітність	щороку; після аварій	КП, відділ ЖКГ, виконком	зростання аварійності або повторювані аварії на одній ділянці	уточнити програму ремонту, бюджет, технічне завдання	щорічний звіт моніторингу
Вода-2	Вода / здоров'я	Якість питної води може впливати на здоров'я населення	Частка нестандартних проб питної води	%	дані ЦКПХ та/або КП	не перевищує норматив / зменшується	ЦКПХ, КП, лабораторні дані за доступністю	за доступністю даних; щороку	КП, ЦКПХ, профільний відділ	погіршення якості або перевищення нормативів	визначити джерело проблеми, посилити контроль, інформувати населення	щорічний звіт моніторингу
Вода-3	Вода / використання водних ресурсів	Втрати води у системі централізованого водопостачання	Частка втрат води у системі централізованого водопостачання	%	25,36 %	зменшується	КП, дані обліку поданої та реалізованої води	щороку	КП, відділ ЖКГ, виконком	зростання частки втрат порівняно з базовим значенням або попереднім роком	визначити причини та ділянки найбільших втрат; уточнити пріоритетність ремонту і модернізації мереж	щорічний звіт моніторингу
Вода-4	Вода	Ризик недостатнього очищення стічних вод	Частка проб очищених стічних вод, що не відповідають установленим нормативам	%	дані КП / лабораторного контролю	не перевищує норматив / зменшується	КП, результати лабораторного контролю стічних вод	відповідно до встановленої періодичності контролю; узагальнення щороку	КП, профільний відділ, уповноважені органи за компетенцією	виявлення проб, що не відповідають установленим нормативам, або збільшення їх частки	встановити причини; перевірити роботу очисних споруд; вжити технологічних та організаційних заходів для усунення невідповідності	щорічний звіт моніторингу

Код індикатора	Компонент	Наслідок / ризик, який відстежується	Індикатор	Одиниця	Базове значення	Цільове / допустиме значення	Джерело / метод отримання	Періодичність	Відповідальний / учасники	Поріг реагування	Управлінська дія	Де фіксується
Клімат-1	Клімат / енергія	Потреба зниження енергоспоживання та кліматичних ризиків	Споживання енергії бюджетними установами	кВт·год/рік або Гкал/рік	дані громади	зменшується або стабілізується	енергоменеджмент, бухгалтерія, договори	щокварталь но / щороку	відділ ЖКГ, виконком, балансоутримувачі	зростання споживання енергії без пояснюваних причин або відсутність зменшення після реалізації енергоефективних заходів	перевірити причини зростання споживання, провести енерго аналіз / енергоаудит, уточнити режими роботи будівлі, налаштування обладнання, потребу в ремонті або додаткових енергоефективних заходах	щорічний звіт моніторингу
Повітря	Повітря / здоров'я	Пил, запах, шум або транспортне навантаження під час робіт	Кількість повторюваних скарг на пил / запах / шум	од./рік	0 (або дані за попередній рік)	Відсутність повторюваних скарг по одному джерелу	Журнал звернень / ЦНАП	Щокварталь но / щороку	Відділ ЖКГ, виконком, старости	Повторювані скарги щодо одного джерела / ділянки / заходу	Перевірити джерело, змінити організацію робіт, умови договору або ТЗ, провести комунікацію з підрядником	Щорічний звіт моніторингу
Відходи-1	Відходи / здоров'я	Збереження або утворення стихійних звалищ, несанкціонованих місць накопичення відходів і пов'язаних санітарних ризиків	Кількість виявлених та ліквідованих стихійних звалищ / несанкціонованих місць накопичення відходів	од.	КП, фотофіксація, звернення, огляди	зменшується; нові випадки усуваються	КП, старости, звернення мешканців, огляди територій, фотофіксація	щороку; додатково за зверненнями мешканців або після обстежень	КП, відділ ЖКГ / благоустрою, старости, виконком	виявлення нового звалища або повторне утворення звалища на очищеній ділянці	організувати ліквідацію, встановити причини утворення, посилити контроль, забезпечити вивезення / контейнер, інформувати населення, за потреби передати інформацію до уповноважених органів	щорічний звіт моніторингу

Код індикатора	Компонент	Наслідок / ризик, який відстежується	Індикатор	Одиниця	Базове значення	Цільове / допустиме значення	Джерело / метод отримання	Періодичність	Відповідальний / учасники	Поріг реагування	Управлінська дія	Де фіксується
Відходи-2	Відходи	Недостатня ефективність системи організованого збору побутових відходів	Частка домогосподарств / населених пунктів, охоплених організованим збиранням побутових відходів	% / кількість домогосподарств / кількість населених пунктів	не менше за існуючий стан / за наявними даними	зростає; цільово – максимальне охоплення населених пунктів, де передбачено організований збір	КП, договори, тарифи, маршрути, дані громади	щороку	КП, відділ ЖКГ, виконком	зменшення охоплення; відсутність договорів, маршрутів, контейнерів або регулярного вивезення у населених пунктах, де організований збір передбачений	уточнити схему збирання відходів, маршрути, графік вивезення, договори, потребу в контейнерах, фінансуванні або комунікації з населенням	щорічний звіт моніторингу
Відходи-3	Відходи / довкілля	Ризики утворення великих обсягів відходів, ризики утворення стихійних МВВ	Обсяг утворених відходів / Кількість стихійних МВВ	тонни (т/рік) / одиниць	Дані поточного стану	Зменшення обсягів утворення, відсутність стихійних або їх зменшення (внаслідок ліквідації)	Дані КП, спеціалізовані звіти	Щороку	Відділ ЖКГ, КП, виконком	Збільшення обсягів відходів / накопичення відходів у несанкціонованих місцях	Вдосконалити системи збору відходів, оптимізувати роботу по відстежуванню та ліквідації стихійних МВВ	Щорічний звіт моніторингу
Озеленення-1	Зелені насадження / клімат	Реалізація передбачених ДДП заходів з озеленення, створення та відновлення зелених насаджень	Кількість висаджених дерев і кущів та/або площа створених чи відновлених зелених насаджень	од. / га	визначається на початку моніторингу	зростає відповідно до реалізованих заходів	виконком, КП, акти виконаних робіт, облік зелених насаджень за наявності	щороку	відділ ЖКГ / благоустрою, КП, виконком	відсутність реалізації запланованих заходів з озеленення або втрата створених насаджень	визначити причини; передбачити відновлення / повторні посадки та належний догляд	щорічний звіт моніторингу

Код індикатора	Компонент	Наслідок / ризик, який відстежується	Індикатор	Одиниця	Базове значення	Цільове / допустиме значення	Джерело / метод отримання	Періодичність	Відповідальний / учасники	Поріг реагування	Управлінська дія	Де фіксується
Управління-1	Управління / виконання заходів СЕО	Ризик неврахування або формального врахування заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків, визначених у розділі 7 звіту про СЕО	Частка виконаних / частково виконаних заходів із розділу 7	% / кількість заходів	0 або кількість заходів, визначених у розділі 7	100 % заходів розділу 7 враховано або перебувають у процесі виконання	Розділ 7 звіту про СЕО, План заходів, технічні завдання, проєктна документація, договори з підрядниками, рішення ради / виконкому, звіти відповідальних підрозділів	щороку	координатор виконання Стратегії, профільні відділи, виконком, відповідальні виконавці заходів	заходи розділу 7 не враховані у Плані заходів, технічних завданнях, договорах, проєктній документації або не виконуються під час реалізації відповідних проєктів	включити заходи з розділу 7 до відповідних документів реалізації Стратегії; визначити відповідальних, строки та джерела фінансування; уточнити технічні завдання, договори або проєктні рішення; за потреби оновити План заходів	щорічний звіт моніторингу
Управління-2	Містобудування та землекористування	Не врахування просторових, охоронних та природоохоронних обмежень	Наявність охоронних зон (Так/Ні) / Відстань до житлової забудови (м) / Дотримання режимів ПЗС	Так/Ні / Метри (м)	Базові дані землевпорядної документації	Відповідність законодавчим нормативам і обмеженням	Проєктна та землевпорядна документація	Щороку	Профільні відділи, виконком, розробники	Виявлення порушень меж, охоронних зон або санітарних розривів	Зупинити або призупинити підготовку проєкту до усунення невідповідностей, скоригувати документацію	Щорічний звіт моніторингу
Зелена та блакитна інфраструктура-1	Екологія	Ризики втрати зелених насаджень / погіршення стану водних об'єктів	Площа відновлених зелених насаджень / наявність паспортів та базових показників якості води водойм	гектари (га) / Одиниці / Так/Ні	Базовий стан на початок року	Зростання площі зелених зон та наявність еко паспортів водойм	Дані КП, профільних відділів	Щороку	Відділ зеленбуду, КП, виконком	Погіршення стану водойм, скорочення площі зелених насаджень	Забезпечити фінансування та виконання доглядових і відновлювальних заходів	Щорічний звіт моніторингу

Код індикатора	Компонент	Наслідок / ризик, який відстежується	Індикатор	Одиниця	Базове значення	Цільове / допустиме значення	Джерело / метод отримання	Періодичність	Відповідальний / учасники	Поріг реагування	Управлінська дія	Де фіксується
Біорізноманіття-1	Біорізноманіття	Ризики зменшення, зникнення видів та фрагментації оселищ	Площа виділених екокоридорів / наявність затвердженого звіту СЕО	Гектари (га / Так/Н	Базові показники площ	Збереження або розширення площі екокоридорів, відсутність втрати біорізноманіття	Дані екологічних звітів, громади	Щороку	Профільні відділи, виконком	Скорочення площі цінних природних територій	Вжити заходів із захисту біотопів, зафіксувати обмеження господарської діяльності	Щорічний звіт моніторингу
Благополуччя	Благоустрій / Якість життя	Недостатня інтенсивність реалізації заходів із благоустрою, формальний підхід до покращення екологічної ситуації та комфорту мешканців	Кількість реалізованих заходів та проєктів із благоустрою, спрямованих на покращення умов проживання мешканців (у т.ч. облаштування громадських просторів, зон відпочинку, ліквідація стихійних об'єктів тощо)	кількість заходів/проєктів на рік	0 або кількість заходів за попередній рік	100% виконання запланованих заходів із благоустрою згідно з графіком Програми	Звіти комунальних підприємств, профільних відділів міської ради, акти виконаних робіт	Щороку	Відділ житлово-комунального господарства (ЖКГ), профільні управління, виконком, комунальні підприємства	Зрив термінів виконання запланованих заходів із благоустрою або відсутність фінансування / реалізації ключових проєктів	Перерозподіл ресурсів, прискорення реалізації завдань, залучення додаткових підрядників або громадськості до ініціатив із благоустрою	Щорічний звіт моніторингу виконання Програми, публічні звіти виконкому

Код індикатора	Компонент	Наслідок / ризик, який відстежується	Індикатор	Одиниця	Базове значення	Цільове / допустиме значення	Джерело / метод отримання	Періодичність	Відповідальний / учасники	Поріг реагування	Управлінська дія	Де фіксується
Здоров'я-1	Здоров'я / умови життя	Санітарні ризики та погіршення умов життєдіяльності населення	Кількість звернень / скарг мешканців щодо санітарних проблем	од./рік	0 (або базові звернення)	Не зростання кількості скарг; усунення виявлених проблем	ЦНАП, виконком, ЦКПХ	Щороку	ЦНАП, виконком, ЦКПХ	Повторювані звернення щодо одного джерела або підтвердження погіршення санітарних умов	Виїзд на місце, спільна перевірка з ЦКПХ, вжиття заходів ліквідації впливу	Щорічний звіт моніторингу

10 ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Реалізація рішень *Стратегії* не несе транскордонних наслідків для довкілля.

11 РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Цей звіт підготовлено для проєкту «*Стратегія* розвитку Верхньодніпровської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів з реалізації Стратегії на 2027 рік». *Стратегія визначає три основні стратегічні напрями розвитку громади: А. «Покращення якості життя населення», В. «Економічний розвиток та конкурентне бізнес-середовище» та С. «Екологічна стійкість та ефективне управління ресурсами».*

Стратегічна екологічна оцінка проведена для того, щоб з'ясувати, як реалізація *Стратегії* може вплинути на довкілля, здоров'я населення та умови життя мешканців, а також визначити заходи, необхідні для запобігання або зменшення можливих негативних наслідків.

Стратегія передбачає розвиток і модернізацію систем водопостачання та водовідведення, дорожньої і транспортної інфраструктури, системи управління побутовими відходами, благоустрій та озеленення територій, підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики, збереження природних ресурсів і біорізноманіття, адаптацію громади до зміни клімату. Передбачено також розвиток агропромислового комплексу, модернізацію об'єктів соціальної інфраструктури, створення та реконструкцію об'єктів цивільного захисту, розвиток туристичного потенціалу та збереження культурної спадщини. Найбільше екологічне значення для СЕО мають заходи, пов'язані з будівництвом і реконструкцією об'єктів, використанням земельних та водних ресурсів, водовідведенням, утворенням відходів, енергоспоживанням, транспортом та втручанням у природні території.

У межах СЕО проаналізовано поточний стан атмосферного повітря, водних ресурсів, земель і ґрунтів, біорізноманіття, екологічної мережі, територій природно-заповідного фонду, лісових, паркових та рекреаційних насаджень, культурної спадщини, системи управління відходами, а також стан здоров'я населення. Рівень деталізації вихідних даних відрізняється за компонентами: поряд із місцевою інформацією використано регіональні та державні дані, результати моніторингу й відкриті інформаційні та картографічні джерела.

Найсильнішими екологічними викликами для громади є значні викиди й запилення від промисловості та транспорту, прогресуюча деградація та ерозія ґрунтів через надмірне розорювання, а також забруднення Кам'янського водосховища й місцевих річок стічними водами. Ситуацію ускладнює критичний стан інфраструктури: висока зношеність водопровідних мереж, відсутність модернізованих очисних споруд та відсутність дозвільних документів на експлуатацію головного сміттєзвалища площею 4,3 га на тлі слабкого розвитку роздільного збирання відходів (зокрема біоорганіки, яка становить понад 41% сміття). Додатковими викликами для громади є дефіцит локальних даних моніторингу повітря, загроза знищення заповідних територій Смарагдової мережі та посилення кліматичних ризиків. Тривалі періоди спеки, посухи та підвищення пожежної небезпеки безпосередньо загрожують лісовим масивам, стабільності водозабезпечення населених пунктів та здоров'ю місцевих мешканців. Комплексне розв'язання цих проблем потребує негайної технологічної модернізації комунальних систем, посилення контролю за використанням земельних і водних

ресурсів, а також адаптації критичної інфраструктури громади до проявів глобальної зміни клімату.

Окреме значення має збереження природних територій громади, біорізноманіття, лісових і водно-болотних екосистем, об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі. Тому під час реалізації заходів Стратегії, насамперед тих, що передбачають будівництво, реконструкцію, розвиток виробничої, транспортної або інженерної інфраструктури, необхідно враховувати наявні природоохоронні та просторові обмеження.

Оцінка можливих наслідків показала, що реалізація *Стратегії* створює передумови для позитивних змін стану довкілля. До них належать зменшення аварійності та втрат води внаслідок модернізації систем водопостачання, покращення водовідведення й очищення стічних вод, удосконалення системи управління побутовими відходами, ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ, підвищення енергоефективності, озеленення населених пунктів, збереження природних ресурсів та підвищення кліматичної стійкості громади. Позитивні наслідки для населення пов'язані також із модернізацією інженерної, соціальної та транспортної інфраструктури та покращенням умов життєдіяльності.

Можливі негативні наслідки пов'язані переважно з реалізацією конкретних будівельних, реконструкційних та інфраструктурних проєктів. Під час проведення робіт можливі тимчасове запилення та шум, викиди від будівельної техніки, утворення будівельних відходів, порушення ґрунтового покриву та локальні зміни умов поверхневого стоку. Для розвитку виробничої та агропромислової інфраструктури можливі додаткове водоспоживання, утворення стічних вод і відходів та локальний вплив на земельні ресурси. Характер і масштаб таких наслідків залежатимуть від місця розташування, потужності, технології та інших характеристик конкретних об'єктів. Саме тому оцінка частини впливів має уточнюватися на наступних стадіях планування та реалізації.

За результатами оцінки реалізація ДДП не має супроводжуватися значними довгостроковими негативними наслідками для довкілля та здоров'я населення за умови дотримання вимог законодавства, природоохоронних, водоохоронних, санітарних і містобудівних обмежень та виконання передбачених звітом заходів.

Для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків у звіті визначено заходи, які мають враховуватися під час реалізації *Стратегії* . Вони стосуються вибору місць розташування об'єктів з урахуванням природоохоронних і санітарних обмежень, охорони водних ресурсів та ґрунтів, належного очищення стічних вод, управління відходами, захисту природних територій і зелених насаджень, застосування ресурсо- та енергоефективних технологій. Для конкретних видів планованої діяльності необхідність проведення оцінки впливу на довкілля визначатиметься відповідно до вимог законодавства після уточнення виду, місця розташування, потужності та технологічних параметрів об'єктів.

У межах СЕО розглянуто три альтернативи: нульову альтернативу, за якої *Стратегія* не затверджується або не реалізується; базову альтернативу – реалізацію *Стратегії* у запропонованому вигляді; оптимізовану альтернативу – реалізацію *Стратегії* з урахуванням заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, визначених у звіті про СЕО. У звіті для реалізації обрано оптимізовану альтернативу, яка передбачає врахування запропонованих природоохоронних заходів та моніторинг наслідків виконання ДДП.

Частина можливих впливів не може бути повністю оцінена на рівні *Стратегії*, оскільки для окремих заходів не визначено точні місця реалізації, площі, потужності, технологічні рішення та інші технічні параметри. Тому оцінка має переважно якісний характер, а відповідні питання мають уточнюватися під час

підготовки технічних завдань, проєктної документації, інвестиційних проєктів, проходження дозвільних процедур та, за необхідності, процедури оцінки впливу на довкілля.

За результатами аналізу характеру та масштабу заходів *Стратегії* ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, не очікуються. Передбачені заходи мають переважно місцевий характер і не створюють підстав очікувати впливів, які можуть поширюватися за межі державного кордону України. У зв'язку з цим проведення транскордонних консультацій у межах цієї СЕО не потребується.

Після затвердження *Стратегії* громада має здійснювати моніторинг наслідків їх виконання для довкілля та здоров'я населення. Запропонована система моніторингу орієнтована на показники, які можуть бути фактично визначені на місцевому та регіональному рівнях. Вона охоплює стан і функціонування систем водопостачання та водовідведення, якість питної води, втрати води та очищення стічних вод, управління побутовими відходами, енергоспоживання, озеленення, а також виконання передбачених звітом заходів із запобігання та зменшення негативних наслідків. Моніторинг має дати змогу виявляти погіршення показників або непередбачені негативні наслідки та своєчасно коригувати відповідні управлінські рішення. Загальний підхід і система індикаторів наведені у розділі 9 звіту.

За результатами стратегічної екологічної оцінки встановлено, що реалізація *Стратегії* за умови врахування визначених у звіті заходів не передбачає значних довгострокових негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення. Реалізація передбачених ДДП заходів може сприяти покращенню стану інженерної та комунальної інфраструктури, системи управління відходами, підвищенню енергоефективності, озелененню, адаптації громади до зміни клімату та збереженню природних ресурсів.

Основною умовою екологічно безпечної реалізації *Стратегії* є врахування результатів СЕО під час підготовки й реалізації конкретних проєктів, дотримання встановлених природоохоронних та інших обмежень, виконання заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, а також здійснення моніторингу фактичних наслідків виконання документа державного планування для довкілля та здоров'я населення.